

THEOPHYLACTI, ARCHIEPISCOPI BVLGARIÆ, Epistolæ.

IOANNES MEVRSIVS
Nunc primùm è tenebris
erutas edidit.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officinâ GODEFRIDI BASSON.
Anno cIↃ. IↃ.C.XVII.

UB
AMSTERDAM

Viro Nob. & Ampl.

GEORGIO MICHAELI
LINGELSHEMIO, SERENISSIMI
PRINCIPIS, ELECTORIS
Palatini, Consiliario
interiori,

IOANNES MEVRSIVS S.D.

VOTIESCVNque apud animum meũ reputo, quod sæpissimè sanè facio, Vir Nob. & Ampl. humanitatem illam tuam tam eximiam, cum Virtute, Prudentiâ, ac Doctrinâ non minore conjunctam, toties ferè tacitè mecum erubesco. Quippe adeò me ingra-

tum cogitare tunc incipio, qui non uno beneficio abs te obstrictus nihil dum rependerim tibi. Nam ut taceam, quænam mihi benevolentiæ signa dederis, cùm ante annos quatuordecim à Serenissimo Principe tuo, FRIDERICO IV. ad Illustrissimum MAVRITIVM NASSOVIVM legatus venisses; illud certè nullis exprimere verbis possum, quanto affectu me sis complexus ante annos hosce decem, cùm Heidelbergæ vestræ agerem, præfectus studijs filiorum viri nostrâ ætate maximi, neque ullo veterum minoris, IOANNIS OLDENBARNEVELDII, Reip. hujus Nestoris, cujus nomen boni, & Patriæ amantes, cives summo semper cum honore commemorabunt. Nempe, simul advenissem, à tuo illo, quem dixi, Principe statim mihi impetrasti, ut ad Bibliothecam ejus locupletissimam aditus mihi concederetur. neque hoc tantùm, sed & vt librorum omnium, quotquot illic asservantur, editorum ineditorumve, usus pro arbitrio esset; & describere etiam liceret,

ceret, si quos vellem. Ac descripsi sanè non paucos, quorum partem publici jam juris feci; & facturus sum item alios, volente Deo. Itaque pro hoc beneficio, quod ego longè maximum duco, cùm, quod debeo, soluere non possim; ut saltem nomen profiteri me ingenuè voluisse Posteritas sciat, neque omninò ingratus vivam, accipe nunc THEOPHYLACTI has Epistolas, meâ operâ in lucem editas; easque pater e animi grati obsides esse, tantisper dum plus soluere liceat. Vale Vir Nob. & Ampl. ac benevolentiam istam tuam prolixissimam porrò mihi conservare ne graveris. Lugduni Batavorum III. Kal. Majas. CIↃ. IↃ. C. XVII.

LECTOR BENIGNE.

*D*EDI *pridem Tres-viros illos in Canticum Canticorum. Nunc Theophylacti has Epistolas accipe, quas sum nactus beneficio Andreæ Schotti, quo viro ad Remp. literariam nostram adjuvandam nemo hodie pronior vivit. Illi igitur gratiam habe, quam meretur, ac me ama. Vale, &*

ÆTERNITATEM COGITA.

SYLLA-

SYLLABVS

Eorum ad quos hæ Epiſtolæ ſcriptæ.

Michaëli,

FINIS.

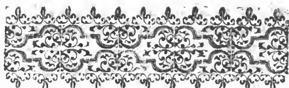
ΘΕΩ.

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ,

Ἐπιστολαί.

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ,

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ,

Ἐπιστολαί.

---

* * * *

Ἐπιστολὴ α.

Ἐγὼ δὲ καὶ χάριν ὁμολογῶ τῷ διαβάλλοντί με, πανσέβαστέ μου ἀντιλήπτορ, ὅτι μοι τοῦ δέξασθαι τῆς σῆς μεγαλότητος γράμμα γέγονε πρόξενος. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τὸ τῆς παροιμίας ἐκεῖνο, ὡς ἔστι τι καὶ χολῆς ὄφελος. ὡς ἔγωγε τὸ γράμμα ἐπὶ χεῖρας λαβὼν τὸ τοῦ Δανιὴλ εἶπον ἐν τῷ λάκκῳ τοῦτο. καὶ τοῖς οὐ νηστεύουσι λέουσιν. ἐμνήσθη μου γὰρ ὁ θεός. οὕτως θείου δώρου τυχεῖν ἐνόμισα. οὐ ταύτῃ δὲ μόνον εὐφροσύνης ἐνεδύθην ἱμάτιον, ὅτι μοι προσελάλησας, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἀντιπροσλαλῆσαι ἐξουσίαν ἔδωκας, καί μοι τὸ στόμα ἀνέῳξας, οἷόν τινι δεσμῷ πρὶν τῷ ἀπαρρησιάστῳ καὶ κλειόμενον καὶ φθεγγόμενον. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ τοῖς τε

τοῦ δημοσίου χλευάζουσιν ἐμποδών. ἐγώ τι καινὸν ἔχειν περὶ ς τὸν δῆμον δέχομαι. ὅς γε οὕτως αὐτὸν πέφρικα τὸν Βριάρεον, ὥστε καὶ ἄστρα σημαίνεσθαι.

Μάργης γὰρ ἐξείης ἴσ' αἴτιος, ὅστε καὶ οὐχί.

Καὶ ὅπερ ἀπαγορεύει τῷ θεῷ Ἀβραὰμ ἐνιαχοῦ, τῷ ἀσεβεῖ τὸν δίκαιον συναπόλλυσιν, ἐπειδὰν τύχῃ τῶν πραχθέντων μὴ φωτιζομένων τῷ τῆς διακρίσεως πνεύματι. εἰ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἦν ἐμποδὼν, οὐχ οὕτω Μαργίτης εἰμὶ, ὥστε τοῖς ἴσοις ἀντιφέρεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκοῦργος δὴν ἦν. καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἔπους. οἱ νεώτεροι σωφρονείτωσαν. ἀλλ' ἔοικε καὶ τοῦτο τοῦ παρελθόντος εἶναι χειμῶνος, καθ' ὃν οἱ τοῦ διαβόλου μοι ἐπερρύησαν ῥύακες. ἔστι μέντοι κύριος ἐν ἡμῖν. καὶ οὐ καταποντίσει ἡμᾶς τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον, ἀλλ' ἀβλαβὴς ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸν χείμαρρον διελεύσεται, καὶ νιψόμεθα μᾶλλον τῷ ὕδατι τούτῳ καὶ πλυνθησόμεθα, καθαροὶ φανέντες, ἐξ ὧν ῥυπανθῆναι ἠλπίσθημεν. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὁ συναδελφός μου ὁ δεῖ ἀπαγγελεῖ τὴν ἐμὴν περὶ τὰ τῆς λίμνης δίκαια κακεντρέχειαν, καὶ ὅπως ἐγὼ μέγας τις ἐνταῦθα καὶ πολὺς τὴν ἰσχὺν, καὶ φέρων τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως ὃς πᾶσιν εἰς ὕβριν καὶ περιφρόνησιν ἔκκειμαι. καὶ ἐκωφώθην, καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα, ἔξω παντὸς ἀγαθοῦ παρακαλοῦντος γινόμενος. καὶ τὸν νῶτον μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα. στόμα μὲν οὖν διαβάλλειν πεφυκὸς οὐδεὶς ἂν ἀποκλεῖσαι δύναιτο· οὐδὲ σοῦ ὕψους ἂν εἴη τοὺς τῶν κολοιῶν κρωγμοὺς, ἢ τῶν ψαρῶν τοὺς ψιθυρισμοὺς ὑπερκείμενον μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔχειν θεοῦ, τὰ πάντα ἐν κρίσει διηρευνημένα λέγειν τε καὶ ποιεῖν· ὅς γε πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως, καταβὰς, φησὶν, ὄψομαι. αὐτός σε τηροίη ἐν

τῇ

τῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ δυνατὸν ὁμοιώσει, πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως,

Τῷ μαΐστορι, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπισ. β΄.

ΟΥτ᾽ ἐμοὶ σχολὴ μακρὰ καὶ ἡμᾶς τῶν ἐν οἷς ἦμεν ὅτι συνῆν ἡμῖν, ἴσως ἂν εἶχε λύπην τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξὸν γίνεσθαι, μὴ γινόμενον· ἐπεὶ δὲ ἀμφότερον μὴ ἐνδέχεται, ἀνόητον ὄντως, τὸ ζητεῖν τὰ ἀδύνατα. ἀλλὰ θελήσομεν θάτερον. λέγω δὴ τὸ ἐκείνου κοπιομένου ἀπολαύειν αὐτὸν ἀνέσεως. ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο ψευδόμενόν ἐστι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπην. καὶ φιλαύτων μᾶλλον, ἢ φιλαδέλφων, καὶ τοσοῦτον ἐχόντων τῆς ἐντολῆς, ἢ τὸν πλησίον ὑπὲρ ἑαυτὸν ἀγαπᾶν διατάττεται. ὥστε μηδὲ τὸ τῆς νομικῆς ἀγάπης μέτρον πληροῦν, ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ ἰσότητι τοῖς πλησίον ἐπιμετρούμενον. καὶ ταῦτα τοῦ τυγχανομένου ὑπὲρ ἑαυτὸν ἡμᾶς ἀγαπήσαντος. καὶ τοῦτο δεικνύντος, εἰς αὐτὸς ἐνείχετο δαπανώμενος, ἵν᾽ ἡμεῖς ἐν ῥαστώνῃ τὸν βίον διάγοιμεν. ἔπειτα πῶς οὐκ ἄτοπον περιέχεσθαι μὲν ἐκείνου ὅτι πρὸς ἡμᾶς εἶχε πίστιν, δι᾽ ἣν καὶ πρὸς πᾶν δεινὸν παρεβάλλετο, ἡμᾶς δὲ μὴ τῷ κοινῷ δεσπότῃ πιστεύειν, καὶ καταθαρρεῖν τοῦ πρὸς τὴν λειπομένην ζωὴν ἡμῖν δρόμου, ὡς κουφοτέρου σὺν θεῷ ἐσομένου, καὶ οὐδὲν τραχὺ ἢ πρόσαντες ἕξοντος. ὁ αὐτός ἐστιν ἡμῶν κηδεμών, ὁ καὶ τότε δι᾽ ἐκείνου κηδόμενος. ὁ αὐτός ἐστι, καὶ οὐκ ἠλλοίωται. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ὑστερήσει μή, Μωσέως ἀναπαυσαμένου Ἰσραὴλ ἀνεπιτρόπευτος ἔμεινεν, οὐχ ἵνα ἔσχον ὁδηγοῦντι καὶ στρατηγὸν τὸν τύπον τοῦ μείζονος, καὶ τῶν μειζόνων διάκονον, καὶ τῆς εἰς τὴν ἐπιθυ-

μητὴν γῆν ἐπαγγελίας ἐκπληρωτὴν, ἧς Μωσῆς οὐκ ἠξίωτο; μὴ ἀναρπασθέντος Ἠλιοῦ παραδόξως οὐκ Ἐλισσαῖος ἀνεφάνη προφήτης ἐν διπλῷ πνεύματι; πιστεύω τοῦ λοιποῦ βέλτιον ἢ πρόσθεν ἡμῖν ἕξειν τὰ πράγματα, ἵνα μάθωμεν ὡς οὐκ ἀνθρωπίνοις ἐννοήμασι καὶ σπουδάσμασιν, ἀλλὰ θείᾳ χρηστότητι, καὶ ῥήμασι δυνάμεως, ἀνεπινοήτως διεξαγόμεθα. ταῦτα καὶ πλείω τούτων λογιζομένου σε, εἰκὸς πάσης ὑπερκαθῆσθαι μικροψυχίας, καὶ λογισμῶν χθαμαλότητος. ἃ καί μοι κατὰ νοῦν πεσόντα τῆς ἐπὶ τῷ συμβάντι καταπλήξεως ἀνενεγκεῖν δέδωκεν. οὕτως ἔχε, τιμιώτατε ἀδελφὲ, καὶ μή σου τὸν πύργον τῆς διανοίας κινείτωσαν τῶν νηπίων τὰ βέλη τῶν ἑαυτοὺς παιζόντων, ἐν οἷς καθ' ἡμῶν σπουδάζουσιν ἐπὶ τῆς πέτρας γὰρ αὐτὸν ἔφθης θεμελιώσας, ὡς φρόνιμος. ἡ δὲ πέτρα ἐστὶ Χριστός. τὰ μὲν οὖν πνεύματα πνεύσουσι, καὶ οἱ ποταμοὶ ἐπιρρεύσουσιν ἐκ τῆς ἄνωθεν βροχῆς καὶ παραχωρήσεως. ἐκεῖνος δέ σοι μενέτω καὶ βέβαιος καὶ ἀσάλευτος. ὥστε σε λέγειν ἐν Χριστῷ καυχώμενον. χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον; ὁ δὲ πάσης παρακλήσεως θεὸς αὐτός σε παρακαλέσαι τὸ τελεώτερον διὰ τοῦ παρακλήτου καὶ ὁμοδυνάμου πνεύματος.

Τῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ Νικολάῳ.
Ἐπιστ. γʹ.

ΟΥ' μᾶλλον δίδωμι χάριν ἢ λαμβάνω διὰ τῶν πρὸς σε τούτων γραμμάτων, ἅγιε δέσποτα. ἠτήσατο μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν ταῦτα πρὸς τὴν σὴν ἁγιοσύνην ὁ τὰ πάντα, τιμιώτατε ἀδελφὲ, ὁ Πελαγονίας ἐπίσκοπος,

πος, οἷόν τινας ξεναγωγοὺς ἐπὶ τὴν τῶν σῶν ἀρετῶν ἑστίαν ἐλπισθέντος αὐτοῦ ἡγήσασθαι, καὶ τοῖς πρὸς τὴν σὴν ὁμιλίαν θερμοῖς ἱμέροις αὐτοῦ μετρίαν δώσειν ἀνάψυξιν. καὶ μὴ λαβὼν, ἔχει χάριν, καὶ θαυμαστὸν οἷον γέγηθε. λέληθε δὲ οὐδὲ μᾶλλον αὐτοὺς τὰ ἡμῖν συντεταγότα. τί γὰρ ἐμοὶ μεῖζον τοῦ πρός σε τοῖς τῶν γραμμάτων πτεροῖς ἀναστίεσθαι, κἂν μὴ τοσοῦτον ἐφικνοῦμαι ὅσον καὶ βούλομαι. αὐτὸς μὲν οὖν μακάριος, ὃς ἐπὶ τὸ σὸν ἀναβὰς ὄρος ἐσίδη, καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον τὰ θεῖα ἐν σοὶ κάλλη ὄψεται, καὶ φωνῶν ἀκούσῃ μυστικωτέρων, καὶ ὧν οἱ κτηνώδεις καὶ θηριώδεις οὐκ ἄξιοι, κάτω βοσκόμενοι, καὶ περιπλανώμενοι. ἡμῖν δὲ ἀπόχρη τὸ δι᾽ ἐσόπτρου βλέπειν, καὶ ἐν αἰνίγματι, καὶ ἀκούειν κατὰ τὸ ἔσχατον γοῦν ἀπόχημα. ταῦτα γὰρ ἐμοὶ ἡ διὰ γραμμάτων σὴ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις. οἶδα οὖν ὃ ποιήσεις, ὡς ἂν μὴ τὰ πάντα ὦμεν σοι ἀτυχεῖς, ἀλλ᾽ ἔχωμεν καὶ αὐτοὶ γυμνότερόν τι παραπολαύειν τοῦ ἐν σοὶ τοῦ πνεύματος χάριτος. εὐχὰς δίδου τὰς ἐθάδας τοῦ δυσωπεῖν τὸν θεόν, αἳ τοσοῦτον δέουσιν ὁρατῷ τινὶ διείργεσθαι διαστήματι ἢ διατειχίσματι, πρὸς τὸ μὴ οὐχὶ παρεῖναι τοῖς αὐτὸν χρῄζουσιν, ὥστε καὶ τὸ στερρὸν ἡμῶν διατείχισμα τῆς ἁμαρτίας μόναι καθαιρεῖν δύνανται. τούτων ἡμῖν ἐπιδαψιλεύου, καὶ τὰ κακὰ οὐ φοβηθησόμεθα, εἴτε τὰ κακύνοντα εἴτε τὰ κακοῦντα, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα.

Τῷ Ταρωνίτῃ προέδρῳ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπιστ. δ.

Ἐσιώπησα, μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι; ἐσιώπησα μὲν, ἔτι τοῦ τῶν πονηρῶν ἡμερῶν τούτων κρατῆρος εἰς κόρον

κόρον πιούσας, καὶ χολῆς μεθυσθείς, ὥς φησιν ὁ Ἱερεμίας, ἐκείμην κακυρωμένος, καὶ πρὸς πᾶν ἀναισθητῶν καὶ λάλημα καὶ προσφώνημα. νῦν δὲ μετρίως τῷ χρόνῳ διαπνευσθείσης τῆς ὑπονοστιοῦ ἀναθυμιάσεως, καὶ τοῦ κάρου διαλυθέντος τῇ τοῦ θείου λόγου θερμότητι, τὴν σιωπὴν ἀποτίθεμαι. ἄλλως τε καὶ τοιούτῳ διακόνῳ τοῦ πρός σε γράμματος χρώμενος. ἀλλὰ πῶς ἄν μοι ἔχοις ὁ καὶ τὴν ψυχὴν ἀήττητος, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἀσύγκριτος. καὶ τῇ μὲν δεικνύων σώματος εὐκρασίαν. τῇ δὲ ψυχικῶν ἁρμονίαν δυνάμεων. ὁ νοῦν μὲν ἔχων οὐδέν τι χειρῶν δεόμενον. χεῖρας δὲ κατορθούσας, ἃ καὶ νοῦς αὖ ἀπελπίσειεν. ὁ μόνης τῆς ἀνθρωπίνης ὑπεραπολογησάμενος φύσεως, ὡς οὐ γεγηρακυίας, οὐδὲ συμπεσωθείσης πρὸς ἀνδρῶν γένεσιν. ἀλλ' ἔτι ζώσης τὴν ἀκμὴν δυνάμεως, καὶ εἰρήνης καιροῖς ὁμοίως καὶ πολέμοις ἀρκῶν, ὁ μήτε τὸ πραγματικὸν μήτε τὸ μαχητικὸν ἐφικτὸν ἔχων λόγῳ καὶ θαύματι. ἢ ἵνα ἀληθέστερον εἴπω, ἑκάτερον δεικνύων ἑκατέρῳ νικώμενον. πῶς τ' αὖ μοι εἴης ὁ πανταχοῦ μοι ποθούμενος. ἡ παντὸς ἀγαθοῦ δεξαμενὴ ὁ πανδέξιος. ἄρα καθιστᾷς ἔθνη, καὶ γνώμας καταρτύεις ἀνδρῶν, καὶ Προμηθεὺς γίνῃ, πλάττων ἀνθρώπους πλάσιν ἡμερωτέραν καὶ φιλάνθρωπον. ἢ λόχους ὑπερκαθίζεις, καὶ λοχαγοὺς ἐφιστᾷς, καὶ φάλαγγας βαθύνεις, καὶ σημαίνεις καιροὺς ἐπελεύσεων. καὶ τοῖς βαρβάροις ἐκφαίνεις μὴ θανὸν ἐν σοὶ τὸ πάλαι Ῥωμαίων φρόνημα. ἔχοις μὲν οὖν ἀξίως αὐτοῦ, καὶ πράττοις τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων καὶ εὐχῶν ἄμεινον. εἰ δὲ καὶ γράμμασί τι δηλώσαις, χρυσοῦν ὄντως ἡμῖν ἐπισκευάζεις τὸν ὄροφον. καὶ τηροῖο ὑπὸ κυρίου πάσης κακιώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

Τῷ

Τῷ χαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικηφόρῳ.
Ἐπισ. ε.

Οὐχ οὕτως ἀφιλόκαλος, ἅγιε δέσποτα καὶ πάτερ, οὐδ᾽ ἀπὸ δρυὸς, ἢ ἀπὸ πεύκης, ὁ σὸς Θεοφύλακτος, ὡς μὴ τῶν ἐν πνεύματι ᾠδικῶν χαρίτων ἡττηθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, καὶ περὶ τούτων τῆς περιστελλούσης αὐτὸν σεμνότητος. ἀλλὰ καὶ ταῖς τοῦ ἀνδρὸς ἑάλω σειρῆσι, καὶ τὸ τοῦ ἤθους κατηρτυσμένον ἐθαύμασα, καὶ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς διαβαίνων, καὶ ἐπιπρέπον τῷ σχήματι. διὰ ταῦτα καὶ πρὸς οὐδὲν τῶν παρ᾽ αὐτοῦ πως αἰτημάτων ἀνένευσα. καὶ πρόθυμος ἦν ὅλον ἐμαυτὸν ἐπιδιδόναι τοῖς ἐπὶ τούτου θελήμασι· τί οὖν ἐστιν ὃ πέπονθα; καὶ σκόπει, εἰ μὴ προμηθέστερος μᾶλλον ἐγὼ, ἢ δειλότερος. οἶδεν ἡ ἁγιότης σου πηλίκῳ προσώπῳ ὑπόκειται ὁ Γρηγόριος, καὶ ὡς ἀναγκαίως τῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν δεξιότητος χρῄζοντι, καὶ ὡς διακόνου ἐν ἱερῷ μέλει, καὶ ὡς κορυφαίου ἐν ψάλλουσιν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο πρῶτον κείσθω μοι λῆμμα· δεύτερον δὲ καὶ τοῦτο μάλιστα πάντων οἶδας, ὡς τοὺς ἀπὸ μοναστηρίων ἢ ἐκκλησιῶν ἑτέρων μεθισταμένους ἄνευ τῆς τῶν προεστώτων γνώμης, οὐκ ἀκίνδυνον ὑποδέχεσθαι. πῶς τοίνυν κατέχον ἂν αὐτὸς παρὰ τῇ ἐμῇ ἐκκλησίᾳ τὸν θαυμαζόμενόν μοι τοῦτον καὶ ἀγαπώμενον ἄνθρωπον, μήτε παρὰ τοῦ τὴν μονὴν κατέχοντος προσώπου λύσιν δεξάμενον, μήτε τοῦ ἡγουμένου γοῦν γραφὴν ἔχοντος, περιποιουμένην ἡμῖν τὸ ἄπραγμον. οὐχ οἱ, ὑπέρ ἧς ἀνθρώπων, ὡς οἱ τὰ πάντα συγχέοντες οἱ τῶν ἐπισκόπων κατάσκοποι, τέως μὲν τοὺς κανόνας περιορῶσιν ἐν γωνίᾳ κειμένους, αὐχμοῦ καὶ εὐρῶτος κατάπλεως ἢ ἐν μέσῳ διερριμμένα καταπατοῦσιν ὑπερηφάνως· ἐπειδὰν δὲ

πράξαι τὴν δέησιν τῶν ἐπισκοπικῶν, ἐνταῦθα λύσαντες τὴν ὀφρῦν, καὶ βοστρυχίσαντες, καὶ ἐκθηλώσαντες, ὡς τοῦ πνεύματος ὄντες γεννήματα, ἀντικαθιστῶσιν ἡμῖν, τὴν παράβασιν πικρῶς ἐλέγχοντες. διὰ ταῦτα μὲν οὖν οὐ κατέσχον τὸν ἄνδρα παρ᾽ ἑαυτῷ. εἰσηγησάμην δὲ αὐτῷ, ὡς ἄρα δέον εἴη καὶ παρὰ τῶν κρειττόνων ἀπόλυσιν λαβεῖν ἔγγραφον, καὶ παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν οἷον ἀπολυτικὴν παράθεσιν. ἐπεὶ δὲ νῦν, ὡς ἔμαθον διὰ γραφῆς ἑαυτοῦ, παρὰ τῶν τὴν μονὴν ἀγόντων ἐγγράφως οὐκ ἀπολύεται, οὐκ οἶδα τί δράσω. ποθῶν μὲν, οὐδ᾽ ὅσον ἂν εἰπεῖν ἔχει μοι, προσκληρῶσαι τοῦτον τῇ ἐπιστατουμένῃ παρ᾽ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ, δεδιὼς δὲ τὸν φθόνον, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων κακόηθες, οἳ καὶ ἠρεμοῦντα θυμὸν τῶν κακῶν * * * δυναμένων ἀναῤῥιπίζουσι. πλὴν εἰ καὶ τῇ σῇ ἁγιοσύνῃ ἱκανὸν εἶναι δοκεῖ κατακρίσεως ἡμᾶς ἐξελέσθαι τὸ γράμμα ἐν ὑπογραφῇ τοῦ ἡγουμένου μόνου πρὸς ἡμᾶς ἐνεγκεῖν παραλιθέμενον αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, ἐλθέτω τοῦτο συνεπαγόμενος, καὶ ἀσμένως ἡμῖν εἰσδεχθήσεται. εἰ δ᾽ οὐδὲ τοῦτο συνορᾷς ἱκανὸν, ἀλλὰ δεῖ πάντως τῆς τῶν ὑπερεχόντων ἀφέσεως, ἀνιάσομαι μὲν, τοῦ τοιούτου στερούμενος, καὶ ὃ σπάνιον εὐνούχοις χρηστοήθοις καὶ ἀπλουστάτοις, καὶ τοῦτο δὴ ταῖς ἄλλαις ἐπηρείαις ὡς ἐπιθήκην προσλογισάμενος, τῷ πάντα λυποῦντα προσενεγκεῖν δυναμένῳ καὶ τὴν τούτου λύσιν, ὡς εἰκὸς, ἀναθήσομαι. ὑφ᾽ οὗ τηρηθείημεν τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου σκανδάλων ὑπέρτεροι ταῖς σαῖς ἁγίαις εὐχαῖς.

Τῷ

Τῷ Καματηρῷ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπισ. ϛʹ.

Βαβαὶ φαίης ἂν Ἀχριδόθεν ἡμῖν καὶ γλώσσης ἀρχιεπισκοπικῆς ἐπιστόλιον πάρος γε μὴν οὔτι θαμίζεν. ἢ που μέγα τὸ τοῦ νῦν ἐπιστέλλειν αἴτιον. οὐ γὰρ ἂν ἠγνόησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῷ ἀνδρί, ὃν σμῆνος περιβομβεῖ βασιλικῶν πραγμάτων, καὶ τὰ παρ' ἑτέρων γράμματα παρενόχλημα οὐχ ἧττον, ἢ τὸ αὐτὸ γράφειν ἑτέροις. πόθεν οὖν τὸ καινοφανὲς τόδε χρῆμα, καὶ ἡμῖν ἄκαιρον. πόθεν; ἐκ τῆς σῆς περὶ πᾶν ἀγαθὸν δεξιότητος. ἐπειδή σοι θεὸς τῷ παρὰ βασιλεῖ μεγάλα δύνασθαι δέδωκεν, οὐκ ἐπαριστέρως χρᾷ τῷ θείῳ δωρήματι, ἀλλὰ φαίνῃ σεαυτὸν καὶ τοῦ μείζω δύνασθαι ἄξιον, οἷς τὸ τέως δοθὲν ἀξίως θεοῦ ᾠκονόμησας, καὶ τοῖς ἐγχειρισθεῖσι ταλάντοις τὸ σὸν δραστήριον ἐνεπιδειξάμενος, δεικνὺς ὡς ἄρα καί σοι προσήκει τὸ ἴθι ἐπάνω δέκα πόλεων παρὰ τοῦ δικαίου δεσπότου καὶ διανομέως τοῖς ἀξίοις λεγόμενον. τὸ γὰρ ἐν τῇ προσούσῃ νῦν σοι δυνάμει ἄρχοντι δοῦναι τῷ καθ' ἡμᾶς, τοῦτο μέν ἐστι τοσοῦτον τοῦ σιδηρέου γένους τῶν νῦν ἡμερῶν ἀπέχον τι, ὅσον ἐγγίζει τῷ παρ' Ἡσιόδῳ χρυσέῳ. ὃς τὰ τῇ φύσει διεστηκότα παρ' ἑαυτῷ καινῶς ἥνωσεν, ὄγκον ἤθους, καὶ μετριότητα. τὸν μὲν, τοῖς πονηρευομένοις ἀποτηρῶν. τὴν δὲ, τοῖς χρηστοτέροις ἐκχέων ἡδεῖ τῷ χεύματι. καὶ τῷ μὲν, τὰ μέτρα τῶν ἀδίκων κολούων. τῇ δὲ, τοὺς ἀγαθοὺς ὀξύνων πρὸς ἐκδηλωτέραν χρηστότητα. καὶ τὸ συντετριμμένον ἰώμενος, καὶ τὸ ἀπωσμένον ἀνακαλούμενος. δῆλος δὲ τὴν Ἀχρίδα θήσων ἐξελεουμένην, ὅσον οὔπω ἐπίφθονον. τὸ δὲ τοιοῦτον ἡμῖν ἐπιστῆσαι τῶν ἁρμοστῶν, πῶς οὐ προσκλητικόν ἐστι σοι μείζονος ἐκ θεοῦ παρὰ βασιλεῖ

δυνάμεως. ἵνα μείζω καὶ πόλεις εὐεργετοῦνται καὶ ἔθνη διὰ τῆς σῆς τῶν ἀρχόντων ἐπιλογῆς, καὶ παρὰ τῷ κρατοῦντι συστάσεως. τοῦτό μοι τὴν γλῶσσαν ἔλυσέ τι, καὶ μικρόν τι τὴν σὴν ἀκοὴν παρελκύσαι πρὸς τὴν ἡμετέραν λαλιὰν ἔπεισεν. οὐ γὰρ δεῖν ἔγνων τηλικοῦτον ἰδὼν ἀγαθὸν, καὶ οὕτω ξένον, ἐπιζημιῶσαι ἡμῖν διὰ σοῦ, μὴ τῇ σῇ μεγαλεπιφανείᾳ δηλῶσαι τὴν τοῦ δοθέντος συναίσθησιν, μηδὲ λόγῳ γνωρίσαι. οἵου πράγματος τετυχήκαμεν. πάντα γὰρ ἄλλα, καὶ τὴν αὐτὸς αὐτοῦ κρίσιν ἀποδεξάμενος, καὶ οἷόν τι καλὸν γέννημα πατὴρ ἡδέως κατασπασάμενος, ἔτι μᾶλλον πτερώσεις διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν ἐφ' ἃ εἵλετο δρόμον. ὥστε τὸν καλὸν δειχθῆναι καλλίονα, καὶ τὸν Νιρέα ἤδη καὶ Ἀχιλλέα διαπλασθῆναι: εἰ δέ τι πλεῖον αἰδοῦς καὶ τῷ Φοίνικι, ἢ τῷ Νέστορι, ὁ Ἀχιλλεὺς οὗτος προσνέμειν ὑπὸ σοῦ νουθετοῖτο, ἐν οὐδενὶ μὲν ἐκεῖνος τὸν ἥρωα ψεύσαιτο. διὰ πάντων δὲ δείξεις αὐτοὺς, ὡς οἱ νῦν ἡμῖν ἐγνωσμένοι πρὸς σὲ ἄκρατον χαρίεντα Διὸς πρὸς ὄρνιθα θεῖον.

Τῷ Πανευκλεάνῳ, κυρίῳ Γρηγορίῳ, τῷ γαμβρῷ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου.

Ἐπισ. ζ.

Ἆρά σοι θρασὺς ἐγὼ καὶ περιττὸς τῆς παρρησίας, πανσέβαστε. ὅτι μήπω μηδ' ἰδὼν, μηδ' ὀφθεὶς, εὐθὺς νουθετητής σοι καθίσταμαι; ἢ θαυμαστὸς τῆς ἁπλότητος, ὅτι σε τοῖς συνήθεσι κοινωνῶ τοῦ ἐμοῦ πλούτου, καὶ τῶν ἐνόντων σοι μεταδίδωμι; ἐγὼ μὲν, οἶμαι, τὸ δεύτερον, εἰ δέ τις τὸ πρῶτον τίθεται. ἀλλ' οὗτός γε, ἀνουθέτητος ὄντως, καὶ μηδὲν ἀγαθὸν ἀπολαύσας λόγου μηδέποτε. φημὶ τοίνυν ἐγὼ ἀνθρώπων ἐπιστασίαν σε δεδεγμένον νέον, καὶ τὴν καρδίαν

εὐτύ-

εὐτύπωτον, πάντοθεν χρῆναι συγκεκροτῆσθαι, καὶ πλείοσιν ὀφθαλμοῖς τὰ πάντα περιαθρεῖν, ἢ ὁ πανόπτης Ἄργος τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἐκείνην βοῦν. ὅτι ποτὲ ἐν τούτοις ὁ μῦθος βούλεται, ὡς ἂν μὴ λάθοι κακία σοῦ αὐτῆς χαρακτῆρας τῇ σῇ ψυχῇ ἐντυπώσασα. καὶ καθ' αὑτὴν μὲν γὰρ ἡ νεότης, χρῆμα πάντολμον, καὶ δραστήριον. ὅταν δὲ ἡ τῆς ἀρχῆς ἐξουσία παρῇ, λέγω μετὰ ξίφους, φασίν· ἀλλά συ τὸν λόγον ἔχων μετὰ σαυτοῦ τὸν μέγαν, καὶ καταρτιστήν, ἐξῆς ταῦτα πλείονος ὕλην εὐδοκιμήσεως. καὶ τὸ τῆς νεότητος θερμουργόν, τῷ τῆς ἐξουσίας ἀναρριπιζόμενον πνεύματι, διὰ τῶν πραγμάτων δραμεῖται, πυρσὸν αἴρων τοῖς πενίᾳ βαπτιζομένοις σωτήριον. καί σε μακάριον ἐγὼ τίθημι, ὅτι μήπω σχεδὸν μηδὲ παραγγείλας εἰς βίου θέατρον οὕτω τοι ῥᾳδίαν ἔχεις πρόφασιν τῆς πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα καὶ βασιλεῦ τὴν παῤῥησίας, τὴν πρὸς σοῦ ἀρχομένους χρηστότητα. εὖ γὰρ ἴσω ἡ τῆς σῆς εὐγενείας μεγαλειότης, ὡς οὐδὲν οὕτως θεῷ τὸν ἄνθρωπον ἀνακίρνησιν, ὡς τὸ χρηστόηθες, καὶ φιλάνθρωπον. καὶ τὸ θαῦμα, ὅτι μηδὲν μέγα καὶ χαλεπὸν ἀπαιτούμεθα, ἀλλ' ἢ μόνον τὴν φύσιν ἐπιγινώσκειν, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀπαιτουμένην ἀπαιτηθῆναι συμπάθειαν. τοιοῦτός μοι γίνοιο, καὶ κηρύττοιο. καὶ τοῦτον ἀποθησαυρίσαις τὸν πλοῦτον μᾶλλον, ἢ μυριάδας ἄλλοι ταλάντων δακρυομένων καὶ πενθουμένων. κἀντεῦθεν ἤδη προφαινόντων τὴν λῆσιν εἰς ἣν ἐν τῷ μέλλοντι τάξουσι. καὶ πᾶσι μὲν παρέχων σαυτὸν θεὸν τοῖς δεομένοις φιλανθρωπίας. μάλιστα καὶ τοῖς ἰδίᾳ θεῷ ἀνατεθειμένοις. οὕτω γὰρ μάλιστα δείξαις, ὡς ἐκεῖνον θεραπεύειν ἐσπούδακας. ἐπεὶ καί σε θεραπεύει μέν τις καὶ τῶν κινησῶν κηδέμων. ἂν δέ τι πλέον τοῦ ἰδίᾳ καὶ οἰκειοτέροις ὑπηρετοῦσι χαρίζεται, μᾶλλον ἐκφαίνει

τὴν πρός σε συνδιάθεσιν. πέλος λόγου τὸ πᾶν ἀκούει. ἐκκόψεις τοῦ φθόνου σοῦ ὀφθαλμούς. οὐ τὴν γλῶτταν ἀποστρέψεις τοῦ μώμου, εἰ τοῦ νόμου τῶν νῦν ἡμερῶν φανείης παρήκοος, καί σε ὁ τῆς ἀγαθότητος καὶ ὁ δικαιοσύνης θεὸς τηροίη πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ Ὀψεομάχῳ. Ἐπιστ. η.

ΤΙ τοῦτο καὶ ὁ καλὸς Ἰωάννης παρελυέχθη Λαιστρυγόσι προσπαλαίσων καὶ Κύκλωψιν. οὕτω γὰρ τὰ τῶν μακαριζομένων πράξεων τίθεμαι. ἀλλ' ὅπως μὴ φανείης ἐκεῖνος ὁ τοῦ Λαέρτου πολύμητις, καὶ τὸν λόγον ἔχοις τῆς κακίας ἀντίμαχον, πάντως Ἑρμῆς σοι τὸ μῶλυ διδοὺς ἤδη πάντα καλῶς ἐξηγήσατο. μὴ μέλε οὖν, ἀλλὰ χρῶ τῇ τούτου δυνάμει. καὶ ἐπαναστωθήσῃ τοῖς οἰκείοις φρέναις ἐχούσῃ νηὶ μετὰ ζημιωτέρου πλούτου τῆς πρὸς θεὸν παρρησίας. ἣν πρὸς σοῦ ἐρχομένους ἀρετή σοι χαρίζεται. νῦν γὰρ νόμιζε δοκιμάζεσθαι οὐχ ἧττον, ἢ οἱ πρὸς τὰ Ὀλύμπια καταβαίνοντες. καὶ γένοιτό μοι τὸν ἐμὸν ἑταῖρον Ὀλυμπιονίκην ἀκοῦσαι. τάχα γὰρ ἄν σοι καὶ ἐπινικίους προσάσωμαι, οὐδὲν ἀτιμότερον τῶν Βακχυλίδων καὶ Σιμωνίδων, ἴσως καὶ πρὸς τὴν Βοιωτοῦ λύραν ἁρμοζομένους, πάντως δὲ καὶ λαμπροτέραν ἔχοντος τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐπὶ σεμνοτέρῳ λεγομένους ὀκριβᾶντι.

Τῷ διδασκάλῳ, κυρίῳ Νικήτα, τῷ τοῦ Σέῤῥων. Ἐπιστ. θ'.

ΚΑὶ ὁ τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀληθείας ἐξηγητὴς, ἑάλως διαψευδόμενος, ἢ ἄλλό τι. τὸ σὸν καὶ οὐ ψεῦδος θησό-

θησόμεθα. οἰκονομίαν δηλαδὴ καταρτυθεῖσαν σοφώτερον, καὶ διὰ τῶν ἐπαίνων ὥσπερ χειρῶν τὸ παιδιῶδες ἡμῶν βαστάσασαν, κἀκ τῆς κυλιόμενον διὰ τὴν πρὸς τὰ πράγματα δυσαρέστησιν. καὶ τοῖς τοῦ ἀγαπῶντος στόματος ἱλαρωτέροις φιλήμασι, καὶ ταῖς τῶν ἐγκωμίων καταψήσεσι, κλαυθμυριζόμενον παύουσαν. ἐγὼ μὲν οὕτως τὰ πράγματα διαιτῶ. οὔτε γάρ σε ῥαδίως οὕτω ψεύδεσθαι θείμην τὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῖς ἄλλοις ἡγούμενον, οὐ μᾶλλον ἢ σκοτίζεσθαι τὸν ἑτέρους φωτίζοντα. οὔτε τῶν ἡμετέρων οὕτως ἀλογεῖν, ὥστε μὴ εἰδέναι ἐν οἷς τετάχαται, εἰδότα καὶ βοηθεῖν πάντως, λείπεται βοηθεῖν καὶ ὡς ἔνεστι. τόδε ἐστὶ διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως. ἆρα τί τῶν εἰκότως ἐκινδύνευσας παραψηφίζομαι, ἢ τοῦτό γε μόνον ἀδυνατοῦσιν οἱ πονηροὶ παρασφαλῆναι ἡμῖν τὸ κριτήριον. εἰ δέ τι βαθύτερον ἄλλο σοι διεσκόπηται, καὶ διὰ τοῦτο πολὺς ἐρρύης ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν ἐγκωμίοις, τὴν τῆς ἄνωθεν ἀγάπης ἑκούσιον βροχὴν ἀθρόαν δεξάμενος, ἐξήγησαι τοῦτο καὶ ἡμῖν, ὁ καὶ τὰ θεοῦ βάθη τῷ θείῳ λαῷ ἀνακαλύπτων διὰ τοῦ πνεύματος. πλὴν ὅπως ἂν ἔχοι τὸ πρᾶγμα, τῶν νῦν ἡμερῶν πάντως ἀλλότριον ἐμοὶ φαίνεται, ὅτε διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, τῆς ἀγάπης ψυγείσης, δάκνομεν ἀλλήλους, καὶ κατεσθίομεν. καὶ πάγχαλεπον οὐχ ὅπως ἐπαινέτῃ περιτυχεῖν, ἀλλὰ καὶ λοιδόρῳ μετρίῳ. καὶ ἀγαθὸς ἡμῖν, οὐχ ὁ τῶν κεχαρισμένων ἐπιδιδούς, ἀλλ' ὁ τῶν μὴ κακούντων ἐπιδαψιλευόμενος. ἁπλῶς τε μακαριστός, οὐχ ὁ τὴν ἀρετὴν θεῖος, ἀλλ' ὁ μὴ τὴν κακίαν δαιμονιώδης. σὺ μὲν οὖν, οὕτως ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ, καὶ διάφερε τῶν κακῶν. ἔξεστι γάρ. οἱ δὲ ἐμοὶ μὲν ἀδελφοί, σοὶ δὲ μαθηταί, προσκυνοῦσι τὴν σὴν τιμιότητα, καὶ πῶς ἂν εἴποις γνησιώτατα κατασπάζονται. καὶ τὸ ἐπίταγμα κα-

τανῦσαι

πάντ' ἐσαεί σοι ἐπαγγέλλονται. μόνον ἐπεύχου καὶ τούτοις καὶ ἡμῖν τῶν περιεστώτων πειρασμῶν ἔκβασιν.

Τῷ Ὀφεομάχῳ. Ἐπιστ. ί.

Ἐγὼ δὲ τοῦτ' ἐκεῖνο πρός σε, ὦ καλὲ Ἰωάννης, πέπονθα, ὅπερ οἱ λαγωοὶ πρὸς τοὺς βατράχους μυθεύονται. τὸν γὰρ ἄλλον ἅπαντα χρόνον τὴν αὐτὸς ἐμαυτοῦ δειλίαν ἀποκλαιόμενος, καὶ διὰ ταύτης ἀξιῶν εἰς μυχὰ γῆς καταρύττεσθαι, νῦν ἐπειδή σε δειλότερον εὗρον, αἴρω τε τὸν αὐχένα, καὶ μακρά σοι βαίνω κατὰ τὸν Σαλαμίνιον ἥρωα. τί γὰρ δήποτε, ὦ θαυμάσιε, οὕτω πρὸς τὴν θέαν τῶν πραγμάτων ἐξέπληξας, ὧν γε ἡμεῖς τὴν κακίαν ἐνεργῶς ὑφιστάμενοι χαίρομεν, καίτοι γε παντάπασιν ὄντες πρὸς ταύτην ἀπαράσκευοί τε καὶ ἀσυγκρότητοι. οἶσθα τὸν βίον ἡμῶν, ὅπως εἶχεν ἀπραγμόνως καὶ ἀνωφελῶς. καὶ τί γάρ, ἢ βιβλίων ὦζε τῆς πολιτείας ἀρχαίας, τῷ νέῳ τούτῳ βίῳ καὶ δραστηρίῳ μηδὲν ἐχούσης κατάλληλον. ἀλλ' ἔτλην, καὶ ἔμεινα. σὺ δὲ πῶς φεύγεις κατὰ νώτου βαλὼν κακὸς ὡς ἐν ὁμίλῳ. τί πρὸς τὸν τῶν ἁρμάτων ἀποδειλίασας κρόταλον. οὐκ ἔχουσιν ἐπιβάτην, οὐ παραιβάτην, οὐ μαχητὴν ἵπποι. φέρονται μόνον κεῖν' ὄχεα κροτέοντες, ἀνηνιοχότες καὶ ἄτακτοι. ὑπόστηθι τὴν φοράν. ἀντίστηθι, καὶ αὐτίκα τοῦ δρόμου πεπαύσονται. ἤδη καὶ περιπιπτούσας ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία; ἆρα μή σοι γρίφους κατέλεξα, καὶ αἰνίγματα, καὶ χρῄζεις τῆς διαλύσεως; ἢ πρὸς τὸν λαβύρινθόν σε κατήγαγον, καὶ δεῖ σου τοῦ μίτου τῆς Ἀριάδνης, πρὸς τὴν ἄνοδόν τε καὶ ἔξοδον; ἐγὼ μέν, οὐκ οἶμαι, αὐτόθι γὰρ οἶδας τὰ Βουλγάρων εἶναι πράγματα ταῦτα, ἅπερ ὁ τὴν ἀρχὴν θαρρή-

θαρρήσας εἴδωλα πολέμου κατόψεται. εἶτα καὶ κατακυριεύσει τούτων, καὶ σώσει ταῦτα, καὶ σωθήσεται τὸ μέρος ὡς ἔνεστι. καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ θεὸν ἔχειν σπουδάσει σύμμαχον, ᾧ τὸ ποιεῖν δίκαια μᾶλλον ἀρεστὸν, ἢ θυσιῶν αἷμα, Σολομῶντος εἰπόντος ἐμάθομεν. δι᾽ οὗ καὶ αὐτὸς τούτῳ ἀρέσθας, ἀνδρῶν ἐμοὶ φίλτατε καὶ χρηστότατε, ὡς ἂν ἀξίως τοῦ μαιευσαμένου σε λόγου καὶ θρεψαμένου πολιτευσάμενος, καὶ τὰς ἐμὰς ἀκοὰς εὐφραίνων. δόξαν οἰκείαν τὴν σὴν ὡς ἀγαπητοῦ υἱοῦ εὔκλειαν, καὶ τὸν δίκαιον θεὸν ἔχοις, τὴν κραταιὰν αὐτοῦ χεῖρα τῆς σῆς κελεύσεως ὑπερέχοντα, καὶ τηροῦντα σε πάσης ἀνώτερον κακιώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης, κυρίῳ Θεοδούλῳ. Ἐπισ. ια´.

ΤΟῦτο μόνον ἔχοντες εἰς παράκλησιν, πάτερ ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, ἐν ταῖς πονηραῖς ταύταις ἡμέραις, τὸ ἀλλήλοις προσφθέγγεσθαι, καὶ τὰς ἀλλήλων ἐπικαλεῖσθαι εὐχὰς κατὰ τῶν λοιπούντων συμμάχους, προσαγορεύομέν τε τὴν ἁγιότητά σου διὰ τοῦ παρόντος γραμματίου ἡμῶν, καὶ ἀξιοῦμεν ἣν ἔχεις βοήθειαν ἐπιπέμπειν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, ὥσπερ στρατιώτῃ ἄλλως τε ἀσθενεῖ, καὶ δὴ καὶ καμόντι, σθεναρὸν καὶ ἀκμῆτα σύμμαχον. τὰς σάς φημι χεῖρας. αἳ μόνον ἀρθεῖσαι, καταβαλοῦσι τὸν Ἀμαλὲκ, τὸν ταῖς τοῦ θεοῦ ἐμποδὼν ἱστάμενον, καὶ τὴν εὐθυπορίαν ἀνείργοντα. πάσας γὰρ ὁδοὺς καταλαμβάνων, ταπεινοῦν σπουδάζει τὸ βασίλειον ἱεράτευμα, τὸ κράτιστον τοῦ κυρίου χοίνισμα. οὐκ ἀγνοεῖς τίς ἐστιν οὗτος ὁ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀποστάτης καὶ τραχηλιαστής, ὁ τοῦ κόσμου τύραννος. κατὰ τούτου σε καλοῦμεν, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε. καὶ γένοιτο καὶ ἡμῖν, καὶ πᾶσι

τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τυραννουμένοις, διά σου λυπούντων εὑρέσθαι ἄνεσιν. τάχα δὲ καὶ αὐτός τι μέγα τῶν σῶν εὐχῶν ἀπολαύσεις οὐ ταύτῃ μόνον, ὅτι νῦν τοῖς ἡμετέροις συναλγῶν συνησθήσῃ καλῶς ἔχουσιν αὖθις, ἀλλ' ὅτι καὶ ἰδίᾳ πολλαῖς ἐμπαρεὶς καὶ αὐτὸς ταῖς τῶν λοιπούντων ἀκάνθαις χρῄζεις τι τῆς ἐξαιρέσεως τούτων, καὶ γνωσομένης οὐ μικρὸν ἀποίσῃ τὸ ὄφελος.

Τῷ Καισαρεῖ. Ἐπιστ. ιβʹ.

Δέσποτά μου ἅγιε, ἀεί μοι τῶν σῶν γραμμάτων τὴν δρόσον ἐνσταζόντων τῆς παρακλήσεως, τὸ ἔναγχος τοῦτο διακομισθὲν, ποταμοῖς ὅλοις τῆς ἀθυμίας τὴν ἐμὴν καρδίαν ἐπέκλυσε, ἀναδιδάξαν ὅπως τό τι σῶμά σοι πονήρως πέπραχε, καὶ ἡ ψυχὴ τῷ κήτει κατεπόθη τῆς λύπης, διὰ τὸν τοῦ ἐν πᾶσι παραμίλλου τοῦ σεβαστοκράτορος θάνατον, ἀμέλει καὶ πρὸς θεὸν εὐθὺς εἶδον τὸν ἄμφω δυνάμενον ἐξιάσασθαι. ὃς καὶ ψυχῆς ὢν πατὴρ, καὶ σώματος κτίστης, καὶ ταύτην ὡς τέκνον παύσει κλαυθμυριζόμενον τοῖς ἱλαρωτάτοις μειλίγμασι. καὶ τὸ κτίσμα στερίξει δοὺς τῆς ἰσχύος ἀντέρεισιν. ἅμα τε οὖν εἶδον πρὸς τοῦτον, καὶ ἡ πλείων τῆς ἀθυμίας ἀνεκόπη ἐπίρροια. ὡς δὲ καὶ πρὸς τὸ σὸν ἀπέβλεψα μεγαλογνώμον, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς φυσικὴν ἰσχὺν κατενόησα, ἐκάθισέ μοι ἡ κιβωτὸς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. ἐλογισάμην γὰρ, ὡς τὸ μεγαλεῖον τοῦ σοῦ νοῦ τὰ συμπεσόντα τῶν βελτιόνων ὕλην ποιήσεται. τὴν τε τοῦ σώματος ταλαιπωρίαν ὑπόμνημα, ὥσπερ δὴ καὶ ἐστὶν, ἡγήσεται. καὶ σπουδάσεται, μὴ πάντα τούτου χαρίζεσθαι, οὗ τὴν ἀπορροίαν ἀμηχανοῦμεν στῆσαι, κἂν ἐπὶ μέγιστον ἐρθῶμεν σοφίας τε καὶ δυνάμεως. ὡς τῇ μὲν, πρε-

νοεῖν. τῇ δὲ, πορίζειν τὰ στήσοντα. ἀλλ' ἐκεῖνο διδόναι σπουδαιότερον, ἵνα μὴ πᾶσαν λέγω τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν ἡμῖν θειοτέρων καὶ δεσποτικωτέρων. καὶ ὃ βασιλεύειν ἐπετάχθη τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰσθητῷ κόσμῳ πρώτως, εἶτα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀλόγων. καὶ ὃ μόνον βέβαιον ἔχομεν, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀρρεύστου καὶ ἀνωλέθρου, ἄρρευστον καὶ ἀνώλεθρον. τοῦτό γε τοῦ συγγενοῦς βασιλέως θάνατον, οὗ τῶν τῆς ἀγαθοσύνης χαρίτων μάλιστα πάντων αὐτὸς πεπείραμαι. ὅθεν καὶ πενθήσιμος ἐμοὶ ἐκεῖνος, εἴπερ ἄλλῳ τινί. καὶ τοῦτόν γε δέξῃ ἑτοιμαστήριον. καὶ πάντοτε μὲν γάρ σε πιστεύω κατὰ τὸν τοῦ παροιμιαστοῦ λόγον. ᾧ τὴν σοφίαν οὐχ ἧττον ἢ τὴν βασιλείαν ἔχεις ταυτὸν, ἑτοιμάζειν τὰ ἔργα σου εἰς τὴν ἔξοδον, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ σώματος φύσιν. καὶ ἁπλῶς, πᾶσαν τὴν ἀστατοῦσαν κτίσιν, καὶ μόνον ἀκίνητον τὸ ἀεικίνητον ἔχουσαν, οἷον τινὰς προδρόμους τοῦ πάντας ἐλευσομένου ποιούμενον. μάλιστα δὲ νῦν ὥσπερ ἐγγυτέρους προδρόμους, καὶ ἵν' οἰκειότερον εἴπω, λαμπαδηφόρα προθυόμενον, ἐσόν σου ἤδη παρεῖναι τὸν προσδοκώμενον, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἑτοιμαζόμενον, ὥστε σεαυτοῦ περιποιήσασθαι τὸ ἀτάραχον. οὕτως ἐγὼ περὶ τῆς βασιλείας σου λογισάμενος, οἷα δὴ αὕτη ἀμήχανος, πάντα διαλυθεῖσα καὶ τὰ πικρὰ πρὸς τὸ ἥδιον, καὶ τὰ ἀσχήμονα πρὸς τὸ κάλλιον. ἐκ τοῦ τῶν τῆς ἀθυμίας πολλῶν ὑδάτων κατακλυσμοῦ οὐδὲ πηλὸν ὅλως ἐναπολελειμμένον ὁρῶ τῇ καρδίᾳ μου. πάντα γὰρ ὁ ἥλιος ἀποξηράνας ἐννοηθείς μοι μόνον ὅπως διατεθήσῃ πρὸς τὰ συμβάντα. τί δὲ οὐ μέλλεις καὶ τῶν ἀηδῶν ἡδέως διὰ τὸ μεγαλόψυχον δέχεσθαι, ὅς γε καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους τινὸς οὐκ ὄντας ἀηδεστέρους ἡδεῖς εἶναι πάντων ψηφίζεις. καὶ ὁμολογεῖς ὁ αὐτὸς τοῖς κραυγμοῖς τῆς κορώνης θέλγεσθαι. καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν ἰχθύας πιστεύεις ἐπαίνοις τοῖς ἐμοῖς λόγοις

ἡδεῖς που γεγυμνημένους ἀνεγερεῖν πρὸς πᾶν ἄλλο νεκρωθεῖσαν τὴν ὄρεξιν. σὺ μὲν οὖν ἀξίως φθέγγῃ τῆς σῆς χρηστότητος, σαυτὸν μᾶλλον ὑψῶν, οἷς συγκαταβαίνων αἴρεις τὴν ἐμὴν χθαμαλότητα. ἡμεῖς δὲ σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς οὔτε λόγοις οὔτε ἔργοις οὐδὲν θελκτήριον ἔχουσι. πλὴν ἀλλ' ἐστάλησαν ἰχθύες. οἱ μὲν, ἄρτι ταριχευτοί. οἱ δὲ, ἐπιδίοις ἐναποπλημένοι καὶ ἡδυνθείη μέν σοι ἡ διαλογή μου, ἣν ποιοῦμαι διὰ τοῦδε τοῦ γράμματος. ἡδυνθείησαν δὲ μᾶλλον τῇ ὀρέξει σου οἱ ἰχθύες, ὡς καὶ ἀποστολὴ καὶ εὐλογία τῆς τὴν ζωοδότην ἡμῖν ἀποτεκούσης ἐν σώματι. ἀναζωώσαιεν ταύτην, καὶ ἐνίσχυσις τῷ σώματι γένοιντο, πρὸς τὴν τῶν κατὰ φύσιν ἐνεργειῶν εὐστάθειαν ἐπανάγοντες. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τούτων τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος σύμβολον. εἴπερ δεκάδος μὲν τὸ τέλειον. ἡ δὲ φύσις πενταδικὴ διὰ τὴν ὕλην ἐν τῇ τετράδι τῶν στοιχείων θεωρουμένη, καὶ τὸ ἓν ἐξ ὧν πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς φυσικά.

Τῷ Σεμνῶν. Ἐπισ. ιγ'.

ΚΑἴκεν τὸ βουλοίμην, καίκεν πολὺ κέρδιον ἦεν, ἱερωτάτη μοι κεφαλή, εἰ θανάτοις ἑτέρων οἱ κακοῦντες πρὸς τὸ ἀνθρωπικώτερον ἡμᾶς συνεστέλλοντο. νῦν δὲ οὕτως εἰσὶν ἄτρεπτοι τὴν κακίαν, ὥστε μᾶλλον ταῖς πληγαῖς κατὰ τὸν Αἰγύπτιον ἐκεῖνον κατεσκληρύνεσθαι. καὶ οὔπω τοῦτο ἂν ἀνδρικὸν, εἰ τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἤδη καὶ ταῖς σφῶν αὐτῶν, καὶ ὅ φασι πολλὰ τῶν θηρίων ἐπειδὰν τρωθεῖεν ποιεῖν, ἀφειδοῦντας μᾶλλον ἑαυτῶν, εἰσπηδᾶν τοῖς τραύμασι θυμικώτερον. ὡς ἂν ἐπειδὴ παθεῖν μέλλοιεν, καὶ δράσαιέν τι τοὺς πολεμοῦντας. εἰ βούλει δέ μοι, ὁ τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδην ἱερεῦσι, νεανιεύσας ἐπιθανάτιόν τι κατόρθωμα, καὶ τῆς

ἐκείνου θηριωδίας ἄξιον, συναγαγόντα πάντας τοὺς τῶν Ἰουδαίων λογάδας εἰς τὴν τῶν βασιλείων αὐλὴν, ἀθρόους κατασφάξαι ὡς ἱερεῖα, ἵνα, φησὶ, μηδεὶς οἶκος Ἰουδαίων πένθους ἄγων σχολὴν τῷ ἐμῷ ἐπικροτοίη θανάτῳ. τοιαῦται τοίνυν δοκῶ μοι λογιζομένους τοὺς ἐν ταῖς νῦν ἡμέραις θηριώδεις καὶ Ἡρωδιανούς. καὶ πληττομένους, προσερεθίζεσθαι. καὶ θανατουμένους, ζῶσαν τὴν κακίαν καὶ ἀθάνατον ἐπιδείκνυσθαι. ὅσῳ μᾶλλον ἐγγίζουσαν προορῶσι τὴν θείαν ἀπώλειαν, τοσούτῳ πλείους προσαπολλῦναι σπουδάζοντας. ὡς ἂν προαπελθόντος, μήτ' ἴδωσι τὴν ἑαυτῶν ἀπώλειαν, μήτε ταύτῃ ἐπιγελάσωσι, καὶ σχῶσιν ὅλως τοῦ διαχυθῆναι καιρόν. οὓς ἀεὶ πενθεῖν καὶ σκυθρωπάζειν ἠβούλοντο. εἰ μὲν οὖν τῶν τινα δαιμόνων ἐλπίζεις μεταβαλεῖν τὴν προαίρεσιν πεισθέντα τοῦτ' ἢ βιασθέντα ταῖς οἰκονομίαις τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος, ἔλπιζε δὲ τοὺς ἡμετέρους δημίους ἀγαθυνθῆναι ταῖς αὐστηροτέραις τῆς πολυποικίλης σοφίας ἐπεξεληλύθεσιν. εἰ δ' οὐ κἀκεῖνο, πῶς τοῦτο συνιδεῖν οὐκ ἔχω. καὶ τούτοις γὰρ εἰς ἕξιν ἡ κακία παγεῖσα, φύσεως δύναμιν ἔλαβε. ὡς, ἐξ ὧν δρῶσι, συμπείθομαι. πλὴν ἀλλ' ἡμᾶς τὸ ὀφειλόμενον δεῖ ποιεῖν, ἐπεύχεσθαι τούτοις ἀεὶ τὴν διόρθωσιν. ἐπεὶ καὶ ὁ κύριος ἐτάζων τοὺς νεφροὺς τοῦ Ἰούδα, ᾔδει μὲν αὐτὸν ἀδιόρθωτον. οὐκ ἐπαύετο δὲ τὰ τῆς ἀγαθότητος ἐνδεικνύμενος. μὴ παύσαιο τοίνυν. αὐτός τε τούτων ὑπερευχόμενος, καὶ ἄλλους, ὅσους οἶδας εὐσθενεῖς, ἐπὶ τῷ ἴσῳ ἔργῳ παρακαλῶν. εἴ πως ὑπὲρ ἐλπίδας τῇ πολυχειρίᾳ τὸν λίθον μετακινήσαιμεν.

Τῷ Κίτρους. Ἐπιστ. ιδʹ.

Ὄντως τῷ πνευματικῷ πνευματικὰ καὶ τὰ κοσμικά, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ὁ θεὸς τούτῳ γίνεται. ἰδοὺ γοῦν σοὶ καὶ αὐτῷ, σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα, τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν σταλέντα εὐτέλειαν. εἰ καὶ κοσμικά εἰσι, πνευματικόν τι αἰνίττεται. τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν τοῦ ῥόδου σταγόνων μύρον ἐν δυσὶν ἀγγείοις ὑελίνοις ἀπεσταλμένον, ἐνουθέτει τὴν ἐμὴν πώρωσιν, ὡς ἂν σῶμα καὶ ψυχὴν καθαρὰ καὶ διαφανῆ ὡς ὕελον ἐργασάμενος, ἀγγεῖα ταῦτα τοῦ κενωθέντος δι' ἡμᾶς μύρου ποιήσωμεν. οἶδας πάντως τὸν ὡσεὶ σταγόνα ἐπὶ γῆς στάζοντα. τοῦ δὲ στύφον εὐῶδες, σωτήριον γάρ· καὶ τὸ εὐῶδες στύφον, οὐκ ἄνετον γάρ. ζυγὸν μὲν γὰρ ἔχει, ἀλλὰ χρηστόν. καὶ φορτίον ἔχει, ἀλλ' ἐλαφρόν. καὶ αὖ εἰς νυμφῶνα ἄγει, ἀλλὰ διὰ στενῆς. καὶ ἀγαλλιᾶσθαι κελεύει, ἀλλὰ καὶ ἐντρόμως προστίθησι. τὰ δὲ εὐώδη ξύλα ἆρα ματαίως οὕτω καὶ ἀργῶς παρὰ τῆς πνευματικῆς σου σοφίας ἔσταλται. ἀλλὰ λίαν ἂν αὐτοὶ ἀργοὶ εἴημεν, εἰ μὴ κἀνταῦθα τι πνευματικὸν ἐννοήσομεν. τέτταρα γὰρ ὄντα τὰ ξύλα, τί ἄλλο, ἢ τετραμερὲς ξύλον ἐδήλου, ὃ τὴν σωτηρίαν ἡμῖν εἰργάσατο; ᾧ Παῦλος καυχώμενος, καὶ ἡμᾶς τοὺς τοῦ Χριστοῦ σταυροῦν τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασι καὶ τοῖς ἐπιθυμήμασι βούλεται. ἐδίδαξας οὖν προδήλως ἡμᾶς, ὅτι δεῖ σταυροῦν ἑαυτοὺς πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον ἡδέσι τε καὶ εὐώδεσι: καὶ εἴποι ἄν τις ἀστείως, ὡς τὰ σταλέντα καθ' ἑαυτῶν ἀπεστάλησαν. διὰ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ, ὡς εἴρηται, σταυροῦσθαι πρὸς τὰ τοιαῦτα βλαβερὰ διδασκόμεθα. μᾶλλον δὲ προσάγειν πάντα θεῷ, καὶ διὰ τῶν τοιούτων εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ ἔρχεσθαι τοῦ κἂν τοῖς ἄλλοις ἀτίμοις ξύλοις τοσαύτην ἡμῖν διὰ τῆς εὐωδίας φυτεύσαντος.

σαυτός. καὶ πλείω δ' ἂν εἶχον γράφειν, ὅσα κατανενόηκά σε διὰ τῶν σταλέντων τὴν ἐμὴν διδάσκοντα ταπεινότητα, ἀλλὰ τί μοι τὸ ὄφελος; νοεῖν μὲν ταῦτα, μὴ πράττειν δέ. γένοιτο δὲ ταῖς σαῖς εὐχαῖς, καὶ νοεῖν με καὶ πράττειν τὰ δέοντα. καὶ τὸν ἐμαυτοῦ βίον ὀσμὴν ζωῆς ἀλλὰ μὴ θανάτου τῷ πρὸς ἐμὲ βλέποντι ποιμνίῳ παρέχεσθαι. ὃ καὶ μὴ παύσαιο ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαιτούμενος.

Τῷ Καματηροπούλλῳ. Ἐπιστ. ιε.

Εἰ δὲ θανόντων περ καταλήθοντ' εἰν ἀΐδαο, ἀλλ' αὐτός γε καὶ θανόντα φίλον τὴν ὀφειλομένην χάριν ἐν τοῖς ὑπολειφθεῖσιν αὐτῷ καταθήσομαι. ἀμέλει καὶ τῷ τρισμακαριωτάτῳ ὑπερτίμῳ τῷ Ψελλῷ, καὶ παραμίλλῳ τὴν γλῶτταν, ὀφείλω μέν, ὡς εἰκός, οὐκ εὐαποδότους χάριτας. πολλὰ γὰρ οἶδα τῆς μούσης τοῦ ἀνδρὸς ἀπονάμενος, οὐκ ἔχων δὲ ὅπως ὅλῳ τούτῳ χαρισαίμην τῷ μέλει αὐτοῦ, ὡς ἔξεστι, διὰ τῆς σῆς περὶ ἡμᾶς ἀγάπης, χαρίζομαι. ὁ γάρ τοι τὸ παρὸν ἡμῶν ἐγχειρίζων τῇ σῇ λαμπρότητι γραμματίδιον, θυγατριδοῦς μὲν ἐκείνου, πικρᾶς δὲ πειραθεὶς τῆς τύχης, συμφορᾷ κέχρηται. ὅπως οὖν αὐτῷ καταλλάξῃς τὴν τύραννον. εἰ γὰρ μὴ μόνον συνδώσεις, προσμεταδώσεις τι τούτῳ, καὶ περιπτύξεταί ἤ που καὶ τὴν αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς εἰσαγαγοῦσα, δώσει τῶν ἀγαθῶν αὐτὸν δράξασθαι. καὶ μή τί με οἴου ἄλλως ἀφοσιούμενον ταῦτά σοι γράφειν. ἀλλὰ γὰρ μήτε τῶν λόγων ὀναίμην, μήτε τοῦ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῆς ψυχῆς μου θελήματος, εἰ μὴ ἐγὼ ταῦτά σοι ἐκ βαθείας καρδίας γράφω. ἐλεῶ γὰρ τὸν νεανίαν, ὡς πάλαι ποτὲ ἐν ὀλβίοις ἰδών. καὶ τὴν τοῦ πάππου τούτου ψυχὴν δέδοικα, μήπως ὀνειδίσῃ ἐμοὶ τὸ

σκληρὸν

σκληρὸν καὶ ἀπέραμνον. ἐκνῶ γὰρ εἰπεῖν πως τὸν τῆς ἀριστερᾶς ἐρίφοις τὸ ἐπάνθρωπον ἐν χερσὶ προσφέροντα. εἰ γάρ μοι φανείη κατ' ὄναρ, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐπαφήσῃ τὴν δωδεκάκρουνον, ἆρα μὲ οἴῃ καὶ τὴν τῆς ἐπιπλήξεως φαντασίαν ὑποστῆναι φρίκης ἄτερ καὶ ταραχῆς; εἰ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν θεὸν παρεστήσῃ διὰ Δαβίδ, καίτοι τεθνηκότα, τῆς Ἱερουσαλὴμ προσαπαιτίζοντα, κἂν ἄλλως ἦν ἀνάξια, καὶ χωρὶς αἱμάτων, τί πρὸς ταῦτα, ὃ πρὸς τῶν ἐκείνου χαρίτων πείσομαι, καὶ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ θεῷ τῇ Ψελλοῦ γλώσσῃ θλιβόμενος. ἀλλά με τούτων ῥῦσαι τῶν ἀναγκῶν, ἐν ἴσῃ δουλείᾳ τάξας τὸν στελλόμενόν σοι τοῦτον. πάντως γὰρ πολλῶν σοι ἀναπλήσων, ῥᾷδιον εἰ τὸ μὴ μᾶλλον. τὸν γοῦν ὑπὸ τοσούτων συνιστάμενόν σοι ὠφελείας ἀξιωθέντα ἀποκαταστῆσαι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἐστενοχώρηταί σοι τὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ σὲ θεὸς εἴη πάσης τηρῶν ἀνώτερον κακίας καὶ κακώσεως.

Τῷ Ἀγκυραίῳ. Ἐπισ. ιϛʹ.

Μὴ καὶ τὴν γλῶτταν ἐπεδήθης ὁ σοφὸς πρόεδρος, ὑπὲρ, φεῦ! τῶν νῦν καιρῶν, οἳ τῇ ποδάγρᾳ καὶ γλώττας δεσμεῖν δεδίασιν. οὕτως πάντα πρὸς τὸ χεῖρον ἐξαγριαίνουσιν. ἀλλὰ μὴ, τοῦτο μὲν, οὐθ' ὑπὸ τῶν καιρῶν ἀνεωχμώθη, οὔτ' αὐτὸς πέπονθας. ἀφοσιοῖ δὲ τὰς πρὸς ἡμᾶς ὁμιλίας, οἷς τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν ὁμιλεῖς, ἐμβιβάζων αὐτὸν καὶ συνετίζων ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἣ πρὸς τὰς φιλοσοφίας πορεύεται. δέχομαι τοῦτο, καὶ πάσης τῆς πρὸς ἡμᾶς ὁμιλίας τίθεμαι ἥδιον. ὅπως οὖν συνεχέστερον ὁμιλοίης τῷ νέῳ, εἴ τί σοι μέλλει τοῦ ἡμᾶς εὐφραίνειν πυκνότερον, ἀπολαυέτω μὲν οὖν καὶ τῶν κοινῶν σου τῆς σοφίας

κρατή-

κρατήρων, καὶ τῶν θυμάτων ἑστιᾶσθαι σὺν τοῖς λοιποῖς καλῶς ἄφροσιν. ἐθέλω δέ τι τούτῳ καὶ ἰδίᾳ παρ' αὐτῆς γίνεσθαι, ἵν' ἔχοι κέρδος, ὅτι ἂν αὐτῇ λάθρα χαρίσηται. ἐπεὶ καὶ μητέρες πολλάκις ἐν ἀπολαβοῦσαι τῶν τέκνων ἰδίᾳ, τῶν τι γλυκασμάτων αὐτοῖς παρατίθενται. βούλει δώσω κανόνα τοῦ λεγομένου; ὅσον ὁ Θεοφύλακτος ἐξήρηταί σοι τῶν λοιπῶν εἰς φιλίαν, τοσαύτας ὀφείλεις ἰδίᾳ τῷ ἀδελφῷ χάριτας, τοσοῦτον ἀγαπώμενόν σοι δεξιῶς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τὸν Θεοφύλακτον. δείξω καὶ ἕτερον μέτρον. ὁποῖον ἂν ἐβούλου με εἶναι τῷ σῷ Παύλῳ ὑπ' ἐμοὶ τελουμένῳ σοφίας τὸ μυστήριον, τοιοῦτος γενοῦ τῷ ἐμῷ Δημητρίῳ, τὰ φιλοσοφίας ὑπό σου ὀργιάζοντι, ἐρρωμένος διαβιοίης εὔθυμος, ἀνθρώπων ἐμοὶ χαριέστατε.

Τῷ Κερκύρας. Ἐπιστ. ιζ΄.

Πῶς ἂν εἴποις ἡδέως ἐδεξάμην σου τὴν ἐπιστολήν, τιμιώτατε δέσποτα. καὶ πάντα μὲν καλὰ ἐν καιρῷ αὐτῶν. λόγος δὲ μᾶλλον. καὶ λόγος, τοιαύτης μὲν γνώμης γέννημα, τοιαύτης δὲ γλώττης μάθημα. ἐν ἀθυμίᾳ γὰρ ὄντι μοι, τὸ λαθικηδὲς ἐκεῖνο ἀνέχεας φάρμακον. καὶ διψῶντι, τῷ ἐκ τῆς πέτρας κατεγλύκανας νάματι. καὶ ὡς ὑποφήτης τοῦ παρακλήτου τὴν κατώδυνόν μου ψυχὴν παρεκάλεσας. καθ' ὑπερβολὴν γὰρ ἐβαρύνθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. οἵ τε γὰρ ἐχθροὶ κεκρατήκασιν. καὶ οἱ φίλοι καὶ οἱ πλησίον, οἱ μὲν, ἀντέστησαν. οἱ δὲ, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν τὸ φιλανθρωπότερον. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους μὲν καρδίαν, παρεκάλεσεν ἡμᾶς οἷς ἐμίλησεν. καὶ ἡ δρόσος ἡ παρά σου

ἴαμα ἡμῖν γέγονε. καὶ χάρις τῷ πατρὶ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θεῷ
πάσης παρακλήσεως, ὅτι ἐν οὕτως ἡμέραις πονηραῖς. καὶ
ἐν καιροῖς ἀφίλοις καὶ θηριώδεσι, τὴν σὴν ἱερότητα δέδω-
κεν ἡμῖν τῇ φιλαδελφίᾳ φιλόστοργον, σπλάγχνοις Ἰη-
σοῦ δικαιωμένην. μὴ κάμοις οὖν ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἣ πα-
ρὰ τοῦ κυρίου ἐπλουτίσθης γνώμῃ καὶ σοφίᾳ πρὸς ἡμᾶς
χρώμενος. καὶ τὸν θησαυρὸν ὃν ἔχοντες ἐν ὀστρακίνῳ σκεύει,
τῷ τῆς ταπεινώσεως σώματι, χορηγῶν ἀφθόνως τοῖς χρή-
ζουσι ὡς ἐμέ γε οὔτι πρόσοδοι λυποῦσιν, ἐν αἷς ἦν ποτε τὰ
τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἄλκιμα, οὔτε ἡ ἀπὸ ποταμῶν ἕως πε-
ράτων θαλάσσης διατεταμένη ἐξουσία καὶ ἐπικράτεια.
τῶν μὲν γὰρ αὐτάρκως ἔχομεν. τὸ δὲ πλεῖστον ἐκ τίνος ἐστί,
μεμαθήκαμεν. τὸ δέ, ἀρρωστότερον ἢ ὥστε ἀντέχεσθαι. ὁ δὲ
τῶν φροντίδων περικλυσμὸς, καὶ ὁ πονηρὸς περισπασμός, καὶ
τὸ μάτην παρέπτεσθαι. καὶ μήπω πραΰναι ἀφ' ἡμερῶν πο-
νηρῶν, ταῦτά μοι σὴς ὀστέων. ταῦτά μοι τοῦ μυελοῦ δα-
πανᾷ. οὕτω γὰρ τελείως πεφευγόσι τὸν λέοντα, ἡ ἄρκτος
ἡμῖν συναντᾷ. καὶ ταύτην ἀποδρᾶσι, καὶ ἐπὶ τοὺς τοίχους
τῆς οἰκίας τὰς χεῖρας ἐρείσασιν, ὄφις ἐκ τῆς ὀπῆς προκύπτει
ἐπίβουλος. ὃ καὶ μᾶλλον ἐμοὶ τὰς ὀδύνας δριμυτέ-
ρας ἐργάζεται. ἀλλὰ ταῦτα μέν, καίτοι μάλα σφό-
δρα βουλόμενος ἐκπλύσαι, ἵνα μικρόν τι τὴν καρδίαν
κουφίσαιμι, ἐν πείσῃ στέγω τετληότι θυμῷ. φυλακήν τε
καὶ νῦν τῷ στόματι τίθεμαι, ὡς κἂν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρ-
τωλὸν ἐναντίον μου, ἵνα μὴ καταισχύνω τὸ μέγα τῆς ἀρ-
χιερωσύνης πρᾶγμα ἢ ὄνομα. τὸ γὰρ τῆς ἐπιστολῆς χρῆμα
λάλον, ὡς οἶσθα, καὶ οὐκ ἐχέμυθον. ἐπεὶ παρὰ συνιερέων,
καὶ συνεπισκόπων, εἰ δοκοῦσι κρίνειν τὸν λαόν, ἐκτέτακται
τὰ τῶν θλίψεων ἡμῶν δίκτυα. σὺ δὲ εὔχου, τίμιε πάτερ καὶ
δέσποτα, ἡμῖν μέν, τοὺς ἐν τοῖς ψευδαδέλφοις τούτοις
κινδύνους.

κινδύνους ἀπεκφυγεῖν αὐτοῖς τε ἐκείνοις, ἐκ τῆς παγίδος ἀνανῆψαι τοῦ διαβόλου, ἐν ᾗ ἐζωγράφησαν. πάντως δὲ τὸν ἀπ' ἐναντίας ἡμῶν αἰσχυνθῆναι, καὶ διὰ πάντων τὸν θεὸν δοξασθῆναι. οὗ ἡ χάρις εἴη μετὰ τοῦ πνεύματός σου, πάτερ καὶ ἅγιε δέσποτα.

Τῷ Μερμεντλᾶν. Ἐπισ. ιη.

ΟΥ̓ τίς τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις; ἀλλὰ σοὶ μὲν ὁ φίλος καὶ ψευδῆ δέους δίδωσι, καὶ ταῦτα τὰ ἀληθείας ἐν τῇ Θέμιδος ἀποκρίσεσιν, ὧν εἰ προστάτης, ἀσκήσαντι. ἡμῖν δὲ ἀπέχρη μὲν ἐφ' ἧς ποτε ἦμεν τάξεως, δεκαδάρχαι τεταγμένοι. ἡ σὴν χάριν, τριακοντάρχαι. χιλιαρχίας δὲ καὶ στρατηγίας κλέος οἷον ἀκούομεν. μή μοι οὖν τὰς Λογγίνου κρίσεις περίαπτε, μὴ καὶ δόξῃς ἴσον αὐτός γε οὐ κατὰ Λογγῖνον κρίνειν. τοσοῦτον γὰρ νῦν τῆς ἡμῶν αὐτῶν ὑστεροῦμεν δυνάμεως, καθ' ἣν ποτ' ἦμεν πάλαι ἄλκιμοι, ὅσον τότε τῆς τῶν ἀρχαίων ἀπελειπόμεθα ἕξεως. οὔτε γὰρ τὰ χωρία ταῦτα ἐθέλει με διδάσκειν. καὶ τὰ βιβλία Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο. χεῖρες πρακτόρων οὐχ ἧττον ἡμῶν πᾶσαν ἀνάγνωσιν ἀφαιρούμεναι, ἢ ἐκεῖναι τοῦ Φινέως τὰ βρώματα. σὺ τοίνυν μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ περιπάτου πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν μετάβαινε, καὶ πρὸς τὴν Στοὰν, καὶ τὰ ταύτης κάλλη, διάβαινε. ἐντρύφα δέ μοι καὶ τοῖς Ἰωνικοῖς λειμῶσι, καὶ διὰ τούτων τοὺς ζεφύρους δέχου ἐνέτω τῇ εἰσπνοῇ. δρέπου δέ μοι καὶ τῶν τῆς Ἰλιάδος ῥόδων, ὅσα σοι καὶ διὰ τούτων καὶ βουλομένῳ ἐστί. κάθου δὲ θεατὴς Τραγικοῦ θεάτρου, καὶ βωμολοχίᾳ Κωμικῇ προσπαιζε. μηδὲ τὴν βουκολικὴν ἀπαιτοῦν σύριγγα. πηγάς τινας καὶ πίτυος ψιθυρίσματα καὶ ἔργ' ἄλλα διάφορα τιθεμένην ἐμμελῆ.

μελῆ. κἂν ἴσον ἐρωτικὸν ταύτης τῆς σῆς Μούσης δοκῇ κατάπλυστον. σὺ μὲν οὖν ταῦτα καὶ σὺν τούτοις ἢ καὶ πρὸ τούτων ἄρτῳ τρέφου τῷ ἐν τῇ καρδίᾳ στηρίζοντι. ὃς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς σοῦ τε πάλαι διὰ τῆς ἐρήμου τῆς κακῶν ἀγωγῆς βαδίζοντας ἔθρεψε, καὶ νῦν τρέφειν ἔτι ἐπαγγέλλεταί τε καὶ δύναται. καὶ μή μοι τοῦτο μὲν, τὰς Μωσαϊκὰς πλάκας περιεργάζου, τό τε ἔξω λαμβάνων αὐτόθεν καὶ τὸ ἔσω ἀνερευνώμενος; τοῦτο δὲ, τὰς προφητικὰς ὁράσεις ἢ ὁμοιώσεις ὡς δυνατὸν φανταζόμενος, καὶ τῇ χειραγωγῷ ἱστορίᾳ πρὸς τὴν τῶν παλαιῶν καθοδηγούμενος μίμησιν. ἔτι βλέπε τὸν τῆς χάριτος ἥλιον. καὶ τῶν τούτου ἀκτίνων κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἐναπόλαυε. συγγίνου δὲ Γρηγορίοις, καὶ Βασιλείοις, καὶ τῷ μακαρίῳ περὶ τοῦ σοῦ χορῷ. καὶ τούτων μὲν ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν αὐτὸς εὐωχοῦ. ἡμῖν δὲ συνεύχου, τὸ μὴ καὶ τὸ ἐπάλληλα φθόγγον ἀποβαλεῖν. οὕτω πάνυ πονήρως πέπραγε. ἀλλ' ἴδοιμί σε τὴν ποθουμένην ὄψιν, καὶ τῆς λαλιᾶς ἐκείνης ἀκούσαιμι, ἣν πάντοτέ τε καὶ πρὸ πάντων ἔχω θαυμάζων, ὦ καὶ λόγοις καὶ ἔργοις ἐμοὶ πανυπέρλαμπρε.

Τῷ Ἀνέμᾳ. Ἐπισ. ιθ΄.

ΦΙλον λόγου θέλγητρον ἐπίκουρον νόσου, ὡς ἡδύ μοι προσῆλθες ἐν δέοντί γε. ταῦτα Ὀρέστου ὄντα, ὡς οἶσθα, φιλτάτη μοι κεφαλή, μικρόν τι παρῳδήσας ἐπὶ σοὶ λέγω. βούλει σοι προσθήσω καὶ τὸ τοῦ Κωμικοῦ, ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεύειν. ἀλλὰ τί τῷ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐλαίῳ λιπαίνω μου τὰ γράμματα, ἐξόν τοι τοῦ καλλιελαίου δώροις φαιδρύνεσθαι. μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ. ὅτι ἐνέδυσέ με ἱμάτιον εὐφροσύνης, καὶ καταστολὴν δόξης,

αὐτὰ

ἀντὶ πτώματος ἀκηδίας. διέῤῥηξε τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσέ με τὴν εὐφροσύνην. ὅτι τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκέ μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσε. καὶ ἀπέστειλεν ἄνθρωπον ἡμῶν ἔμπροσθεν τοὺς συντετριμμένους ἰασόμενον, τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπισκεψόμενον, πᾶσι τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἐσόμενον. ἀλλ' εὖ γε ὅτι τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐπιφάνης μέρεσιν ἀλεξίκακος, ὡς ταύτῃ γε ἤδη ἀπέγνωστο. καὶ Λυσίας ἂν εἶπεν. ἐξείργαστο ἡγεμόνων κακότης. καὶ νῦν μὲν ὁ καστρεκτίσης καθῄρει τὰ τῶν ἐλεεινῶν. νῦν δ' ὁ καπιπένος, καὶ τὸν χοῦν ἐλικμᾶτο. ἣν τί καὶ τρία αὐτοῖς τῷ Φαραώ τις προσσήκων ἀπὸ τῆς κλήσεως. οὐκ οἶδα εἰ τῶν προλελεχθέντων ὅπως τι ἦν ἀνεκτότερον. ἀλλὰ νῦν ἐπεσκέφθησαν ἐπὶ σκοπῇ ἐξ ὕψους, καὶ ὁ λόγος ἐπιστατήσῃ αὐτῶν, εἰ μήπω ἐγὼ τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ παντὸς ἥδεος Νικόλαος ἐπιλέλησμαι. καὶ ἀγαλλιάσονται ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπεινώθησαν ἐκ τῶν ὧν εἴδοσαν κακῶν. τοῦτο μὲν, αὐτοῖς ἔσται. καὶ μηνυτὴς ἐγὼ τῶν ἐσομένων εὐάγγελος.

Τῷ Μερμύτλων. Ἐπισ. κ'.

ΤΟν βραχύν μου τοῦτον χρόνον, ὃν σεσιώπηκας, εἰς ἑκατονταετηρίδας ἴσθι μετρούμενον. οὕτως ἐγὼ τῆς τῆς ἐρῶ λαλιᾶς, ὦ πάντων ἐμοὶ πανυπέρλαμπρε. καί μοι τὸ σὸν γράμμα φανὲν, ὁ ἡλίου ποτὲ Φοῖνιξ ἐστίν. ἀλλ', ὦ μακάριε, μὴ τοῦτον τὸν Φοίνικα, τὸ τοῖς Αἰγυπτίοις σπάνιον θέαμα. τὸν ἥλιον δὲ μιμούμενος καθημέραν ἐπίλαμπέ μοι γράμμασιν. μᾶλλον καὶ ἡμέραν μοι ποίει μακροτέραν, ἄλλως νύκτα κατακρύπτων. οὐ γὰρ δὴ προφασίσῃ τὴν περὶ τὰς νύκτας τριβὴν, ἢ ἀδικήσεις γε τὴν σαυτοῦ ἀλήθειαν, κἀκείναις ἀρκεῖν, καὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς δυνάμενος γράμμασιν. οὐ μᾶλλον γὰρ τῷ τοῦ Ὁμήρου Παίονι

περὶ πολέμους, ἢ σοι περὶ λόγους τὸ ἀμφιδέξιον. ὅς γε καὶ σοῦ αὐτοσχεδίους ἀναπνεῖς κάλλιόν τι καὶ ἥδιον, ἢ οἱ σοῦ τῶν ἐλλυχνίων ἀπόζοντες ἐπιτίκτοντες. οὓς βοστρυχίζουσι, καὶ κτενίζουσι, καὶ περιαρτῶσιν ἐκ σαπφείρου ἐνώτια. καὶ πῶς μέν τι δοκοῦσι παρὰ θεάτρῳ μεθύοντι. ἥλιος δ' ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην, καὶ οὐδὲ τὸν ἑῷον ὁρῶμεν. εἰ μὲν οὖν ἔδει σοι χρόνου καὶ περιόδου ἐπὶ σοῦ τόκους τῶν λόγων, εἶχεν ἂν λόγον σοι τὰ σπάνια καὶ χρόνια γράμματα. ἐπεὶ δὲ διαπετάσας τὰς θύρας τοῦ νήφοντος στόματος θεσπιῳδεῖς * * * χρυσηλάτου, ὁρᾷς, ὅπως ἀδικεῖς σοῦ ἐμοὺς ἔρωτας ὁ τῆς Θέμιδος προνοούμενος. ἀλλὰ μὴ σύ γε τοῦ λοιποῦ. ἐπίπεμπε δέ μοι σοῦ τοὺς Ζεφύρους κακῶς κεκαφυτὸ θυμῷ. εἶθα τὰ καθ' ἡμῶν ἀρρωστήματα, καὶ μᾶλλον τὰ νῦν, ὅτε ὁ κύκλος ἡμῖν ἐπανέτειλεν, ὁ δεινὸς κασδιωὸς, ὃς σφοδρὸν ἡμῖν ἐπιβαλὼν καύσωνα, πᾶσαν ἰκμάδα ζωογόνον ἐξέτηξεν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν, ὃ μόνον εἶχον, ἠμυνάμην στίχοις ἰαμβείοις, πολλὰς ἐλεγείας ᾆσαι δι' ὅλου ἐνιαυτοῦ με καταναγκάσαντος. σὺ δὲ ἐπεὶ κακοποιῶν ἐπιφαίστης οὔποτε ἡμᾶς ἐπιλείψουσιν, οὐκ οἶδ' εἴτε διὰ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ περιέχοντος νῦν περίοδον, εἴτε διὰ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν πρὸς τὸν θεὸν ἄνοδον, μὴ παύσοιο ψυχαγωγίας ἡμῖν προθυμούμενος. πάντως οὐδ' αὐτόν σε οἱ Ζέφυροι ἐπιλείψουσιν, ἢ πρότερον ἂν τὴν ἀρωματοφόρον ἡ εὐωδία.

Τῷ Ἀνέμῳ. Ἐπισ. κα'.

ΤΟ ἐμὸν ὄναρ μοι λέγεις, ἀνδρῶν ἐμοὶ ποθεινότατε. ἐκβεβαρβαρῶσθαι λέγων ἐν μέσοις Βουλγάροις. σκόπει γὰρ ὅσον ἐγὼ τοῦ τῆς ἀγροικίας κρατῆρος πέπωκα.

τοσοῦτον

τοσούτων ἐτῶν τῶν τῆς σοφίας χωρίων ἀποδημῶν, καὶ ὡς ἐμεθύσθην τῆς ἀμουσίας. ἀλλὰ γάρ τις ἡμῖν δώη τῆς ἐναντίας μεθυσθῆναι μέθην ἐκ τοῦ τῆς σοφίας κρατῆρος, ὃν αὕτη παρὰ τῷ Σολομῶντι κίρνησιν, ἔμφρονας ἀποδεικνύουσα σοὺς τέως ἄφρονας. ποσάκις πρὸς αὐτὴν εἶπον ταῦτα δὴ τὰ καὶ ᾄσματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν μοι τὴν φωνήν σου. ἡ δέ με ὑποφεύγει, καὶ ὑποκρύπτεται, καὶ ὑποκνίζει μᾶλλον σοὺς ἐμοὺς ἔρωτας. ἐγὼ δύστηνος, ἀτεράμπευτος, κινδυνεύων μῦθος γενέσθαι τῷ βίῳ, καθάπερ ὁ τῆς Ἠχοῦς ἐρῶν, εἴτε δαίμων εἴτε θεός. ἢ ὁ πολυλάλητος Τάνταλος ἀεὶ μὲν διψῶν, ἀεὶ δὲ τὴν πόσιν ἐξαπατώμενος. αὖθίς μοι τὸ τοῦ Σολομῶντος ἔπεισι λέγειν. εἶπα, σοφισθήσομαι, καὶ αὕτη ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν. καὶ λέγων ταῦτα, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἔοικα πάθεσιν. ἰατρείαν δέ τινα πολλοῦ γε δεῖ μηχανᾶσθαι. ἡμῖν μὲν οὖν, ὡς χρονίοις οὖσιν ἐν γῇ Βουλγάρων, ὁμότροφος ἤδη ἡ ἀγροικία, καὶ ὁμοέστιος. σὺ δὲ μὴ οὕτω θρύπτου πρὸς σοὺς εἰδότας εἰρωνευόμενος. χθὲς γάρ που τὰς βίβλους παρῆκας τοῖν χεροῖν, ὥστε σοι ἔτι παρεῖναι τὰ τῶν σοφῶν ἐνηχήματα. πλὴν ἀλλὰ καὶ νῦν σοι βίβλον Χρυσοστομικὴν διεπεμψάμην. ἡ δὲ τῆς σοφίας πηγὴ ἡ σοφία Χριστὸς εἴη σε συνετίζων καὶ συμβιβάζων ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύῃ, καὶ διδάσκων τὴν αὐτοῦ γνῶσιν μετὰ τῆς πράξεως.

Τῷ Κερκύρας. Ἐπιστ. κβʹ.

Καὶ πάλιν ἡμῖν ἐξ ὕψους ἐπισκοπή, ἔτι πάλιν ἐκ σοῦ μοι γράμματα, ἡμιώπατε δέσποτα. ὧν ἡ δύναμις οὕτως ἐπὶ τὴν ἐμὴν κατέβη διάνοιαν, ὡς οὐ νιφετὸς

ἐπὶ χλόην, οὐδὲ ὄμβρος ἐπ' ἄγρωστιν. ἡδύνθη γάρ μοι ἡ διαλογή σου. Φιλαδελφίας ἠρτυμένη χάριτί τε καὶ ἅλατι. καὶ ὡς παρόντα περιεπλάκην, καὶ κατησπασάμην τὸν ἐμὸν δεσπότην καὶ πατέρα ἀγάπης στόμασι. ἀλλ', ὦ φθόνε, πῶς ἡμᾶς ἀλλήλων μακροῖς οὕτω τοῖς θριγγίοις διέστησας, ἵνα καταμόνας κεντῆς ἑκάτερον, καὶ ἢ οὐαὶ τῷ ἑνὶ ἀνὰ μέρος, καὶ αὖθις τῷ ἑνί. καὶ μὴ ἄρρηκτον γένηται τὸ καθ' ἡμᾶς σπαρτίον τῇ πλοκῇ δυναμούμενον. εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ὃς καὶ τοὺς μακρὰν ἐγγὺς ποιεῖ τῇ τοῦ λόγου δυνάμει, καὶ τῶν γραμμάτων τῇ χάριτι. καὶ διαψεύδεσθαι ποιεῖ τὰ τοῦ φθόνου σοφίσματα. εἰ γὰρ καὶ ἀπωρφανίσθημεν ἀπ' ἀλλήλων, προσώπῳ γὰρ τοῦτο καὶ οὐ καρδίᾳ, ἀλλ' ὁμιλοῦμεν ἀλλήλοις διὰ τοῦ τῶν ἐπιστολῶν στόματος. καὶ ἀπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ λυπηροῦ ἅτερος ἅτερον ἀναψύχομεν. ἠχοῦς μὲν ἔργον ποιοῦντες, καὶ ἀντιδιδόντες ἃς περὶ τῶν θλιβόντων φωνὰς λαμβάνομεν. ἀποκουφίζοντες δ' ὅμως ἑαυτοὺς διὰ τῶν ἐρυγῶν τοῦ λόγου τοῦ τῆς καρδίας βαρέος πνεύματος. οὐκοῦν ἐπειδή μοι τὸ τῆς τῶν περί σε διηγήσεως ποτήριον προὔπιες, ἀντιπροπίνω κἀγώ σοι τοιαύτην πρόποσιν. ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἄμπελος ἐξ ἧς ἡμῖν τοὺς τοιαῦτα πόματα. ἐξέθλιψε μὲν ἡμᾶς Σεναχηρεὶμ ὁ Ἀσσύριος, ἐν ἡ μέσῃ τῶν ποταμῶν ἡμῖν ἀμείλικτον ἐπαπέστελλεν. ὁ δεύτερος γὰρ πολλῷ τῷ μέτρῳ βαρύτερος ὅσῳ καὶ ἀφρενέστερος. τά τε γὰρ ἄλλα ἡ μωρία καὶ τὴν κακίαν ἀθλάστους ποιεῖ τοὺς αὐτῆς τροφίμους καὶ ἀπραγμόνας. οὗτος ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων σπλάγχνων ἀντιστάσιν αὐτῷ, εἴγε δεῖ σπλάγχνα καλεῖν τοὺς ὕστερον ἐπιβούλους, καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ κοπτομένους καὶ μελιζομένους βραχέα τινὰ λαλήσασιν ἐγκοτήσας, κατέφαγέ με, ἐμελίσατό με, ἐνέπλησέ με πικρίας, ἐμέθυσέ με χολῆς ἐν λόγῳ

λόγῳ. οὗτος μὲν αὐτοῦ τίμιος ὃς ἂν ἢ εἴπῃ τι κατὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἔδρασεν. οὗτος δὲ ἄτιμος καί τις οὐ κάκιον πράττων, ὃς ἢ ὁμιλήσας ἡμῖν κατεμηνύθη, ἢ πρὸς τῆς ἐκκλησίας ἐν ἑορτῇ γοῦν εἰσελθών. καὶ γὰρ καὶ τούτου τοῖς Χριστιανοῖς ἐφθόνησεν. ἵν' ἐν τῷ κοινῷ τὸ κατ' αὐτὸν αὐτὸν κρύπτηται. αὐτὸς γάρ, οὐδὲ τοῦ προσκυνῆσαι τὴν θεομήτορα ἑαυτὴν ἠξίωσεν. ὡς μὲν ᾤετο, ἑαυτοῦ προμηθούμενος, τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀταπείνωτον, καὶ ἀνένδοτον. οὕτω γὰρ ἀπονενόηται ὡς δ' ἐγὼ κρίνω, τοῦτο μόνον πάσχων ἑαυτοῦ ἄξιον, καὶ αὐτόθι ἔχων τὴν δίκην, ἐξ ὧν ἐπάλλως ὅ φασι μαίνεται, οὔτ' ἀνέρας τίειν εἰδώς, οὔτε θεόν. ἀλλ' ἔλεος τῆς ὑποδύσης αὐτὸν λύσσης γινόμενος. ἐκ τούτου πῶς δοκεῖς ἡμᾶς διατεθῆναι σοῦ ἐνταυθοῖ ἀπαξάπαντας; οἱ μέν, ἀπεστάλησαν μόνον. οἱ δέ, καὶ ἐπανέστησαν. πᾶσι δὲ ἁπλῶς ἡ κακία ἐνεκυβίστησεν. ἡμῖν δὲ Ἰησοῦς ὑπελείφθη τὸ σωτήριον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. ὃ μετὰ τούτου συλληφθέντες, τῶν ἄλλων σκορπισθέντων, ἣν ἔγκαμεν ἔσω δὴ καὶ ἐπάσχομεν. ὑπεφώνει δὲ ἄρ' ἡμῖν τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην φωνήν. θαρρεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. μετὰ ταύτης ἔτι καὶ νῦν βουκολῶν ἡμᾶς εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατασκηνοῖ, καὶ ἐπὶ ὕδατος ἐκτρέφει με ἀναπαύσεως. τί ἔτι. ὥσπερ οὐκ ἀρκεσθεὶς ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος πολέμιος, ταῖς ἀγχόθι τρώσεσί τε καὶ πλήξεσιν, ἐπισκοπικὸν βέλος καθ' ἡμῶν ὤξυνεν. περὶ οὗ καὶ πρότερον γράψας τῇ ἁγιωσύνῃ σου, ἠνιξάμην. τὸν γάρ μοι τῆς δεῖνα πόλεως ἐπίσκοπον. ἄνθρωπον πάσης κακοτεχνίας ἐργάτην ἅμα καὶ ἐργαστήριον ἐπαναστήσας, ἐμὲ μέν, μικροῦ μετὰ τῶν καταβαινόντων ἐν τάφοις ἔθετο. ἐκεῖνον δέ, φονέα, φεῦ τῶν ἐμῶν κακῶν, ἀπειργάσατο. ἀλλὰ τὰ κατ' ἐκεῖνον ἐκτραγῳδεῖν μακρότερον μὲν ἢ κατὰ τὴν οὖσαν

σχολὴν ἐμοὶ λέγειν. ἀνιαρώτερον δὲ, ἢ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν σοι ἀλυπίαν ἀκούειν. ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῇς, διὰ τὸ οὐχ ἧττον εἰς ἐκεῖνον ἢ εἰς ἐμὲ φιλάδελφον. κατὰ γὰρ τὴν σοφὴν νουθεσίαν, ἢ κακῶς δρῶν ἐστιν ὁ πάσχων κακῶς. καὶ διὰ τοῦτό σοι καὶ ἐλεεινότατον. κἀντεῦθεν ὁ περὶ τούτου λόγος σοι λυπηρότερος. παύσομαι γοῦν περὶ τούτου λέγων. ὡς ἂν μὴ διπλῇ τὴν ἀρχιερωσύνην ὑβρίζωμεν οἷς τε ποιοῦμεν, ἃ μηδὲ λέγειν ἄξιον. καὶ οἷς λέγομεν, ἃ μηδὲ ἐννοεῖν προσῆκεν. αὐτοῦ γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα καταχωννύεσθαι, ἵνα μὴ δῶμεν πλατυτέραν χώραν τοῖς τοῦ λαοῦ πάθεσι. καὶ ἄλλος δὲ ἀπεστερημένος τῷ ἀδελφῷ, κἂν αὐτὸς ἄσπονδος μένῃ, καὶ κατέστικτος τοῖς ποικίλμασιν. ἀνακόλουθον ἂν δρῴην, ἀναξαίνων τὴν ἀηδίαν. πλὴν ἀλλὰ καὶ τὰ αἴτια τῶν λυπηρῶν τῇ σῇ τιμιότητι δηλοῦν ἀμυδρῶς θέλοντες τοσοῦτον αὐτῶν ἐπεμνήσθημεν. διὰ ταῦτά μοι ἀναγκαῖον, τὴν ἐπὶ τὸν βασιλέα στέλλεσθαι. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν, τὴν ὅλην αὖθις ἀναμετρεῖν Χάρυβδιν, ἢ Αἴγυπτον διιέναι, χαλεπὴν ὁδὸν ἀργαλέαν τε. μὴ γὰρ οἴου με, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε, τὴν ὁδὸν ταύτην ἐλάττω νομίζειν πασῶν ὧν ὑπέστην θλίψεων, ἢ τὴν δοκοῦσαν λύσιν τῶν δυσχερῶν. μὴ δεσμὸν δοκεῖν ἀρρηκτότερον. οὐ ταύτην μόνον, ὅτι στρατοπέδοις παραβάλλων ἐπίσκοπος χρῆμα ἐπίφθονον ἢ μισητὸν ταῖς ἁμαρτωλαῖς ταύταις ἡμέραις. οὐδ' ὅτι δεῖ μὲν ἡμῖν τοῦ ἵππους τρεῖς τοῦ ἔτους τίκτειν, οἷον τὸ τοῦ μύθου Ἠλύσιον ἐμανθάνομέν τε, ἡνίκα ἐν σπαργάνοις τῆς παιδείας ἦμεν, καὶ ἐδιδασκόμεθα, ὅτ' ἐσπαργανοῦμεν ἑτέρους, ἵν' ἔχοιμεν πάντας ἐφίππους ποιεῖν, οἷς ἂν ὁμιλήσαιμεν. τὰς δὲ ἀρούρας χρυσὸν θέρος ἡμῖν ἀνιέναι, ἢ καὶ τὰ δένδρα χρυσοῦς προβάλλειν καρπούς. οἷα τὰ τῶν Ἑσπερίδων μῆλα τῇ ποιήσει κεκαρποφόρηται. ἢ γὰρ οὐ τοιαῦτα παρὰ

παντὸς

παντὸς οὗ τινος οὖν ἀπαιτούμεθα. κἂν μὴ περὶ σοῦ πικροὺς τοὺς σοῦ ἐκθεραπεύειν τοῖς ποθουμένοις μειλίγμασιν ὡς καταρύπτοντες βλασφημούμεθα. ὡς ὄφελόν γε ἐκείνους σοῦ ταῦτα λέγοντας. οὔκουν ταῦτα μόνα τὴν πρὸς τὸ στρατόπεδον ὁδὸν ἀνάντη ποιοῦσιν ἡμῖν ἢ στενήν τε καὶ τεθλιμμένην, καὶ οὐδὲ τὸ τέλος ἀγαθὸν ἔχουσαν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀραχνῶδες τουτί μοι σῶμα, ὅπερ, ὡς οἶδας, καὶ πρὸς πάντα μὲν πόνον, μάλιστα δὲ καὶ τὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἀσθενές τε καὶ εὐδιάλυτον. εἰ δὲ σύ γε δύσαις ἀλκήν, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν τῶν εὐχῶν περισώζῃ δύναμιν, πάντα ῥᾷω ἡμῖν γενήσεται, τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιοῦντος θεοῦ, ὁδοποιοῦντος ἡμῖν διὰ τῶν σῶν ἀγγελικῶν εὐχῶν, καὶ τοὺς λίθους ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίπτοντος.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπισ. κγʹ.

ΟΥ'δὲν ἐμοὶ λοιπὸν δυσχερές, ὅτι τοῦ πάντων ἡδίονος καὶ γνώμης καὶ γλώττης ἐδεξάμην προσφώνημα, καὶ οὐ πρόσκαιρον, ὡς ὑψηλὴν ἀέρος πληγὴν δεχομένην ἅμα τῇ συστάσει καὶ τὴν διάλυσιν, ἀλλ᾽ ὑφεστὸς καὶ παράμονον. γράμμασι γὰρ ἐποχούμενον ἐκ τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας, διέβη πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα, ὥστε παρεῖναί μοι προσφωνεῖσθαι παρά σου ὁσάκις ἂν ἐθελήσαιμι, τὸ εἰλητάριον ἀνελίττοντι. ὅπερ ἐστὶ ῥᾷον εὐθὺς ἔχειν ἀποτιναστομένῳ τὰς ἐπικειμένας βαρύτητας. διεξιόντι δέ μοι τῇ ἀναγνώσει καὶ τὰ σὰ τρόπαια οὐδὲν ἄλλ᾽ ἢ τὸ λαθυκηδὲς ἐκεῖνο πίνεται φάρμακον. ἢ ἵνα τὸ οἰκειότερον εἴπω, διὰ τὴν ἀπόλαυσιν σου νῦν γῆν τῶν Κολχῶν τῇ τῆς Κολχίδος Μηδείας τέχνης τὸ γῆρας μοι ἀποξύεται, καὶ ἡ νεότης ἀνακαινίζεται. ὁρᾷς ὁπόσων ἐν καιροῖς δυστυχιῶν

κοινῶν αὐτὸς εὐτυχῶ διὰ σὲ καὶ τὰς σὰς εὐτυχίας. αἳ καὶ τὰς ὑμνουμένας τῶν παλαιῶν ὑπερβάλλουσιν. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ προσφωνητικοῦ δεξιὸν οἰωνὸν ἐθέμην. καὶ λέγω τοῦτο. ἐπεὶ καὶ ἀετὸς ὁ προσφωνῶν ἐπιδέξιος. ἀπιόντι γὰρ πρὸς τὸν μέγαν Ἀχίλλιον, ὡς ἂν τῇ πανηγύρει συνεορτάσαιμι, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνεχειρίσθη τὸ γράμμα σου. σὺ δὲ καὶ αὐτόθι ἐμπικραίνῃ τοῖς ἡμᾶς θλίβουσι, τοῖς τῆς ἀπληστίας θεραπευταῖς, τοῖς πολεμίοις τοῦ εὐαγγελικοῦ ἐπαγγέλματος, τοῖς ἀλιτηρίοις τοῦ Χριστιανικοῦ τάγματος. ὃ μόνον ἔχεις τοῦτο βέλος ἐπίπεμψον τοῖς καταράτοις. οἳ τὴν γαστέρα τοῦ πανδοχέως ᾅδου στενὴν ἀποδεικνύοντες, ἐπιγαυριῶσι τῷ προτερήματι. τούτων μὲν ὁ κἀκεῖνο τὸ μέγα κῆτος χειρωσάμενος Ἰησοῦς ὑπὸ τὴν οἰκείαν χεῖρα ποιήσαιτο. καὶ τῆς γαστρὸς αὐτῶν ἁψάμενος, συστεῖλαι τὸν μέγαν ὄγκον, διαφορήσας τὸ οἴδημα. εἴτε ὥσπερ τὴν Ζακχαίου γαστέρα διωκονόμησεν, εἴτε ὡς τὰς τῶν παρ' Ἰουδαίοις ἀθεραπεύτων ἄλλως ἀρχόντων. οἷς ἐπαφῆκε τοὺς ἀποτόμους ἰατροὺς Ῥωμαίους, τέμνοντάς τε καὶ καίοντας. σοῦ δὲ θεῖος ἄμωμον τὴν ὁδὸν προορῶντος αὐτὸν ἀεὶ ἐκ δεξιῶν, ἵνα μὴ σαλευθῇς, καὶ διὰ τῶν πενήτων, καὶ διὰ τῶν ἄλλως αὐτῷ ἀνακειμένων, μᾶλλον δὲ αὐτὸν εἰκονιζόντων, ὑποδεχομένου γνησίως τε καὶ πλουσίως, καὶ τοῖς ἔργοις τὸ φίλτρον δεικνύοντος, θείη τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονας. καὶ περιζωννύων σε δύναμιν, διασκορπίσειεν ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα. τόξον συντρίβων, καὶ συνθλῶν ὅπλον, καὶ θυρεοὺς κατακαίων ἐν πυρὶ τῷ τῆς σῆς προθυμίας δραστηριότητος ζέοντι. καὶ ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπί σε κακοῦντας, καὶ παρατάσσεσθαι παρεμβολὴν τῶν τοῦ κυρίου ἐχθρῶν, αὐτοὶ ἀσθενήσαιεν. καὶ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν ἐκπέσοιεν. καὶ

καταδιώξοις αὐτὸν, καὶ καταλάβοις, καὶ ἐκθλίψαις, καὶ ὡς πηλὸν τῶν πλατειῶν λεάναις αὐτὸν τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀθέου Μωάμετ στέρξαντας. καὶ ταῦτά σοι οὐκ ἐπεύχομαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πέποιθα ὅτι ἔσονται. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός. ὥστε μὴ καὶ ψυχῆς καθαρότητα καὶ χειρῶν γενναιότητα ἐκ περιουσίας προσκληθέντα δοῦναι τὸν τῆς νίκης στέφανον. ἐγὼ δέ σοι ἤδη καὶ τὸν ἐπινίκιον ἀνακρούσομαι. ἐπάταξε Δαβὶδ ἐν μυριάσιν, ὁ πραότατος τῶν νῦν, καὶ μαχιμώτατος. ὁ προστάξας τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἄρκτον, καὶ τὸν τοῦ μωμητοῦ θυμοῦ λέοντα. ἀφ' οὗ τὸ ἔλεος μὴ διασκεδάσῃ, ὁ δικαιοσύνας ἀγαπῶν, καὶ ὁρῶν εὐθύτητας κύριος, ἀεὶ τηρῶν καὶ κακώσεως πάσης ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, κυρίῳ Ἀδριανῷ.
Ἐπιστ. κδ΄.

Ἐγὼ δὲ καὶ νεκρὸς ἤδη γενόμενος, πανσέβαστε μέγιστέ μου ἀντιλῆπτορ, καὶ τοῖς κατωτάτω τοῦ ᾅδου τεθεὶς, παρὰ σοῦ νῦν ἐξεγείρομαι καὶ ἀποκαθιστῶν τὸ ψυχίδιον, συνάγεις μοι τὰ ὀστᾶ, καὶ συναρμολογεῖς τὴν διάλυσιν, καὶ σάρκας ἀνατρέφεις, καὶ δέρμα περιτείνεις, καὶ γίνῃ μοι ζωοπάροχος. βούλει συνελκύσω τῆς ἀσαφείας τὸ παραπέτασμα, καὶ δείξω σοι τοῦ λόγου τὸ βούλημα. ἐμοὶ τοῦ νῦν βίου τὴν σύγχυσιν βλέποντι, καὶ τὴν ὕβριν τῆς πλεονεξίας, καὶ τὴν ἀναίδειαν, οὕτως ἀπηρυθριασμένως ἐκπορνευούσης, καὶ μιαινομένης τὰ πράγματα. καὶ αὐτοὺς ὁρῶ τὰ δημόσια πράττοντας, πορθητὰς μᾶλλον ἢ φορολόγους. καὶ θείους ὁμοῦ νόμους καὶ βασιλικὰς ἐντολὰς ἀράχνης ἠγουμένους ὑφάσματα, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος

πρὸς τὸν Σόλωνα μήγας μὲν κρατοῦντα, σφηξὶ δὲ ῥηγνύμενα. τὰ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν Χριστιανῶν ἀγόμενα καὶ φερόμενα μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σώζοντος. πᾶσα μὲν σωτηρίας ἐλπὶς περιῄρητο. ἣν πνεῦμα ψυχῆς συμφορᾶς ἐμπαγείσης εἰπών τις οὐχ ἁμαρτήσεται. πάντες δὲ λογισμοὶ διελύθησαν, καὶ νεκρωθεὶς ἔκειμαι τῇ ἀπογνώσει τῆς τοῦ κακοῦ διορθώσεως. ὡς δ᾽ ὁ πανευγενέστατός σου γαμβρός, τὸ τῆς ἀγαθοθελείας ἔρνος, τὸ ἐν ταῖς κοιλάσι τῆς νῦν τῶν κακῶν συῤῥοίας κρίνον, τὸ ἐν ταῖς πάντας κνιζούσαις ἀκάνθαις ῥόδον, ἡ θεόπνευστος ὄντως ψυχή, τοῖς ἐγγὺς ἡμῶν πράγμασιν ἐπιστάς, ξένον ὠράθη μοι θέαμα, ποταμὸς δι᾽ ἅλμης ῥέων γλυκύς, καὶ ὁδοιπόρος διὰ βορβόρου ῥέων ἀμόλυντος. ἃ τῶν σῶν πάντως ἐντολῶν ἀποτελέσματα κατενόησα. ἐνταῦθά μοι τό τι ἀπὸ παντὸς πνεῦμα τῆς χρηστοτέρας ἐλπίδος εἰσέπλη πάλιν, καὶ τὰ αὐτὰ συνετελέσθη περὶ ἐμέ, ὅσα τῷ τοῦ Ἰεζεκιὴλ φρικτῆς ἐκείνης ὁράσεως. ἆρά σοι μετρίας ὀφείλω τὰς ἐν εὐχαῖς καὶ ἐπαίνοις χάριτας, τῷ ψυχοδότῃ, τῷ ζωογόνῳ. ἢ τοσαύτας ὅσας, εἰ θέμις εἰπεῖν, κατάρας τοῖς ἀδιορθώτοις ἐχθροῖς τῆς χρηστότητος, τοῖς ψυχοφθόροις. τοῖς ζωολύταις. ἀλλὰ γὰρ οἷα πεπόνθαμεν, κρίνον ἀτεχνῶς ὁ νεανίας, καὶ ῥόδον ἐπ᾽ ὀλίγον εὐωδιάσας, μᾶλλον δὲ τῷ θεῷ διὰ τῶν πενήτων εὐώδης γενόμενος, ἥδιον ὀσφρανθέντα τῆς ἀποφορᾶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. ἢ τῆς τοῦ πάλαι Νῶε θυσίας. εἶτα πρὸς τὸν ὑμέτερον ἀέρα διέβη, μόνην ἡμῖν τὴν μνήμην ἐγκαταλιπὼν ἀπαράκλητον. τίς γὰρ τοῦ λοιποῦ τοῖς μὴ κτηματίταις τὰ περιόντα συνάξει, τίς δ᾽ ἐν τῷ πτώματι τῆς ἀπορίας πρὸς τὴν τῆς εὐπορίας τάξιν ἀνάξει. τίς ὀρφανοῖς δώσει μικροῦ καὶ χάριν ὁμολογεῖν τῷ θανάτῳ, δι᾽ ἣν πατέρων αὐθεντῶν στερηθέντες ἀντέλαβον τὸν τηλικαῦτα δυνάμενον.

νάμενον. τίνος προστάγματα θείας ἀπηχήματα ἀγαθότητος στερήσουσι, χήρας ὀρφανόν. τίνος ὀφθαλμοὶ τοῖς ἀδικουμένοις δάκρυον ἀποστάζοντες τοὺς ἀδικοῦντας πλέον θρηνήσουσιν ὥς γε μειουμένους τὰ μείζονα, καὶ σπεύσει λοιπὸν οὗτος λῦσαι τὰς ζημίας ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι. τῷ μὲν τὴν μείζονα, τῷ δὲ τὴν ἐλάττονα. τίνα καὶ πένης εὑρήσει κατὰ τῶν πλουσίων ἁρπάγων ἔκδικον. καὶ πλούσιος κατὰ πενήτων κακοήθων καὶ συκοφαντῶν σύνδικον. τίνα θεραπευτὴν εὑρήσει τὸ τάγμα τῶν τοῦ θείου θεραπευτῶν, οὐ φιλοκερδοῦντα τὰς ἀξίας, ὃ τοῖς ἀθέοις σπουδάζεται. οἱ πρὸς τὸ μισόθεον αὐτῶν, τῇ ἀτιμίᾳ τῶν τοῦ θεοῦ δούλων ἀναγκαίως συνεκφαινόμενον, ἀπολογίαν πορίζονται τῶν τιμᾶσθαι δικαιουμένων ἀναξιότητι. ἀλλὰ πάντας ὡς αὐτοὺς κρείττονας βλέποντα, καὶ ἁγιασθῆναι διὰ τούτων τῷ τοῦ πνεύματος χαρίσματι. καὶ ἔτι τελεῖσθαι τὰ θεῖα, καὶ ἁγιαστικὰ πιστεύοντα. καὶ τοὺς μὴ οὕτω τῆς γνώμης ἔχοντας, ἀμυήτους καὶ ἀτελέστους τιθέμενον, καὶ πάσης ἁγιαστικῆς ἀμετόχους χάριτος. οἱ γὰρ ἁγιαστὴν εἶναι τὸν ἱερέα πιστεύοντες, καὶ ἑαυτοὺς ὑπὸ τούτου ἁγιαζομένους ἐπιγινώσκοντες, ἀνόσιοι λοιπόν εἰσι τὸν ἁγιαστὴν ἀτιμάζοντες, ἢ μὴ τοιοῦτον αὐτὸν νομίζοντες, ἄμοιροι τοῦ κατὰ Χριστὸν ἁγιασμοῦ δεικνύονται. ὁ γὰρ ἁγιαζόμενος ἁγιαστῇ ἁγιάζεται. καὶ τί δεῖ τούτοις πρὸς τὰ Χριστιανῶν εἰσωθίζεσθαι· τίς ὁ καὶ ἰδεῖν οὐχ ὅπως ἐνωτίσασθαι ἄπιστον ἐν τηλικούτῳ ὕψει τῶν ἀναγκαίων στερήσεται, ὡς ἂν μηδὲ γογγύσαιεν Βούλγαροι. ἓν μόνον μέρος ἐλύπησεν ὁ πανσέβαστος, τοὺς αὐτῷ γνησίως δουλεύοντας, ὡς οὐ μόνον κερδῶν στερηθέντας, ἀλλὰ καὶ ἃ προεῖχον ἐκδαπανήσαντας, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν ἄνθρακας εὑρόντας τὸν θησαυρόν, καὶ καταχαέντας ἀπὸ τῶν ἐντρυφήσειν προσδοκησάντων. μᾶλλον δὲ τ' ἀληθέστερον

εἰπεῖν,

εἰπεῖν. οὐδὲ τούτους λελύπηκε, μεῖζον πάντων κερδῶν ἡγησάμενος, καὶ πλούτου προσκτῆσιν οὐκ ἀπώλειαν, τὴν τῶν τοιούτων ἔργων τοῦ νεανίου μεγαλοπρέπειαν. τοῦτο γὰρ δούλων ἀγαθῶν, πενίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον τὸν δεσπότην ἐν εὐφημίαις πλουτίζουσαν, ἢ πλοῦτον διὰ δυσφημίας πτωχίζοντα. ἀλλὰ τῷ μὲν καλῷ κἀγαθῷ σεβαστῷ φθονερὸς ὁ τῆς ἀρχῆς τόπος, ὡς τῷ ὄντι τόπος κακιώσεως, ἢ σκήνωμα Κηδάρ. ἢ σιδηρᾶ κάμινος. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἡμετέραν μακαριότητα μονονουχὶ πλέως φέρεται. οἱ δὲ τῆς αὐτῆς χρηστότητος ἀπολαύσαντες, πενθοῦντες ἑαυτοὺς, ὡς βαρυτέρως ἢ πρόσθεν πειρασθέντας τῶν δυσχερῶν. τὸ γὰρ κακὸν μετὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πεῖραν κάκιον. σοὶ, καὶ τοῖς σοῖς, ὡς οὕτω διδάσκουσι, καὶ οὕτω διδασκομένοις, παντὸς ἀγαθοῦ ἐπιῤῥοίαν παρὰ κυρίου ἐπεύξονται. ὧν αὐτὸς τὰ πρῶτα τετάχθαι οὐκ αἰσχύνομαι. καὶ δοίη θεὸς ὑμῖν τε αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἡμετέροις, καὶ τοῖς περὶ ἡμᾶς, ἐν τῷ ἀγαθῷ τελείωσιν, εὐξίαν, εὔροιαν, πάσης ἁπλῶς τηρῶν ἀνώτερον κακιώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ Σεβαστῷ, τῷ Πακουριανῷ.
Ἐπιστ. κε΄.

Καὶ κύριος παρεβίβασε τὸ ἁμάρτημά σου, ἄλλως τε μηδὲ τηλικοῦτον ὄν, ἡλίκον ἀεὶ πρὸ τῶν ἐκείνου ὀφθαλμῶν ἵστασθαι. ἐγὼ δέ σου καὶ τοῦτο ἄγαμαι πανσέβαστέ μου υἱέ, ὅτι καὶ τοὺς τῶν ἁμαρτημάτων κώνωπας ὡς καμήλους ὁρᾷς, ἐναντίως ἢ παρὰ τῆς θείας γλώττης οἱ Φαρισαῖοι κατωνειδίζοντο. καὶ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κάρφος ὡς βαρεῖαν δοκὸν λελόγισαι. ὃ μεγάλην κρηπῖδα τῆς ἀρετῆς ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος τίθεται. εἴπερ ἀρχὴν

εἶναι

εἶναι σωτηρίας τὴν ἑαυτοῦ τινὸς κατάγνωσιν πεπιστεύκαμεν. καὶ βάλλ' οὕτως, αἴ κέν τι φάος μερόπεσσι γένοιο. καὶ μή σε τῆς ἀγαθοθελείας παρακινήσειέ τι τῶν ἐκ τοῦ κόσμου, οἷς οἱ κουφότεροι πτοούμεθα. τοῦτο πεπεισμένον ἀμεταστάτως. ὡς ἁπλῶς μὲν αἰσχύνη Χριστιανοὺς νομοθετεῖσθαι, παρὰ δὲ τοῦ μηδένα λυπεῖν αἱρεῖσθαι. τοῦτο γὰρ καὶ τῆς φύσεως ἔνταλμα. ἣν ὑπερβαίνειν ὁ τοῦ εὐαγγελίου μαθητὴς ἐπιτάττεται. ὁ μὲν γὰρ νόμος, ἀπὸ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὴν φύσιν ἀποκαθίστησι τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ λόγος, καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν σὺν αὐτῷ πειθομένους τίθησι. τοῦτο γὰρ δὴ τῆς πρὸς τὴν φύσιν ἑνώσεως αὐτοῦ κατόρθωμα, καὶ ἐκνίκημα. πλὴν ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν θηριωδῶν τοῖς ἐμοχθημένοισιν ἐπιλυττώντων, ἀπαιτεῖσθαι νῦν τοῦτο σὺν χρηστοτέρους ὡς μεγάλην συντέλειαν παρεσκευάσασι. τὸ μηδενὶ λύπην ἐθέλειν λέγω. ἀλλὰ σέ τοι ἀξιοῦμεν καὶ πᾶσι τὰ ἀγαθὰ διαρκῶς συμβουλεύεσθαι, οὕτω τε τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης τηρεῖν. ὡς τό γε δάκνειν ἀλλήλους καὶ κατεσθίειν οὔτε τῆς φύσεως ὅλως, οὔτε πολλοῦ δὴ τῆς πίστεως. οὕτω γὰρ ἐπὶ σεαυτὸν καὶ δαψιλέστερον ἑλκύσεις τὰς τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ χάριτας. ὑφ' οὗ τηροῖο πάσης κακώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

Τῷ Ταρωνίτῃ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπισ. κϛʹ.

Καὶ πόθεν ἂν καὶ ποίας ἀποτίσαιμί σοι τὰς χάριτας, μεγαλεπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ καὶ αὐθέντα, ὅτι με πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατον δεικνύεις ἑκάστοτε. καί μοι σὺν

ἐπαίνους, οἷς ἀποσεμνυνεῖσθαι δοκῶ σε, μᾶλλον ἀποσεμνύνεις αὐτός, ἀποφαίνων τούτους, οὐ ῥήτορος σοφιστικὰ κολακεύματα, ἀλλὰ καὶ ποιήματος συνηδομένου τοῖς ὄντως καλοῖς, σκιρτήματα, καὶ στόματος εὐφημεῖν εἰδότος ἀρετὴν ᾄσματα. ἰδοὺ γὰρ ἔπος ἠγγέλη μοι περὶ βραχέων, πόσου τιμήσαιντ' ἂν ἀκοαὶ φιλάληθοί τε καὶ ἄφθονοι. ἑνὶ γὰρ τροπαίῳ δυοῖν ἐθνῶν ὀφρύας κατέσπασας. καὶ τῷ τῆς Περσικῆς ἀπονοίας πύργῳ συγκαθεῖλες τὸ τῆς Φραγγικῆς ἀπονοίας ὕψωμα. καὶ Φινεὲς ἐδείχθης νέος ἡμῖν τῷ δυνατῷ σου σειρομάστῃ δύο συνεκκεντήσας ἤδη παρὰ κυρίῳ ἀκαθάρτω. ὅτι γὰρ τὰ Νεσμᾶν φορολογεῖν εἰωθώς, τάς τε ἄλλας περὶ τὸν Πόντον Ἑλληνίδος πόλεις ἐν τῆς Ταναΐδος ποταμοῦ καὶ λίμνης Μαιώτιδος, καὶ δὴ τὴν τῶν Κόλχων προκαθημένην, ἐπ' αὐτῷ γε ὁριζομένην τῷ Φάσιδι, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ὑπερκειμένην ὑφ' ὑψηλοῦ κολωνοῦ, καὶ αὐτήν γε σύμπασαν Ἀρμενίαν. Μαριανδηνοὺς γὰρ καὶ Γαλάτας, καὶ τοὺς ὁμόρους τούτοις Καππαδόκας, παρίημι, καὶ παχὺς ἤδη καὶ βαρὺς ταῖς φορολογίαις γινόμενος, ἐξεκόπη τὰς φορολόγους χεῖρας τῇ τοῦ ξίφους ἀκμῇ, καὶ φορολογεῖσθαι μᾶλλον μετέμαθε. τάς τε ἐκδρομὰς συσταλείς, ἃς λῃστῶν ἀπεθρασύνετο. καὶ τῶν ἐνέδρων ἀπογνούς, ἃς ἐκδηλαῖν τῷ Τάρωνι μᾶλλον ἢ πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη. πρὸς δὲ τοὺς συστάδην πολέμους ξηρόχειρα διαγνοὺς ἑαυτὸν ἢ ἄχειρα, καὶ πόλεις δὲ ἤδη μυριάνδρους, ἃς αὐτὸς μόλις εἷλε, τάχιον ἢ λόγος ἀποβαλὼν οὕτω τῆς τύχης ὁ κύβος αὐτῷ πρὸς τὸ βαρυσυμφορώτατον μεταπέπτωκε. μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ θεοῦ ζυγά, τὴν πλάστιγγα τῶν σῶν ἀρετῶν βαρυτέραν αὐτῷ ἐπέκλινεν οὐχ ἧττον ἢ τὰς τῶν ἐντρυφηθέντων αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς. ἐντεῦθεν καὶ πέπεισμαι,

μὴ μῦθον εἶναι τὰ πάλαι Ῥωμαίων ὑμνούμενα τρόπαια. μᾶλλον δὲ καὶ τῆς ἀληθείας ἐλάττω τὰ περὶ ἐκείνων λεγόμενα. ἐν σοὶ δὲ ὁρῶ τὴν ἀλήθειαν. ἐρῶ δέ, ὅτι καὶ τοσοῦτον ὑπερέχειν ἐκείνων ἡγεῖταί σε, ὅσον ἐξ ἐνδεεστέρων τῶν παρασκευῶν ὡρμημένος ἀντισηκοῖς ἐκείνοις σαυτόν. οὕτω μεγαλοδύναμον διδοὺς τὴν σὴν ῥοπὴν τῷ τῶν πραγμάτων ἐνδέοντι. καὶ βούλεται μέν σε μηδ᾽ ἂν ὅλως γενέσθαι. θαυμάζει δὲ ὡς καλὸν γενόμενον. καὶ καταρᾶται μὲν τῇ σῇ γεννήσει. εὐδαιμονίζει δὲ τοὺς γεννησαμένους. καὶ σοῦ μὲν ἀτεχνίαν κατεύχεται, ὥστε περιγραφῆναι τὸ σὸν μὲν γένος ἐν σοί. ἑαυτῷ δὲ γενέσθαι τοιούτων παίδων ἐπεύχεται, καὶ νῦν πρώτως αἰσθάνεται δυστυχῶς ἐπὶ τοσοῦτον τῆς περὶ σοῦ εὐτυχίαις δεθεὶς, ἵνα καὶ πλεῖον ἀλγήσῃ πλειόνων ἀποστερούμενος. ἓν μόνον εἰς παράκλησιν ἔχει τὸ παρὰ τοῦ γενναιοτάτου Ῥωμαίων τὰ τοιαῦτα παθεῖν. ἐπεὶ καὶ φιλεῖ δοξάζεσθαι τὸν νικώμενον τῇ τῶν νικώντων μεγαλειότητι. καὶ εἰ παρῆν Ὅμηρος, εἶπεν ἂν καὶ νῦν ἐφ᾽ ὑμῖν,

Πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ᾽ ἀμείνων.

Εὔελπις ἔσο καὶ σὺ πόλεων καλλίστη Νεοκαισάρεια. οὐκ εἰς μακρὰν ἕξειν τὸν ἐλευθερωτήν σοι Γρηγόριον. οὐκ ἀηδὴς εἶ τοῦ παρὰ Γρηγορίων εὐεργετεῖσθαι. καὶ τὸ γῆρας ἀποξυσαμένη τῆς νῦν κακότητος, φανήσῃ ὄντως Νεοκαισάρεια. ἔχεις ἀρραβῶνας τὰς γείτονας. προσεύχου τὸν καλὸν νυμφίον τῇ ἐπὶ σοὶ νίκῃ συναφθησόμενον, καὶ στεφανωθησόμενον στεφάνῳ τῷ ἐκ λίθου τιμίου. Χρηστὸς γὰρ ἐστὶ τῷ Ταραντίτῃ τὰ τρόπαια. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἀθεώτατος Τοῦρκος διά σε κάτω νεύει, καὶ τὰ ἐν ποσὶ μόνα βλέπει. ὁ πανταχόσε χθὲς περιάγων τὰς ὠβάδας κόρας τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ περινοῶν ἐξαλεῖψαι γῆν ὁμοῦ τε πᾶσαν καὶ θάλασσαν.

λάσαι. ταῦτ' ἄρα καὶ πρὸς τοὺς συμβατηρίους λόγους ὡς μόνους ἐπικούρους σωτηρίας ὁρᾷ. καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἔτι πρὸς ξιφουλκίαν, ἀλλὰ πρὸς τὰς πίστεις ἐκτείνει. καὶ τὸ τόξον ἀνεὶς, ἀναλαμβάνει κηρύκειον. καὶ φίλον γὰρ εἶναι ἐπιθυμεῖ βέβαιον, ὃν ἐχθρὸν ἔχων εὗρεν ἄμαχον. ὁ δὲ Φράγγος, ὁ τὸν τράχηλον τέως σιδηροῦς, κηροῦ χλιαροῦ φανεὶς μαλακώτερος, ἐκ περιουσίας σε προσκυνεῖ, καὶ διά σου τὸν κράτιστον ἡμῶν βασιλέα. τί δὲ οὐ μέλλει ὁρῶν προσκυνοῦντα τὸν αὐτῷ προσκυνούμενον. καὶ τὸν δεσμοῦντα δεσμοῖς ἀρρηκτοτέροις ἐχόμενον τοῖς Ταραντινείοις θελήμασι. καὶ οὕτω τυραννούμενον ὑπὸ τούτων, ὥστε καὶ τῶν βασιλέων τὴν αὐτοῦ χαρίζεσθαι λύτρωσιν. καὶ πάλαι μὲν ταύτην σπουδάζοντι, καὶ πρᾶγμα τιθεμένῳ τοῦ παντὸς ἄξιον, δῆλον γὰρ εἶναι ὠνητὸν, τὸν πάσης ἑώας ἐλευθερωτὴν εἶναι ποιούμενον, καὶ οὕτω τοῖς μακροῖς τοῖς ὀνειρώγμασιν ἐμπλανώμενον, ὡς μηδὲ τὰ δευτερεῖα τῆς βασιλείου τιμῆς ἀνέχεσθαι. σὲ δὲ μόνον τοῦ σπουδαζομένου πρόξενον εὐτυχήσαντα. τῆς σῆς γὰρ ἐκβιασθεὶς ὁ Τοῦρκος χερσὶ, τὰς ἀνοχὰς καὶ ἄκων συνέθετο, ἐπί τε ἄλλαις ὁμολογίαις, καὶ τῷ τὸν Φράγγον ἀποδόσθαι πρὸς τὸν ἀήττητον ἡμῶν αὐτῶν αὐτοκράτορα. ἐπὶ τούτοις ὀφείλω μὲν καὶ ἄλλως ἐγώ σοι χάριτας. οὐ γὰρ μόνον ὡς ἀληθὴς ὑπό σου δεικνύμενος προείρηται, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινὴ τῶν κοινῶν ἀπολαύων. ὀφείλουσι δέ σοι καὶ πάντες ὅσοι τὸ Χριστοῦ φέρουσιν ὄνομα, καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τἀγαθὰ συμβουλεύονται καὶ συνεύχονται. περὶ γὰρ τοῦ παναγάθου βασιλέως ἡμῶν τί δεῖ καὶ λέγειν, ὅπως τὴν σὴν ἀξίως ἀμείψεται καὶ εὐβουλίαν καὶ γενναιότητα, ὅς σε προκριθεὶς ἁπάντων ἀεί. καὶ τίς γὰρ βασιλέων περὶ τὸ κρίνειν ἄνδρας τούτου δεξιώ-

τερος.

τερος γέγονε; τοῖς μάλιστα δεομένοις ἐπιστασίας δραστι-
κωτέρας δίδωσι πράγμασιν, οἷόν τινα τεχνικώτατον ἰα-
τρὸν δεινοῖς ἀντιπάλων νοσήμασι, καὶ κυβερνήτην ἀνθε-
στῶν κλύδωνι. ἀλλὰ γὰρ οἷον τὸ τῆς ἐπιστολῆς χρῆμα
χαλινός ἐστιν ἀτεχνῶς κατέχων στόμα ῥητορικὸν, καὶ μὴ
συγχωρῶν ἐγχορεύειν ἀγαθοῖς ἔργοις μακρότερα. ὑφ' οὗ
κἀγὼ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον λέγειν προθυμίαν ἀνασειρά-
ζομαι. ὡς εἴ γέ μοι παρῆν ἀνέτως λέγειν, ἔδραμον ἂν σοι
δρόμους τοὺς λογικοὺς, τοῦ μὲν ἅρματός σου τῶν ἀρε-
τῶν οἱ δ' ὅσον εἰπεῖν ἐστὶν ὑστερίζοντας. πλέον γὰρ σοι τοῦ-
το ἐλαύνεται. ὃ δ' οὖν εἰς ἡμᾶς ἧκον ἱκανῶς ἔχοντας, καὶ
οὐκ ἀξίως ἴσως τῷ θεάτρῳ τοῦ λόγου συνείληφα. τοῦτο
μόνον εἰπὼν καὶ δὴ παύσομαι· αἶρε σου τοὺς ὀφθαλμοὺς
εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥκει σοι ἡ βοήθεια, καὶ ἥξει ἔτι καὶ ἐπι-
βάλλης τοὺς κάτω. μὴ τρέψῃς πρὸς ἑαυτόν. οὐ γὰρ
ἀνθρωπίνης ἰσχύος τὰ τηλικαῦτα. ἢ μόνον ἀλλὰ τὸ πᾶν
ἢ τὸ πλεῖον τῆς θείας χάριτος. καὶ ἐν τῷ θεῷ ποιεῖς
δύναμιν, τῷ τοὺς πολεμίους συντρίβοντι. ἣν ταυτῷ ἐμ-
βεβαιώσεις, ἢ καὶ πλείονα ἐπισπάσῃ, εὐγνώμων τῷ χα-
ριτοῦντι γενόμενος. γένοιο δ' ἂν, εἰ πρὸς αὐτὸν διὰ
τῆς ἀγαθότητος εἰκονίζοιο, ἐκχεομένης καὶ πλουσίοις καὶ
πένησι, τοῖς ἱερώτερον ζῶσι καὶ τοῖς κοινότερον, εἴτουν θεό-
τερον καὶ ἀνθρωπικώτερον, καθ' ὅσον ἕκαστοι ταύτης χρή-
ζουσι. δι' ἣν καὶ ῥυσθείης τῶν πονηρῶν καὶ τοῦ πονηροῦ, ὡς μήτε
κακοῖο, μήτε κακωθοίο.

Τῷ τῆς Χαλκηδόνος, κυρίῳ Μιχαήλ.
Ἐπισ. κζ.

Ἕως μὲν μόνα τὰ χρηματικὰ τῶν ἐκκλησιῶν διηρπάζοντο, ἱερώτατε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, ἠχθόμεθα μέν, πλὴν ἀλλὰ τὸ ἄχθος ἡμῖν ἑτέρωθι ἐκουφίζετο, ὁρῶσι τὰ πνευματικώτερα μὴ λυόμενα, κἀντεῦθεν παρακαλουμένοις τὰ μέγιστα. νῦν δὲ καὶ τούτων ἡμῖν λυομένων, οἴχεται πᾶσα παράκλησις. ὅταν γὰρ οἱ μὲν θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες οὐδὲν ἄλλο περὶ πλείονος ἐποιήσαντο τοῦ τὰς ἑκάστων ἐνορίας ἀκαινοτομήτους φυλάττεσθαι, καὶ μὴ τῦφον κοσμικῆς ἐξουσίας τοῖς τοῦ πνεύματος παρεισδύεσθαι. οἱ δὲ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις διαγγέλλειν διδαχθέντες, καὶ τοὺς σφαλλομένους ἐπανορθοῦσθαι, οἱ δὲ τούτων μάλιστα πάντων τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀνηκοΐαν τρέφουσι καὶ ἀδρύνουσι, καὶ πρὸς ἀλλοτρίας ἐνορίας εἰσωθιζόμενοι, πάντα φύρουσι καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα δίκαια, οὐκ οἶδα ποίαν ἄλλην παράκλησιν ἕξομεν, ἢ μόνην τὴν τῶν γινομένων κακῶς διόρθωσιν. πρὸς ἣν καὶ τὸν ἡμέτερον ζῆλον οὐ μικρὰν ἡμῖν εἰσοίσειν ἡμᾶς πιστεύοντες τὴν συντέλειαν, γνωρίζομεν τῇ σῇ ἱερότητι τὰ παρὰ κανόνας γινόμενα Κίτλαβα. ἀλλ᾽ ὅπως μή μοι γελάσῃς πρὸς τὸ βάρβαρον ὄνομα. ἐνορία τίς ἐστι, τῇ καθ᾽ ἡμῶν ἀρχιεπισκοπῇ διαφέρουσα, ἐν ᾗ τὸν τις μοναχῶν ἀνεγείρων οἶκον εὐκτήριον, ἐκωλύθη παρ᾽ ἡμῶν, ὡς παρὰ γνώμην ἡμετέραν τοῦ ἔργου δεξάμενος, καὶ μήτε τοῖς κανόσι, μήτε τοῖς τῆς πολιτείας νόμοις ἐγνωσμένα ποιῶν. ὁ δὲ σταυροπήγιον πατριαρχικὸν λαβὼν ἔφησε καὶ οὕτω τοῦ ἔργου ἄρξασθαι. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀκοινωνησίας παρ᾽ ἡμῶν ἐνεδέθη δεσμοῖς, τὰ τοῖς κανόσιν, ὡς οἶσθα, διωρισμένα ἐπιβαλόντων αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οὐ

περὶ ἐλαχίστου τὸ πρᾶγμα τιθέμενοι, καὶ τῷ τιμιωτάτῳ μὲν χαρτοφύλακι, κυρίῳ Πέτρῳ, περὶ τούτου ἐγράψαμεν, ὅσα τὸ μέτρον τῆς ἐπιστολῆς ἐνεδίδου. καὶ τῇ σῇ δὲ φιλοθέῳ, καὶ διὰ τοῦτο φιλοκάνονι, ὁσιότητι γράφομεν, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς περὶ τούτου τῷ ἀνδρὶ ὁμιλήσῃς. εἰ δέ τι μὲν οὐδενὸς ἧττον ἃ τοῖς κανόσι διώρισται, καὶ ἥ τις ἐπίκειται ποινὴ τοῖς ταῦτα παραλύειν ἐθέλουσι. πλὴν οὐκ οἶδ᾽ ὅπως συγχωροῦντι τοιαῦτα γίνεσθαι, ὑφ᾽ ὧν πᾶσα εὐταξία καὶ εἰρήνη τῶν ἐκκλησιῶν ἀπελαύνεται, καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ χυθὲν, ἵνα εἰρηνοποιήσῃ τὰ πάντα, κενὸν ἀποδείκνυται. τίς γὰρ ἐν Βουλγάροις μετουσία τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ, μή τι χειροτονίας ἐπ᾽ αὐτῇ δίκαια ἔχοντι, λαχούσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτοκέφαλον, μήτ᾽ ἄλλο τι διαδεξαμένῳ κατὰ ταύτης προνόμιον. διὰ τίνος δὲ καὶ τὰ σφάλματα τῶν μοναχῶν τῆς κατὰ γνώμην αὐτοῦ συστάσης μονῆς τηρηθήσεται καὶ διορθωθήσεται. διὰ τοῦ τὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῦ ἄλλων μοναχῶν ἐπικρατοῦντος, καὶ διιθύνοντος, ὃν ἔξαρχον ὀνομάζομεν. καὶ ποῖος οὕτω Κρονίων ὄζων κεκρατημένος ἱερῶν τοῦ Κωμικοῦ ἐν Τραγικαῖς πάθεσιν, ὃς Κωνσταντινουπολίτου παρουσίαν ἐξάρχου ἐν Βουλγάροις μετρίως οἴσει, καὶ οὐχ ὡς μοιχοῦ χρήσεται, μεστὸν ζήλου θυμὸν, ὥ φησι Σολομὼν, ἐνδεικνύμενος. ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. τίς δ᾽ ἂν ἄλλος καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀπαγγελίαν οὐ δυσχεράνοι τοῦ ἀνομήματος, ἀσεβείας γοῦν ἐμπεριπατούσης ἡμῖν, καὶ κανόνων δοκούντων ἐμπνεῖν ἔτι τῷ καθ᾽ ἡμᾶς πολιτεύματι. εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἡμέτερον γράμμα, καὶ ὁ σὸς λόγος, τὸ σπουδαζόμενον ἐξανύσειε, χάρις μὲν τῷ τῆς εὐταξίας καὶ εἰρήνης θεῷ· χάρις δὲ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ· ἧς καὶ αὐτὸ καὶ αὐτὸς θεὸς εἶναι λέγεται καὶ πιστεύεται. εἰ δὲ κωφεύσαιεν πρὸς ταῦτα οἱ δυνάμενοι τὰ κα-

κῶς

κἂν γινώμεθα διορθώσασθαι, ἀνάγκη καὶ κοινότερον ἐκβοῆσαι, καὶ πρὸς πλείους ἐκλαλῆσαι τὸ ἄλγημα. εἰ γέ τινες εὑρεθεῖεν οἱ τοῦτο ἰάσασθαι βουλησόμενοί τε καὶ δυνησόμενοι· πλὴν ἀλλ' εὔχου ἡμῖν τὸ ἀπραγμονέστερον καὶ εἰρηνικώτερον. οὐ πώποτε γὰρ, οὔτε αὐτοὶ πράγματα ἔχειν, οὔτε ἄλλοις παρέχειν ἐπεθυμήσαμεν. ὃ καὶ νῦν ἡμῖν προσείη ταῖς σαῖς εὐχαῖς, πανίερε δέσποτα.

Τῷ χαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικήτᾳ.
Ἐπις. κη.

Διαπλάσσουσί τις φήμη περὶ ὑμῶν, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα, οὐ μετρίως τὴν ἡμῶν ἀσθένειαν συνεκλόνησε. εἰ γὰρ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ στερρότητι τῆς πέτρας ἀσφαλῶς ἐχομένων, οὐδὲν ἱκανὸν ὥστε μικρὸν γοῦν ἐμποιῆσαι κλόνον. πλὴν γὰρ οἵ γε μᾶλλον ὑπόθεσιν τὰ τοιαῦτα, τοῦ στερεώτεροι καθίστασθαι, τίθεσθε. ἀλλά γε ἡμεῖς τοῖς τυχοῦσι δονούμεθα, σαθροτέραν πάντως τὴν οἰκοδομὴν ἐργασάμενοι. ἡ δὲ φήμη, ὅτι πονηροὶ καὶ γόητες ἄνθρωποι, τῷ πατρὶ τοῦ ψεύδους ὑπηρετούμενοι, τῷ τῶν βασιλέων ὕψει περὶ ὑμῶν ἀξίας αὐτῶν ἐρυγὰς ἀνέπεμψαν, καὶ ἀεὶ τὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀναφύροντες βόρβορον, τὴν δυσωδίαν παχύνουσιν. ὥστε ἤδη καὶ τοὺς βασιλεῖς ἀηδίσασθαι, καίτοι ἄλλως ἡδομένους ὑμῖν, ὡς Χριστοῦ ἀληθεῖ εὐωδίᾳ. ἀξιῶ τοίνυν δηλωθῆναί μοι περὶ τῆς σῆς ἁγιωσύνης, εἰ κατὰ τὴν φήμην ταύτην τὰ πράγματα. περιττὸν μὲν οὖν οἶδα τοῦτο κρινούσης καὶ μᾶλλον ὀχλοῦν, ἢ τῶν διαβαλλόντων οἱ λόγοι. ἐμοὶ δ' οὖν ἀναγκαῖον ὄν, οὐ περὶ τῇ σῇ τιμιότητι δεδιότι, περὶ δὲ τῇ ἐμῇ ἀθλιότητι. εἰς ἐν ταῖς νῦν τῶν θλίψεων ἡμέραις μετὰ πάντων σχεδόν τι Χριστιανῶν τὴν ἐκ-

τῶν

τῶν σῶν λόγων δρόσον λαμβάνων, ἅμα καὶ παράκλητόν σε τίθεμαι μετὰ τὸν πρῶτον παράκλητον. ἀλλὰ τοὺς μὲν κατά σου θέντας μίσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεως, καὶ ἐνδιαβάλλοντας ἀγαθωσύνην, καταδιώκοιτο. ὁ τῆς ἀληθείας διορθώσαιτο κύριος. σὺ δὲ τηρηθείης ἡμῖν καὶ ἄλλοις, καὶ φῶς, καὶ ζύμη. καὶ ἀπολάβοι μέν σου πρὸς ὅπερ ἕκαστος χρῄζομεν.

Τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Νικήτᾳ, διακόνῳ τῷ τοῦ Χαλκηδόνος. Ἐπιστ. κθʹ.

ΤΟὺ Ἀντίλοχον οἶσθα, ὦ παῖ ἱερώτατε, τοῦ πατρὸς ὑπερκινδυνεύσαντα Νέστορος, ὅτε πρὸς τὰς ἐκείνου τὴν τοῦ Αἰθίοπος λόγχην αὐτὸς ἐδέξατο. ἐγὼ δέ σε οὐ πρὸς κινδύνους ὁ σὸς καλῶ πατήρ, ἀλλὰ πρὸς διακονίαν ἀκίνδυνον. ἀποδειλιάσεις οὖν, καὶ ἀπαγορεύσεις τὴν οὕτω ῥαδίαν βοήθειαν. ἀλλ᾽ οὕτω γ᾽ ἂν καταισχύναις καὶ τὰς ὠδῖνας τοῦ λόγου, καὶ τὴν ἀπότεξιν, καὶ τὴν μαίευσιν, καὶ θρέψιν ἐκείνην ὅσην τε ἐν γάλαξι, καὶ ὅσην ἐν στερεωτέραις τροφαῖς ἐποιήσατο. ἀλλὰ μὲν τοῦτο οὐκ ἔσται. τί γὰρ οὖν οὐδὲ τὸ ἡγούμενον. τίς οὖν ἡ βοήθεια, ἣν ὁ γλυκύς σε πράκτωρ λόγος εἰσπράττεται; πρὸς τὴν ἡγιασμένην αὐθεντρίαν, τὴν μητέρα τῆς ἁγίας δεσποίνης, γράμμα μοι ἐκτέθειται. οὐ μᾶλλον ἡμῖν ἢ αὐτῇ συντεκεῖν, ὦ φίλε. ἀξιοῖ γὰρ καινόσι βοηθῆσαι ταύτην ὑπὸ τοῦ πανσεβάστου αὐτῆς υἱοῦ τοῦ πρωτοστράτορος θλιβομένοις. μᾶλλον δὲ ἐκείνῃ αὐτοῦ βοηθῆσαι τῷ θλίβοντι. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν δεινὸν τὸ πιέζεσθαι, θεῖον γάρ εἰσι χρῆμα. κἀκείνου θέσπισμα, καὶ ἀποστομάτισμα οὐ τὴν δύναμιν ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦσθαι πιστεύομεν. ἐκείνῳ δέ, πολὺς καὶ βαρὺς ὁ κίνδυνος. καὶ

ὅσους καὶ οἷος τὰς θεοῦ διαταγὰς λύουσιν. εἴ τι γοῦν ὡς υἱῷ θεοῦ συμμαχοῦσα, οὐ νόμοι ἐπηρεάζονται. εἴ τι ὡς οἰκεῖον υἱὸν τοῦ ἐπηρεάζειν ἐπηρείας ἐκλύουσα. πάντως δὲ κερδαίνεις τὰ μέγιστα. τοῦτο δὲ τὸ γράμμα δικαιοῦμεν ἐμφανισθῆναι διά σου τῇ τοῦ θεοῦ δούλῃ, καὶ κοινῇ κυρίᾳ ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὸν πανσέβαστον πρωτοστράτορα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔγραψα, καὶ τὸ πρὸς τοῦτον γράμμα ταύτῃ ἐμφανισθήτω. ὡς ἂν δι' αὐτῆς ἐκείνῳ δοθῇ. καὶ τοῦτο γὰρ ἀξιοῦμεν τὴν ὁσιωτάτην γυναικῶν ἐν τῷ πρὸς αὐτὴν γράμματι τὸ τῆς διακονίας ἐπίταγμα, πάσης ἀπηλλαγμένον βαρύτητος, καὶ πατρὶ πρέπον ὄντως φειδομένῳ παιδὸς δυνάμεως, τοῦτό μοι τελέσαι. καὶ πᾶν ἀπέχω τὸ ὀφειλόμενον. αὐτὸς μὲν οὖν καὶ μείζω καὶ κρείττω δύναιο, ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν δοκούντων μικρῶν καὶ εὐφόρων περασμῶν ἐκτὸς εἴημεν, ὡς ἂν μηδὲ τοὐλάχιστον μήτ' ἄλλοις μήθ' ὑμῖν ἐνοχλοίημεν.

Τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, κυρίῳ Ἀδριανῷ, τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως.

Ἐπιστ. λ'.

Τίς εἰμι ἐγώ, κύριέ μου, κύριε, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως τούτων. ἵνα πρός σε νῦν ὁ Δαβὶδ ποτὲ πρὸς θεὸν, φθέγξωμαι. τί μοι τηλικοῦτον ἀνετίθης φορτίον, καταγότι πᾶσαν τὴν φορταγωγὸν δύναμιν. τοῦτο γὰρ αἱ κίονες ἄντικρυς αἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν, ἐφ' ἃς τοῦ Ἄτλαντος δεῖ δυνάμεως. ἐμὲ διαχεῖν κελεύεις τὰς νεφέλας τοῦ προφητικοῦ γράμματος, καὶ γυμνὸν παραδεικνύναι τὸν ἥλιον. ἐμοὶ δὲ τίς ἀποφυσήσει τὴν τῶν πραγμάτων νεφέλην, ἣν αἱ τῶν συκοφαντῶν ἀναφοραὶ παχεῖαν ἀνέθρε-

ἀνέθρεψαν ἐκθυμιατῷ καθ' ἡμᾶς ἡλίῳ. ὅστις ποτὲ οὗτος ὁ ἥλιος. ὃς καλὸς μὲν ὡς νυμφίος, εὐμεγέθης δὲ ὡς γίγας, καὶ πάντα τῇ καύσει καὶ τῇ θάλψει ζωογονῶν καὶ νικῶν. δέον ἐκτήκειν ταύτας, ὡς μηδ', εἰ γένοιτο, φαίνεσθαι· ὁ δὲ παχύνει καὶ εἰς νεφελῶν σύστασιν. τυχὸν μὲν κατὰ λόγον. ὡς δὲ τοῖς πολλοῖς δοκεῖ, παρὰ λόγον. οὔπω γὰρ ἐκ τῶν προτέρων αἰθρίαν ἔχομεν, αὖθις σύν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαής, ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ, ὃ μοι καὶ πλείους καὶ πικροτέρας τὰς ἀκίδας τῆς ἀθυμίας ἐμπήγνυσιν. ὅταν ἄνωθεν ἔχω τὴν νύκτα, ὅθεν φῶς ἐπήλπισα. ἀλλὰ γὰρ ἵνα καὶ αὐτὸς συνιστῶ νεφέλας τῇ ἀσαφείᾳ, καὶ σκιάζω τοῦ λόγου τὸν ἥλιον, οἱ χθὲς καὶ πρώην μοι ἐπαναστάντες ἄδικοι μάρτυρες, οὓς ὁ κράτιστος ἡμῶν βασιλεύς, καὶ σὸς παμπόθητος ἀδελφός, τὸ ψεῦδος φωράσας ἀποπεσεῖν τῶν διαβουλίων αὐτῶν πεποίηκεν. ὡς ψεύσασθαι τὴν ἀδικίαν ἑαυτήν. οὗτοι νῦν πάλιν αὐτοὶ προσελθόντες, καὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν εἰπόντες, τοσοῦτον ἴσχυσαν, ὥστε καὶ τὰς λευκὰς ἐκείνας ψήφους, ἃς τοῖς δικαίοις ἡμῖν ἐχαρίσατο, νῦν πεῖσαι κατὰ χάους βαλόντας μελαίνας ἀντεξενεγκεῖν, καὶ πολλῆς γεμούσας συγνότητος. καὶ τὴν τῷ ὄντι βασιλικὴν ἐκείνην κρίσιν τὸν τῆς Πηνελόπης ἱστὸν φανῆναι, τῇ μὲν ἡμέρᾳ τῆς ἀληθείας ἐξυφανθέντα, τῇ δὲ νυκτὶ τοῦ ψεύδους ἀναλυθέντα. καὶ τὸ δεινότατον. ὅτι καὶ ἐρήμην αἱρούμεθα. ὡς γὰρ ἐπυθόμην, ὁ ἐπαφεθεὶς ἡμῖν ἀναγραφεὺς ἀφελέσθαι τοῦ ἐν Ἀχείδι τῆς ἐκκλησίας χωρίου διώρισται. χωρίον, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνταλλαγῆς ἔγγραφα προὔβησαν. τῆς ἐκκλησίας ἀντὶ τῶν παλαιῶν, ὧν δεσπόζουσα ὑπεξέστη τῷ δημοσίῳ, τοῦτο λαβούσης διὰ τὴν παροικικὴν δουλείαν. χρῆμα πάντων ἀναγκαιότερον. καὶ χρυσόβουλλος λόγος ἑδράζων

τὴν ἀνταλλαγὴν προσετίθετο. καὶ βασιλικὸν ἐπαπειλήθη σημείωμα. ὅτι τὸν Ἡρακλέα ἐρεσχελοῦντες ἦσαν οἱ Κέρκωπες. ἐπὶ τούτων τίνα με οἴει ψυχὴν ἔχειν. πῶς δ' οὐχὶ, κατὰ τὸν θεῖον Ἱερεμίαν, καὶ τὴν κοιλίαν ἀλγεῖν, καὶ τὰς αἰσθήσεις μαιμάσσεσθαι καταθορυβουμένου πάντοθεν, καὶ οἷον ἐκβακχευομένου. δηλοῖ γὰρ τὸ φρόνημα, τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ πλεῖστον παρὰ λόγον ξυμβαῖνον. ὁ σεμνὸς Θουκυδίδης φησί. ἔγωγέ τοι καὶ ταῖς χθιζαῖς συκοφαντίαις, εἰ καὶ μὴ ἐρριζώθην βεβαίως, πλὴν ἀλλ' ὅτι γοῦν μόνον ἐσπάρησαν κατὰ γῆς ἀγαθῆς τῆς βασιλικῆς ἀκοῆς, ὥς τι κώνειον, ἢ ἀκόνιτον, ἢ ἄλλό τι δηλητηριῶδες φυτόν. κἀκείναις τοίνυν οὕτω κατεκάμφθην τεταλαιπωρηκὼς, ὡς συγκύπτειν χαμαὶ, καὶ κάτω νεύειν, μηδὲν ἀξιωματικὸν ἔχων διάρμα, καὶ φέρειν παρὰ δούλων. τυπτόμενος. ὦ βασιλεύων ἐν τοῖς βασιλείοις Χριστὲ, καὶ μηδ' ὅτι κρινόμενος ἐρραπίσθης, πρᾶος τὸν ἐκ δούλου ῥαπισμὸν ἀνενέγκων. τίνα γὰρ ὀκνήσεις οἴει τὸ μὴ οὐχὶ καὶ χεῖρας ἐπιβάλλειν ἡμῖν ὁρῶντα τοὺς κατειπόντας οὕτω παροινοῦντας ὡς ἡμιθέους ἐν ἡμιόνοις φασὶ, καὶ παροίνιον ποιουμένους διήγημα. τὸ, τάδε καὶ τάδε τῶν βασιλέων εὐσεβεστάτων κατὰ ἀρχιερέως συμπλασσομένους εἰπεῖν, καὶ ἀποδρᾶναι τὴν δίκην, εἶτα τούτῳ ἐπικαχάζοντας. τετέλεσται γὰρ κἀνταῦθα ἐπ' ἐμοὶ τὸ Δαβιτικόν. κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον. πάνυ γοῦν ἀνέξονταί μου ἢ ἐλέγχοντος, ἢ ἐπιτιμῶντος, ἢ παρακαλοῦντος. εἴ τι τοῦ λαοῦ μέρος εἶεν, εἴ τι τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκληρώσεως. ἰδόντες τινὸς οὐ κάκιον ἐπὶ τοῖς προτέροις ἐλεγμοῖς πράττοντας, δι' οὓς ἐκθηριωθέντες οἱ τούτοις ὑπεύθυνοι, λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. καὶ ἐπὶ πᾶσιν

οὐχ

οὐχ ὅπως πολλὴν οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ καὶ ὡς τροπαίῳ τῇ κακίᾳ ἐλλάμπεται, καὶ φόβος οὐδαμοῦ. μένουσι δὲ ὥσπερ πρόβατα αἰώνια, καὶ συντελέσουσιν ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν. οὐκ ἄκαιρον γὰρ τὸ τοῦ πολυπαθοῦς Ἰὼβ φθέγξασθαι. ἐγὼ γὰρ τὴν Λερναίαν ὕδραν ἤδειν, καὶ τὰς τιμὰς διπλασίω ἑαυτῆς γινομένην, καὶ πράγματα παρασχοῦσαν Ἡρακλεῖ τῷ γενναίῳ, ξίφος μόνον ἐπ' αὐτὴν αἴροντι. κᾂν ἐκινδυνεύσεν ὁ ἥρως, ἢ καὶ πάντως γε ὁ ἆθλος τῷ ἥρωϊ, εἰ μὴ καὶ τὸν καλὸν Ἰόλεων πυρφόρον προσεταιρίσατο, τὰς τιμὰς ἐπικάοντα. τί δὲ μῦθος δηλοῦντος, ἐμοὶ δοκεῖν, ὡς ἐπὶ τὴν κακίαν [τοῦτο γὰρ ἡ Ὕδρα.] οὐκ ἐπιπολαίου δεῖ τομῆς καὶ κολάσεως. κακοὺς γὰρ ἂν οὕτω κολαζομένους ἀπεργασαίμεθα, οἰομένους ἐμπαῖξαι τῇ δίκῃ, καὶ διὰ τοῦτο δὲ λοιποῦ τῇ πονηρίᾳ παρρησιαζομένους ἀδεέστερον καὶ γυμνότερον. πολυπλασιάζει γὰρ ἡ τόλμα τοῖς πονηροῖς, ὅταν μαλακωτέρας τῆς ποινῆς πειραθῶσιν, ἣν ἀνεπαίσθητον εὑρεῖν ἤλπισαν. οὐκοῦν ἀποτμητέον μόνον τὰς τῆς κακίας ἐκχύσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς πηγὰς ἀποξηραντέον δὲ τὰς θηριώδεις κεφαλὰς καὶ φύοντος καὶ τρέφοντος αἵματος. εἰ δὲ μηδ' ἁπλῶς οὕτως αἱ κακαὶ προσβολαὶ τέμνοιντο, τοῦτ' αὐτὸ τὸ τῆς παροιμίας, Λέρνη κακῶν. ἀλλ' οὕτω μὲν καὶ ἐπὶ τῇ προσγεγονυίαις ὕβρεσι καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με. ὅπερ ἐστὶν ἡ ζέσις τοῦ πνεύματος, ἡ κατὰ πάσης κακοηθείας ἐχρώμην, καὶ τῆς γλώσσαν ὄντως ἐδείκνυον πυρίνων γλωσσῶν μαθήτριαν. εἰ δὲ καὶ τὰς παρὰ τοῦ νῦν κατεγραψαμένου πληγὰς προσλάβοιμι, βαρεῖαν, ὥς φασιν, ἐκδεξαμένους παρὰ τῶν βασιλείων χειρῶν τὴν μάστιγα, καὶ κελευσθέντας τὸ δὴ τὸ τοῦ Ἡσαΐου ἀλλοτρίως τοῖς ἡμετέροις χρήσασθαι. τοῦτο γὰρ ἤνυσαν, ὡς ἀπήλθοσαν οἱ μισοῦντες ἐν πύλαις ἐλέγχοντας, καὶ λόγον ὅσιον βδελυσσόμενοι. ἀλλ' ἐνταῦθα μοι παρέστω

Βαρούχ, ὑπογραμματεύων Ἱερεμίᾳ θρηνοῦντι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ φυλάττων ἀοιδίμους τὰς συμφοράς. εἶτα τοιούτων κηλίδων καὶ τοσούτων ἡμῖν ἐναπιληφθεισῶν, οἴῃ θείας ἐμφάσεις τοῦ νοῦ τὸ κάτοπτρον δέξασθαι, οἷς καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. τοῦτο μὲν εἰκός τε καὶ κατὰ λόγον. πλὴν ἐπεὶ τῷ θεῷ, καὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ βασιλεύοντι, καὶ τῇ τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος ἀγαθότητι τὰς καθ' ἡμᾶς ἀνεθήκαμεν, πεποίθαμεν ὡς ἡ ἐλπὶς ἡμῶν οὐ καταισχυνθήσεται, οὐδ' ἀπολεῖται εἰς τέλος ἡ τῶν πενήτων ὑπομονή, οὐδέ τι κατισχύσει σοφίας κακία. εἴ τι δεῖ τῇ σοφίᾳ τοῦτο ὑποφαινομένῃ πείθεσθαι. καὶ τὸ ἐργάτες γινόμενοι, ἐγχειρίσομεν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ ἐπιτάγματος, καὶ γεῦμα στέλλομεν τοῖς τὴν γεῦσιν κριτικωτάτοις ὑμῖν. κἂν μὲν ἀνθοσμίας δόξῃ τὸ γεῦμα, καὶ τῆς ἀμπέλου ἐκείνης γέννημα, ἧς ὁ οὐράνιος πατὴρ γεωργός ἐστι, καὶ τοὺς λειπομένους ἐκθλίψομεν βότρυας. εἰ δ' ὀξίνου καὶ τὴν γεῦσιν δριμύσσοντος, οἵοις δὴ Χριστὸς παρὰ τῶν σταυρωτῶν παίζεται, ἀποκτενούντων αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ τοῦ τῶν γραφῶν βουλήματος, ματαιοπονοῦντες εἰσόμεθα. τὸ δ' οὖν παρὸν ἀναδεχέσθω τῆς ἡμῶν ἀσθενείας ἡ σὴ φιλανθρωπία, ἄχρις οὗ μικρόν τι κουφισθέντων ἡμῶν αἱ παρειμέναι χεῖρες καὶ τὰ παραλελυμένα ἰσχύσωσι γόνατα, Χριστοῦ, ὅς ἐστι δύναμις, ἡμᾶς ἐνισχύοντος, τοῦ τῆς ἀσθενείας καὶ ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀνωτέρους. ὅπερ ἐστὶ κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ

Τῷ Βρυεννίῳ, τῷ συμπενθερῷ τοῦ βασιλέως.
Ἐπισ. λα΄.

Ἀφ' οὗ πρώτως ἐγευσάμην τῆς σῆς χρηστότητος μέλιτος, μεγαλεπιφανέστατέ μου αὐθέντα, ἔγκειταί μου τῷ τῆς καρδίας στόματι ὁ ταύτης χυμός. γλυκείας δὲ τὰς ἀναφορὰς ποιούμενος, οὐκ ἔστιν ὅτε μὴ μνημονεύειν με ποιεῖ τοῦ τῆς σῆς μεγαλειότητος ὕψους. ἀμέλει καὶ ἀεί σοι ποθῶ διαλέγεσθαι. μὴ ἔχων δὲ ὁ δύσερως ὅπως δροσίσω τὸν πόθον, ἀδικεῖ γάρ με περὶ τὸν δροσισμὸν τὸ διάστημα, γράμμασι τοῦτον σοφίζομαι. καὶ διὰ τούτου σπένδομαί σοι, καὶ τὰ εἰκότα προσφθέγγομαι. ὑγιαίνοις οὖν καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, καὶ εὐοδοῖο τοῖς περί σε, ἵνα σοι διὰ πάντων ὁ χαρακτὴρ τῆς εὐδαιμονίας ἐμφαίνοιτο, καὶ ἀκούοιμι περὶ σοῦ, ἅττα καὶ θεῷ φίλα, καί σοι προσήκοντα, καὶ ἡμῖν δι' εὐχῆς ἀγόμενα. ἱερέων τιμὰς, ὡς πατέρων. λαοῦ ἀνάπαυσιν, καὶ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπαναγωγὴν, ὡς ἐλευθερωτοῦ καὶ λυτρωτοῦ ἥκοντος. βαρβαρικῶν χωρῶν καταδουλώσεις, χρηστότητι μᾶλλον χρηστότητι ἐπαγομένων ἢ δόρατι. τὸ μὲν γάρ ἐστι κινητικὸν πρὸς ἀπόδρασιν. ἡ δὲ χρηστότης μόνης ἐχέγγυον ἀγάπης χεῖρα τηρούμενον. ταῦτα καὶ πλείω τούτων ἤ τι φήμη πρὸς ἡμᾶς ἄγει. καὶ ἡμεῖς αὐτῷ μεγαλοφώνῳ στόματι τοῦ λόγου κηρύττοιμεν, τοῖς σοῖς κατορθώμασιν ἐφηδόμενοι, καὶ τοῖς εὖ πάσχουσι συνηδόμενοι. ἵνα τοῦτο γοῦν εὐτυχοῖμεν, τὸ πρὸς γείτονας ὁρᾶν μακαρίους, τοῦ φθόνου τὰς κόρας σβεννύοντες. ὡς τά γε ἡμέτερα καὶ λίαν ἔχει πικρῶς. εἰ δὲ ποθεῖς ταῦτα μαθεῖν διὰ τὴν περὶ ἡμᾶς σοῦ χρηστότητα, ὁ τὸ γράμμα διακομίζων, ἃ περὶ τὸ γράμμα ταῦτα ἐκδιηγήσεται. ἡμέτερος γὰρ ὤν, καὶ διὰ τοῦτο παρὼν ἡμῖν, καὶ

ἀπαγ-

ἀπαγγελλομένων τούτων ἀκούσας, συνέπαθε τὴν ψυχὴν, καὶ τῇ μνήμῃ παρακατέχων ἃ ἤκουσεν, ἠκελεύσθείη ἐξειπεῖν, ἕξει τὴν γλῶσσαν διδασκαλικῶν συμφορῶν διδάσκαλον. ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς μὲν τῷ πατρὶ μαστιζόμενοι, παρ' ἐκείνου πεμφθείημεν καὶ τὴν παράκλησιν. ἐπεὶ καὶ πατὴρ πάσης παρακλήσεως λέγεται. αὐτὸς δὲ τὸν ὕψιστον καταφυγὴν ἑαυτοῦ ποιησάμενος, οὐχ ὄψῃ κακὰ προσερχόμενά σοι, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου, τηρούμενος πάσης ἀνωτέρου κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ ἐπισκόπῳ Τελαδίτζης.
Ἐπισ. λβ'.

Ἐδεξάμεθά σου τὴν γραφὴν, τιμιώτατε ἀδελφέ. ἐν ᾗ εὐγνώμονα μὲν σαυτὸν συνίστης ἡμῖν, καὶ ὁμολογεῖς εὐεργέτας ἡμᾶς, καὶ κρείττους πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ λοιπῶν συγγενῶν. ἠξίους δὲ καὶ τοῦ δεσμοῦ λύσιν λαβεῖν, εἰς παρὰ τῆς συνελθούσης ἡμῖν ἀδελφότητος. ἐπειδὴ σοί. ὡς μὴ καὶ αὐτῷ συνελθόντι, καὶ ταῦτα κληθέντι, κἀντεῦθεν πραγμάτων ἀναγκαίων οἰκονομίας κωλύοντι. ἐπὶ μὲν τῇ τῆς εὐγνωμοσύνης προσποιήσει, καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρυνθημεν, ὅτι οὕτως ἀπόλωλεν ἐκ μέσων ἡμῶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ὁ δόλος μετὰ τῆς αὐτοῦ ποικιλοβαφοῦς ἀμπεχόνης τῆς ὑποκρίσεως τῷ θεάτρῳ ἡμῶν ἐμπαρρησιάζεται, καὶ σκηνικῶς παίζει τὰ φρίκης ἄξια, εἰρήνην μὲν λαλῶν μετὰ τοῦ πλησίον, κακὰ δὲ τεκταίνων ἐν τῇ καρδίᾳ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅπως εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελθοῦσα ἡ ἱμιότης σου μυρίας ἐπαφῆκε τὰς τῶν διαβολῶν βολίδας τοῖς νῦν ἀναγραφομένοις εὐεργέταις ἡμῖν ἐν τῷ γράμματι. καὶ ὡς οὐδεὶς ὑπελείφθη σχεδὸν, οὔτε μείζων,

μείζων, οὔτι μείων, ὃς μὴ τῶν παρὰ τῆς σῆς γλώττης καθ' ἡμῶν δυσφημίαις τὰς ἀκοὰς ἐκκεκώφωται. τούτων οὐκ ὀλίγοι οὐδ' ἀναξιόπιστοι μάρτυρες. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν καὶ λόγου μακρότερα καὶ καιροῦ ἐκτραγῳδεῖν τε καὶ ἀνακλαίεσθαι. συλλογιζομένοις ἐντεῦθεν ὡς οὐ μακροὶ οἱ τῆς ἀποστασίας καιροί, οὐδὲ μέλλουσι τὰ κατ' αὐτοὺς ἀπειλούμενα. διὸ καὶ πρὸς τὸν δυνάμενον ταῦτα παῦσαι μόνον θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς αἰρόμενοι, καὶ πρὸς τὰ τῆς ἐκείνου δικαιοσύνης ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡμῖν ἡ βοήθεια. ὁ γὰρ διδάξας πάντως καὶ οἷς ἐποίει, καὶ οἷς ἐλάλει, εὐχαρίστους εἶναι ἡμᾶς. τί μὲν οὖν εὐχαρίστους λέγω; καὶ τοῖς κακῶς ποιοῦσιν ἀγαθῶν χορηγούς. οὗτος ἢ διορθώσεται τὰ στρεβλά, ἢ κλάσει πάντως ἰδὼν ἀδιόρθωτα, ὥσπερ αὐτοῦ νόμος ἄνωθεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐφ' οἷς ἡμῖν καινῶς τι καὶ ἀσυνήθως ταπεινολόγον σαυτὸν ἐφάντασας. τὴν δὲ λοιπήν σου ἀξίωσιν. ὡς Χριστοῦ μαθηταί, εἰ καὶ ἀνάξιοι, προσηκάμεθα. ὃς καὶ λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει καὶ πάσχων οὐκ ἠπείλει. παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, καὶ τὴν τοῦ Πέτρου μικρολογίαν καταγνούς, ἑπτάκις ἀφιέναι δικαιοῦντος τῷ ἁμαρτάνοντι, αὐτὸς τὴν τοῦ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ φιλοτίμως, ὁ ἐν ἐλέει πλούσιος, ἐπιδαψιλεύεται. ἐδεξάμεθα γοῦν, ὡς εἴρηται, τὴν ἀξίωσίν σου, ἄλλως τε καὶ βαρείᾳ νόσῳ πεπεδημένου, ὡς ἔγραψας, καὶ τὸν τοῦ θανάτου ἐπανατεινομένῃ σοι κίνδυνον. καὶ ὅσον γε τὸ εἰς ἡμᾶς ἧκον, ἴσθι λελυμένος ἐν ἁγίῳ πνεύματι, καὶ πᾶν ἀρχιερατικὸν ἔργον ἀνέτως τελῶν. πλὴν ἐπεὶ καὶ παρὰ πλειόνων ἀδελφῶν ὁ δεσμὸς ἐπιβλήθη σοι, καθὰ καὶ τὸ συνοδικῶς ἐντεῦθεν πρός σε γράμμα ἐδήλου, ἔγραψα μὲν ταῦτα καὶ πρὸς τὸν Πελαγονίας, καὶ πρὸς τὸν Στρουμβίτζης. καὶ πρὸς τὸν Μαλεσόβης. δι' ὧν ὁ σὸς ὑπηρέτης τὴν πάροδον δή που

ποιήσεται. καὶ οἶδ᾽ ὅτι καὶ αὐτοῖς δόσει ἡ σὴ ἀξίωσις οὐκ ἀπόβλητος. καὶ λύσουσι δεσμὸν, ὃν ἐπέβαλον. ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κινούμενοι πνεύματι. γράψομεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς, καὶ πάντως παρ᾽ ἐκείνων αὐτῶν μαθήσῃ τὸ ἐκείνοις παραστησόμενον. τὸ δ᾽ οὖν ἡμέτερον, ὡς ἔφημεν, λέλυται. καὶ λοιπὸν ὑπὲρ ἡμῶν εὔχου. εὐλογῶν τοὺς ἀγαπῶντάς σε, καὶ μὴ καταρώμενος. αἰσχυνόμενος παρὰ τοσοῦτον ἐλθεῖν τῆς εὐαγγελικῆς ἐντολῆς, ἣ καὶ τοὺς διώκοντας εὐλογεῖν καὶ μὴ καταρᾶσθαι βούλεται.

Τῷ κυρίῳ Ἰωάννῃ, τῷ γραμματικῷ
τοῦ Παλαιολόγου.
Ἐπιστ. λγ΄.

Ἆρα καὶ αὐτὸς τὸ τῶν πολλῶν πείσῃ, θεοτίμητε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, καὶ τὸ παρὸν καταμέμψῃ γράμμα, ἐν καιροῖς ἀνάγκης πρός σε γινόμενον, οὔπω πρότερον γεγονὸς, ὅτι μὴ ἀνάγκη δηλαδὴ παρῆν ἐκκαλουμένη βοήθειαν. ἢ ὡς λόγῳ σύντροφος, καὶ κρεῖσσον τὰ πάντα εἰδὼς, οὐκ ἐπιλήψῃ τῶν ἐν καιρῷ τῆς νόσου καλούντων τὸν ἰᾶσθαι δυνάμενον, περιττὸν κρινόντων ἐνοχλεῖν αὐτῷ ὁπηνίκα ὑγιῶς τὸ σῶμα διάκειται. τοῦτο οἶμαι, μᾶλλον δὲ ἀσφαλῶς πέπεισμαι. εἰ μή τί γε ἐγὼ τῆς σῆς σταθερότητος ἐπιλέλησμαι. ἀλλ᾽ ἐπεὶ τοῦτο οὕτως ἔχον ἐστὶν ἡμῖν, ἄκουε λοιπὸν καὶ τὴν τοῦ γράμματος ὑπόθεσιν. χωρίον τῇ καθ᾽ ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ διαφέρον, περὶ τὸν Βαρδάριον διακείμενον, τοῖς ἀθεωτάτοις πράκτορσιν ἐφόδιον πρὸς τὴν ἡμετέραν κάκωσιν γίνεται. καὶ μάλιστα τῷ μὴ τὴν ἀπληστίαν ἰάσιμον Ἰασίτῃ, ὃς οὔτ᾽ ἀνθρώπους τρεῖν οἶδεν, οὔτε θεόν. χαλεπὴ δὲ ἐλύσσα δέδοικεν. οὗτος

γίνεται

γείτοσιν ἡμῶν πονηροῖς, σαγηνεύσαις εἴ ποι αὖ τις, καὶ πανάγροις, πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ βουλόμενον συγχρησάμενος, συνέλαβέ τε σχεδὸν πάντα τὰ τοῦ χωρίου, καὶ κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με, ὥσπερ ἐγκοτῶν τῷ λόγῳ ἀλογώτατος. ἐπεὶ τοίνυν, ὡς ἐπυθόμεθα, τῷ τοῦ πανσεβάστου αὐθέντου ἡμῶν υἱῷ ἡ περὶ τὸν Βαρδάριον ἀρχὴ νῦν ἀνετέθη, ἔγραψα μὲν τῷ κοινῷ αὐθέντῃ ἡμῶν, ὥστε συνήθως ἀντιλαβέσθαι ἡμῶν, καὶ ὑποθέσθαι τῷ περιποθήτῳ υἱῷ αὐτοῦ περὶ ἡμῶν τὰ χρηστότερα. χρηστεύσεται δὲ, εἴ τά τε ἄλλα ἀνεπηρεάστους ἡμᾶς περὶ τὸ χωρίον τοῦτο διατηρήσει· καὶ δὴ καὶ τοῦτο ἡμῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τῷ θεῷ χαρίσεται, τὸ μὴ ἀναγραφέας ἐπιπέμψαι τῷ χωρίῳ. τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ἀπανθρωπότατοι τῶν πρακτόρων ἡμῖν ἐχαρίσαντο. Ταῦτα μὲν οὖν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν ἐδεήθημεν γράμματι. γράφομεν δὲ καὶ τῇ τῆς σῆς ἱερότητος τιμιότητι. ἃς ἂν ταὐτῷ ἀκολουθήσας, τῇ τε ἀγάπῃ ὑπουργήσαις εἰκότα, καὶ τῷ τῆς ἀγάπης θεῷ καὶ τοῦτο λειτουργήσαις, τὸ ἐμφανίσαι μὲν τῷ πανσεβάστῳ τὸ ἡμέτερον γράμμα· κέντριζε δὲ αὐτὸν ἀεὶ ἐπὶ τὸ πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς ζητουμένοις διὰ τοῦ γράμματος. ὀχληρῶ σοι δοκῶ ἀδελφὸν θαυμάσιε. ἀλλά τι πάθω, πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἔχων μάχεσθαι, ἣν καὶ τοῦ θείου γένους κραταιοτέραν ἡ παροιμία πεποίηκεν. ὑπόστηθι τοίνυν τὸν ἄθλιον τοῦτον. καὶ γενοῦ ἡμῖν Ἡρακλῆς ληστοπόνος. λῃστὰς γάρ ἐγὼ τῆς ἀληθείας τοὺς ἀναγραφέας τίθημι. θεὸς, ᾧ καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος καθωσιώσαις, τηρείη σε πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Ἀδριανῷ.
Ἐπιστ. λδʹ.

Ἅγιέ μου αὐθέντα, διὰ μὲν τὸ ἔναγχος πρὸς τὴν μεγαλειότητά σου σταλέντος γράμματος νεφελῶν ἀπετραγῴδουν ζοφερὰν περὶ ἐμὲ σύστασιν. καὶ δυσφόρως ἔχων ἐπὶ ταύτῃ μόνον οὐ δάκρυσι τὴν ἐπιστολὴν διεχάραξα. νῦν δὲ καὶ χαλάζης εἶδον καταφορὰν, θραυούσης ἐλεεινῶς τὰ ἡμέτερα. καὶ οὐκ ἔχω πῶς ἀξίως τὴν συμφορὰν ἀποκλαύσομαι. καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ τῆς γλώττης ἰσχὺς ἐθραύσθη μοι. ὅσῳ καὶ γυμνότερον ἔχουσα οἱονεὶ σκοπὸς ταῖς βολαῖς ἐξέκειτο. πλὴν ἕν γε τοῦτο μόνον λέγειν ἰσχύω, ὅτι παντάπασιν ὑπὸ τοῦ ψεύδους παρευημέρηται ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ συκοφαντία, ἐστεφανωμένη κατὰ τῆς δίκης, πομπεύει λαμπρὰ λαμπρῶς ἐπὶ πορφυροῦ τοῦ ἅρματος. διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται οἱ καλοί. ἐμὲ γὰρ, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, ἐμὲ Βουλγάροιν δυοῖν παιζόμενον ἡ σκηνὴ τοῦ ἐνεστῶτος βίου προδείκνυσιν. ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ, καὶ τὰ κλεινὰ αἰνίγματα. ἀλλ' αὐτός γε ὁ τῆς ἀληθείας μαθητής τε, καὶ φίλος, καὶ σύμμαχος, βοήθησον αὐτῇ κινδυνευούσῃ, ὡς ἔνεστιν. ἔσται δὲ πῶς, εἰ εὐδοκήσεις ὑπερλαλῆσαι ταύτῃ; εἰς τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ. δεινὸν γὰρ, δεινὸν τεθνηκότας κύνας ζῶντος λέοντος καταπαίρεσθαι, θείοις καὶ βασιλικοῖς δεθέντος δεσμοῖς, καὶ φορβεᾷ τοὺς βρυχηθμοὺς ἐγκοπέντος, οἷς καὶ μόνοις ἐκφοβεῖν δύναται. δεινὸν ξυρηθῆναι τῷ τῆς διαβολῆς ξυρῷ τὸν Σαμψὼν, ἔπειτα παραδοθῆναι τοῖς ἀλλοφύλοις, ὥστε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορυχθῆναι, οἷς ἑώρα τὰ ἐπουράνια, καὶ ἀλήθειν, τὰ τοὺς ἀθέους ἐκείνους τρέφοντα. ἀεὶ περὶ τὰ αὐτὰ δινεύοντα, καὶ προ-

κοπῆς

κοπῆς ἀνεφαγμένον. οὐκέτι μοι λέγειν περαιτέρω τούτου ἰσχύς, οὕτω καὶ ψιλῇ τῇ μνήμῃ τῶν γενομένων συγχέομαι. εἰ δ᾽ ἡ τοῦ βασιλέως δικαιοσύνη διὰ τῆς σῆς δυνατωτάτης ὑπὲρ ἡμῶν ὁμιλίας, συστολὴν ἐπιτάξει τοῖς νῦν τολμωμένοις ὑβριστικῶς καθ᾽ ἡμῶν, τάχ᾽ ἂν οἱ ξυρηθέντες τὴν κόμην ἀναθηλήσαιμεν. καὶ τὸν τῆς ὕβρεως ὄγκον ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντρυφῶντας ἡμῖν κατασπαράσσοντες, τὸν μακρὸν μὲν κάταθλον παύσαιμεν, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῆς αἰσχύνης καὶ τὸν θάνατον ἐκφευξοίμεθα. ἀνθ᾽ ὧν τηροῖο ὑπὸ τοῦ δικαίου, καὶ τῆς ἀκρωρείας νεμεσῶντος, θεοῦ, πάσης ἀνώτερος κακιώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ χαρτοφύλακι. Ἐπιστ. λε´.

Αὐτὸ τοῦτο, καὶ τὸν ἀδελφόν μου στείλασθαι, μέσου χειμῶνος δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε, τεκμήριον τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ἀνάγκης γινέσθω σοι, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα. πρὸς γὰρ μόνοις ἡμῖν δεῖ τῆς τῶν σῶν εὐχῶν βοηθείας. ὡς τά γε ἄλλα συνέχη, φασὶν, ἐπιμερεία, οὕτω πολυφόρῳ συγκεκράμεθα δαίμονι. ὡς ἐμοί γε πολλῶν συμπεσόντων ἀνιαρῶν, ἀφ᾽ οὗ περιῴκησα μετὰ τῶν σκηνωμάτων Κηδάρ, τὰ νῦν ταῦτα τοσοῦτον ὑπερτεροῦσιν ἐκείνων τῇ τῆς πικρίας ὑπερβολῇ, ὅσον ἐκεῖνα τῶν εὐφραινόντων ψυχήν. καὶ νῦν ἐμπράκτως ἔγνων εἴπερ ποτὲ, ὅτι τῷ τοῦ θεοῦ ἀποστάτῃ, καὶ τραχηλιαστῇ, πρὸς τὸ καὶ λιπεῖν τὰς ἐκκλησίας συνελαυνομένας, ὡς μικρόψυχοι ἐν ἐρήμοις αὐτῆς ἐγκυβιστήσῃ, καὶ παίξῃ τὰ θεῖα καὶ ἐπουράνια. ἀλλὰ βοήθειαν τοῖς διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν διστάζουσι, καὶ τοῖς ἐν μέσῳ πελάγει δοκοῦσι καταβαπτίζεσθαι, τὸν λιμένα παρὰ σφίσιν αὐτοῖς ὄντα ἐδείκνυε, τοῦ λόγου ἐντὸς γινόμενοι καθιστά-

μεθα, καὶ τῷ ὄντι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τοῖς ἡμῶν ἔχοντες εὑρισκόμεθα. καὶ διὰ πάντων δίδαξον τοὺς τὰς τρικυμίας ἡμῖν ἐπεγείροντας, ὅτι μάτην ὀγκοῖ τὴν θάλασσαν, παρόντος ἡμῖν διά σου τοῦ ἐπιστατοῦντος αὐτῇ, καὶ λέγοντος, σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐν σεαυτῇ συντριβήσονταί σου τὰ κύματα.

Τῷ διδασκάλῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἐπιστ. λϛʹ.

Εἴ με φλεγόμενον ἑώρακας, τιμιώτατέ μοι ἐν κυρίῳ ἡμῶν, αὐτὸς τὴν χειρῶν ὑδρείαν κατέχων, ἆρ' ἂν τοῖς φλεγομένοις μέλεσιν ἐπεκένωσας, ἢ παρῆλθες, ὑπερηφάνοις ἢ ἀπηνέσιν ὀφθαλμοῖς θεασάμενος. οὐκ οἶμαι τὸ δεύτερον. εἶτα ἄλλο τι τὰ παρόντα νομίζεις ἡμῖν, ὅτι μὴ καὶ φλογὸς καὶ ἀνθράκων χείρονα, μὴ οὖν γε. βοήθει νῦν. ἐπειδὴ τὰς πηγὰς ἀνακεκάθηκας. εἰ δέ τι σκοτεινοὺς λόγους λαλῶ, καὶ αἰνίγματα, τάχα μὲν οὐδὲν ἀπεικὸς τινῶν ἐλεγχθήσομαι, τῷ τοιαῦτα λύπῃ ἐθισθέντι καὶ ἠσκηκότι τοιαῦτα φθεγγόμενος. πλὴν ἀλλ' εἰ καὶ δυσξυνέτως τῶν λεγομένων ἀκούσῃ, πύθου τοῦ μαθητοῦ σου, τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ, καὶ διδάσκαλον εὑρήσεις τῶν ἡμετέρων ἐπηρειῶν, ἃς διασκεδάσει κύριος ταῖς ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν εὐχαῖς καὶ σπουδαῖς, ὁ ἐν πᾶσι τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας κηδόμενος.

Τῷ

Τῷ Ταρωνίτῃ, κυρίῳ Γρηγορίῳ. Ἐπισ. λζ.

Ἐν μέσῳ δυεῖν εἰλημμένος παθῶν, οὐκ ἔχω μεγαλεπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ καὶ αὐθέντα, ποτέρῳ μᾶλλον ἐμαυτὸν ἐπικλίναιμι. ἐπανιόντα γάρ σε τῆς Κολχίδος ἀκούσας, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μερίζομαι. τῇ μὲν, ὅτι σε ἐγγύτερον ἔχομεν, καὶ ἀπολαύει σου πόλις ἡ βασιλὶς, οἷον ἐκ χειμῶνος τῆς σῆς ἀπουσίας τῇ παρουσίᾳ ἐνεαρίζουσα. καὶ βασιλεὺς ὁ πάντων ἐν πᾶσι κράτιστος φρουρὸν ἄγρυπνον ἕξει, καὶ κοινὸν σκεμμάτων καὶ φροντίδων μεριστὴν, καὶ γνησιώτατον σύμβουλον. τῇ δὲ, τὸ ἀποστίσκης πόρρωκι, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τῷ ὕπαρ ἐπινοστάξει, ἀλλ' ἐπὶ στρωμνῆς ἀνέτως ἀνακλιθήσεται. καὶ τὼ πόδε ἀποτενεῖ, καὶ τοὺς ὀνείρους ὕπνους ὑπτιάσει. καὶ οὐ φθέγξεται Ταρωνίτης κἂν τοῖς φάσμασιν. αἱ δὲ τοῦ Πόντου πόλεις νῦν ὄντως ἕξουσι κακῶν θάλασσαν. καὶ μετὰ τὴν ἐπὶ σοῦ καὶ περί σου γαλήνην ἡ περὶ σοῦ ζάλη τούτοις αὖθις ἐπιπεσοῦσα ἀνακύμασιν ὀγκώσει τὸν τάραχον. ὃ δὴ τοῖς ἀθλίοις ἄλγιον, δυστυχία γὰρ, ἐπειδὰν εὐτυχίᾳ διακοπεῖσα πάλιν εἰς ἑαυτὴν ἐπανέλθοι, λυπηροτέρα καθίσταται. ὥσπερ καὶ ψύχος μετὰ θέρμανσιν κρυερώτερον. ὦ δείλαιοι δειλαίων ἐκεῖνοι, οἷς ἡ περιουσία τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἀπέλαυσαν, εἰς κακοδαιμονίας ὑπερβολὴν περιεύσεται. καὶ ἀναθηλήσαντες τῷ εὐκραεῖ τῆς σῆς ὥρας, εἶτα ἀθρόον ἀπεξηράνθησαν. καὶ γεγόνασιν ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἦρξας αὐτῶν. πρὸς τό γε πλέον ἔχοντες νῦν, τὸ πλέον τῶν συμφορῶν ἐπαισθάνεσθαι. καὶ τὸ τὰς χρηστοτέρας τῶν ἐλπίδων ἀφαιρεθῆναι. τίνα γὰρ εὑρεῖν ἐλπίσουσι τοῦ λοιποῦ. ὃς τοῖς μὲν πολιτικοῖς οὕτως ἐπιστατήσει, ὡς τῶν πολεμικῶν ἀγνοεῖν καὶ τὸ ὄνομα. τοῖς δὲ πολεμικοῖς οὕτως ἡρωϊκῶς ἐπιπρέ-

ἐπιπρέπει, ὡς μηδὲ τὴν πόλιν ἁπλῶς θεασάμενός τις πλείστου μὲν τὸ ἀντίπαλον, πλείστου δὲ τὸ ὑπήκοον. τίς πλείους μὲν τοὺς στρατιώτας περιϊόντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, βαρεῖς δὲ καὶ δυσκινήτους ἐπανϊόντας ἐργάσεται. τὸ μὲν, τῷ κούφῳ τῆς προθυμίας καὶ τῆς ἐλπίδος. τὸ δὲ, τῇ τῶν λαφύρων περιουσίᾳ. τινὶ τοῦ ἐκκλησίας μέρος ἐπαναπαύσεται, καὶ παῖδα γηροκόμον ἕξει, στηρίζεσθαι ταῖς εὐλογίαις πιστεύοντα, καὶ τοῖς σωματικοῖς ἀντιστηρίζειν σπουδάζοντα. τίνος σωφροσύνη καὶ τοὺς τῆς ἐρημίας μοναχοὺς καταπλήξει, ὡς ἡττωμένους τοσοῦτον τῇ τοῦ σώματος καθαρότητι, ὅσῳ καὶ πῦρ ὁρῶσιν ἐν ὕλῃ τοσαύτῃ τὴν φύσιν ἀρνούμενον. ἀλλὰ μικροῦ με καὶ τραγῳδόν τι τὸ πάθος ἐποίησε. ἐκείνοις μὲν οὖν ἱκανῶς καὶ ταῦτα διὰ τὸ φιλάδελφον ἀφωσίωται. σὺ δ' ἐπειδὴ τοῖς ποθοῦσιν ἤγγισας, καὶ πάντες καθ' ὅσον ἔνεστιν ἀπολαύουσι. καὶ αὐτὸς δὲ εἴπερ τις ἄλλος ἀπολαύειν σοῦ ἄξιος, μηκέτι μοι ἐκ διαλημμάτων ἐπιμέτρει τὰς ἐκ τῶν γραφῶν χάριτας. μηδ' ἀνέχου κατὰ στράγγα τὰ τῆς εὐφροσύνης ἐπιστάζειν ἡμῖν. ἀλλ' ὅλοις ποταμοῖς τὴν ἐμὴν ἐπίκλυζε στενότητα. καὶ δήλου μοι τὰ σὰ τῷ πρὸς σε δυσέρωτι θαμινώτερα. οὐ γὰρ δὴ πρὸς τοῦ λοιποῦ Πόντου αἰτιάσῃ, καὶ διάστημα δυσδιόδευτον. καὶ ἀγγέλλοις μὲν ἀεὶ περὶ σαυτοῦ χρηστότερα καὶ ἡδίονα. ἵν' οὕτω γοῦν κατὰ ψύχοις τὴν ἐμὴν γλῶτταν τοῦ πλουσίου τῆς ἐκ τῶν συκοφαντῶν ἐπηρείαις. καὶ διὰ ταῦτα ὀδυνωμένου ἐν τῇ ἄλλῃ ἀκατασβέστῳ ταύτῃ φλογί. ὡς ἔγωγε, ὁπηνίκά τι τῶν σῶν ἀκούω, ὑετὸν ἀτεχνῶς ἡ διακεκαυμένη γῆ δέχομαι. ἀκούω δὲ ἑκάστοτε ἀεί μοι ταῦτα τοῦ Θεοδοσίου διηγουμένου γλώττῃ, εὐγνώμονι μὲν, ἐλαττουμένῃ δὲ τῆς ἀξίας εὐφημίας τῶν ἔργων. ὃς σύνεστιν ἡμῖν τὰ μέγιστα χαριζόμενος. οἷς ἐξυμνεῖ σου τὴν δεξιότητα. ἣν καὶ ἐπ

καὶ

καὶ ἔτι χαριτώσαις ὁ κύριος ἀεί σε δεικνύοι λαμπρότερον ἐν ἀρεταῖς πάσαις, ὅσαι ψυχῆς, ὅσαι σώματος. καὶ φυλάττοι πάσης κακιώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ ἀρχιατρῷ, κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Καλλικλεῖ. Ἐπισ. λή.

Μισούμεθ᾽ οὕτως ὥστε μὴ προσενέπειν. ἀλλ᾽ αὐτός γε προσφωνῶ μὴ μισῶν δηλαδή. ὑγιαίνοις οὖν, καὶ ἀπολαύοις τοῦ τε φιλανθρώπου ἰατρικῆς, καὶ τῶν βασιλείων, ὅσα καὶ ἀμφότερα χρηστά. τῶν δ᾽ ἐναντίων πόρρω φυλάττοιο, ἵνα ταύτῃ καὶ τῷ διεγγίζοις, καὶ τοῦ κεραυνοῦ τηρῷο ἀπείρατος. ἀλλὰ μεταδότος φίλοις τῆς εὐπραξίας. καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβὼν ἔχε. μεταδοίης δ᾽ ἄν, εἰ τῷ ἀδελφῷ μου συνεργήσαις εἰς ἃ σου δεῖται ὡς ἔνεστιν. ὃν ἰδὼν ἐν τοιούτῳ καιρῷ πρὸς τοσαύτην ὁδὸν παραβαλλόμενον, συλλογίσῃ τὸ τῆς ἀνάγκης μέγεθος, ὑφ᾽ ἧς ἐντεῦθεν ἐλήλαται. δεῖξον οὖν ἡμῖν ὅσον δύνασαι. οὕτω γὰρ ἄν σοι καὶ τὸ μείζονα δυνήσεσθαι συνευξώμεθα.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. λθ΄.

Σὺ δ᾽ εἰ καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα εἶδες ἐκεῖνον, τὸν διὰ τὴν μητροκτονίαν οὐδενὶ μέρει γῆς δεκτὸν νομιζόμενον. ἀλλ᾽ ἐμέ γε ἰδών, τὴν ἐκείνου κατόψει τοῦ κακοδαίμονος ἀθλιότητα. ἐμὲ γὰρ τῆς ἐν Ἀχρίδι γῆς ἀπελαύνων ὁ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐημερίας κωλύων δημόσιος, καὶ τὰς τούτων συμφορὰς ἐκκαρπούμενος, εἶτα πρὸς Πελαγονίαν φεύγοντα συνωθούμενος, οὐδὲ ταύτην πα-

τῆν ἀξιοῖ. οὐδὲ μὲν ἔχων περιτείνειν δίκαια, ὅτι δὲ δημόσιος εἴη δήμιος. τί τοίνυν ταῦτά σοι ἀποδύρομαι; ἵνα στήσῃς μοι τὴν πλάνην αὐτός. πάντως ὁ ῥοῦς σου τῆς ἀγαθότητος οὐκ ἐλάττων, ἢ ὁ τοῦ Ἀχελώου, τοῦ νέαν γῆν ὑποστήσαντος τῷ Ἀλκμαίωνι. εἰ δὲ ζητοίης τὸν τρόπον, δι' οὗ στησόμεθα, μαθήσῃ τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὃν εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐστείλαμεν, τὸ ταῖς συμφοραῖς ἡμῶν λύσιν εὑρέσθαι. ταῖς μὲν ἄλλαις, δι' ἄλλων· τῇ δὲ τῆς ἀτιμίας ταύτῃ, διὰ τῆς σῆς δεξιότητος. ὅπως οὖν μοι κἂν τῷ πάθει τούτῳ δείξῃς τὸν ἰατρὸν τὸν Παιήονα.

Τῷ ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων, τῷ Ἀμυραίῳ.

Ἐπισ. μ'.

Εἰ μὲν τραγῳδιῶν ἀκούειν ποθεῖς, ὦ τῶν ἐν φιλοσόφοις Χριστιανῶν, ἢ τῶν ἐν Χριστιανοῖς φιλοσόφων ὕπατε, ἐπαίτει τὴν ὑμετέραν φιλίαν γράμματα. οὐδὲν γὰρ ἀλλ' ἢ ἀναποτνιασμοὺς καὶ θρήνους ταῦτά σοι ἕξουσι. ἐπεὶ καὶ τοιούτων τὰ παρόντα ἡμῖν ὑπόθεσις. εἰ δ' ἄλλως σοὶ τῶν τραγῳδιῶν, καὶ ἐγγύθεν αὐτῶν ἀπολαύων δαψιλεστάτων, οὐκ ἂν καὶ Βουλγαρόθεν δεήσῃ περισπερανίσασθαι, μὴ δὲ γράμματα πράττε ἡμᾶς δηλοῦντά σοι τὰ ἡμέτερα. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βουλομένοις ἡμῖν ἀλλοιότερα γράφειν ἔνεστιν. ἀλλ' αὐτόματος ἡ τῶν συμφορῶν ἀγγελία ὑπὸ τὸν γραφέα γίνεται κάλαμον. καὶ ἅμα γράφομεν. καὶ συμφορὰς γράφομεν. ἀλλ' αὐτός γε ῥᾷον τῶν τοιούτων ἔχοις, ἵνα μὴ πάντα εὐτυχοῖεν οἱ τὴν ἀρετὴν θλίβοντες. ὧν καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ἐξέλοιτο κύριος. οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν, ἃς ἐποιήσαμεν. ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκείαν χρηστότητα.

Τῷ

Τῷ πανυπερσεβάστῳ Βρυεννίῳ, τῷ γαμβρῷ τοῦ βασιλέως. Ἐπισ. μα΄.

Δεῦτε ἀκούσατε, καὶ διηγήσομαι ὑμῖν, πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεὸν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου ὁ τῷ ὄντι πανυπερσέβαστος. ἤδη δὲ καὶ οἱ μὴ φοβούμενοι· οἱ μὲν, ὡς συνησθέντες ἔτι προσκόπτοιτε. καὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέποιτε μόνον, ᾧ καὶ ἡμεῖς θαῤῥήσαντες οὐκ ἐψεύσθημεν. καὶ ὁ πανάγαθος οὗτος τὰ πρὸς ἀγαθοποιΐαν διακονεῖ δραστικώτερον. μετὰ γάρ τοι τῶν εἰς ᾅδου καταβαινόντων τεταγμένον με ἤδη, καὶ τῷ σκότῳ τῆς ἀθυμίας ἐγκατεχόμενον, ἐπὶ τὸ τῆς ζωῆς εὐθυμίας φῶς ἀνήγαγε καὶ ἀποκατέστησε· καὶ τὸν βασιλέα ἥλιον περιεποιήσατό μοι θαλπνότερόν τε καὶ ζωτικώτερον. καὶ οὐκ ἔδωκε τῇ κακίᾳ κεφαλὴν ἆραι κατὰ τῆς ἀληθείας, καὶ στεφανώσασθαι, καί τοι ἀνοιγούσῃ στόμα. ὑποσπυθιζούσῃ καὶ ἀλαζονευομένῃ ὡς καταλελειμμένα ἀρεῖν τὰ ἡμέτερα. τοιαῦτα γὰρ ἐφρόνουν διὰ τῶν αὐτοῦ ὑπουργῶν. οἱ τὴν γλῶσσαν ἡμῶν εἰπόντες μεγαλυνοῦμεν· τὰ χείλη ἡμῶν παρ᾽ ἡμῖν ἐστι. τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν, ἰόν τε ἀσπίδων καθ᾽ ἡμῶν ἀποπτύσαντες, τὴν διάθεσιν τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν ἐπικεράναι. καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐνέκρωσαν. καὶ τούτων πάντων αἰτία ἡ τῶν πρακτόρων ἀπληστία καὶ κακοήθεια. οἱ τὴν κοπίδα τῆς ἐμῆς γλώττης τὰ νεῦρα τῆς ἀδικίας αὐτῶν ὑποτεμνομένην οὐ φέροντες, συνέλαβόν τε πόνον, καὶ ἔτεκον ἀνομίαν. καὶ τοῦτο μὲν αὐτοπροσώπως τῷ κρατίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ κατὰ τῆς ἐμῆς ἐνέτυχον οὐδενότητος, τὰ ἀνούσια οὐσιώσαντες, τὸ ψεῦδος στολίσαντες πομπικώτερον, καὶ ἰσχὺν ἡμῖν ἀνίκητον ἐπιμαρτυρήσαντες. καὶ οὐ τοῦ μύθου ἑκατογχείρους ἐκείνους ἢ ἑκατογκεφάλους Βριάρεως ἢ Τυφῶς λήρους εἶναι

πρὸς ἡμᾶς πείσαντες. ὡς ἂν τούτῳ τὴν παῤῥησίαν ἡμῶν κολούσωσιν. ἧς ἡ ὀξύτης τῆς αὐτῶν καρδίας ἐνδιῶσαι, φρίττειν ἐποίει, καὶ τὰς χεῖρας συστέλλεσθαι. τούτου δὲ καὶ διαπαρωθέντων προσώπων τὴν συκοφαντίαν ὑφανάσαντες οἱ ταρτάρου ἄξιοι. τὸν Λάζαρον, ὃς πάροικος ἂν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φρονῶν ἐλευθεριώτερον, ἐπὶ θάττον τῆς παροικίας ἀπαυχενίσαι ζυγὸν, τοῦτον καθ' ἡμῶν ἐπιῤῥώσαντες, καὶ ὅσα ἂν λέγειν καὶ οἷα διδάξαντες, καὶ τὰς ἀκοὰς τοῦ βασιλέως ἐπλήρωσαν, καὶ τὴν καρδίαν τὴν πῶς λευκὴν ἡμῖν ἐμελάνωσαν. ἅπαξ οὖν οὗτος ὁ Λάζαρος ἰδὼν ἑαυτῷ μὲν κατὰ ῥοῦν χωροῦντα τὰ πλάσματα, ἡμῖν δὲ πρὸς ἀνάῤῥουν βιαζόμενα τὰ τῆς ἀληθείας πράγματα, οὐκ ἀνίησι τῇ φύσει καθ' ἡμῶν χρώμενος. φύσις δὲ βουλγαρικὴ πάσης κακίας τιθήνη. ὅς γε οὐκ ἀποχρῶν αὐτῷ εἰ συναστισὰς Ἀχριδιώτας ἐπὶ τὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπάγοιτο πόλεμον, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Βουλγαρείας χώρας περίεισι. καὶ ζητεῖ λίαν ἐπιμελῶς, εἴ τις εἴη καθ' ἡμῶν ἐπὶ αἱρέσει καταγνωσθεὶς ἢ ὡς πολύγαμος, ἢ ἀθεμιτόγαμος, ἐκκλησιαστικοῖς δεσμοῖς ἐνδεθείς. εὑρὼν δὲ πολλοὺς τοιούτους ἐπάγεται καθ' ἡμῶν ὡς Ἀχριδιώτας, ἐπ' ἀγροῖς καὶ ἀμπελῶνι παρ' ἡμῶν ἡρπασμένους, τὰς ψυχὰς διαπεπονημένους. ἔστι δ' οὓς καὶ ἐν τῇ πόλει εὗρον ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις δεομένους τοῦ βασιλέως συνεπιβοᾶν πείθει, ὥστε δυσφημεῖν τὸ ἐμὸν ὄνομα. οἶδε γὰρ, κατὰ τῶν μιαρῶν μὲν τούτων, εἰ μόνον ἐκβοήσας ποιοῖτο κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τὸν βασιλέα ἐπικαλούμενος, δι' ὧν ἡ ἐμὴ δόξα καταῤῥυπαίνεται. ἢ, ἵνα τὰ τοῦ πνεύματος εἴπω, εἰς χοῦν κατασκηνοῦται. ἔναγχος γοῦν ἐμπρησθῆναι παρ' ἐμοῦ ἰσχυρίσατο, καί τοι μηδόλως μηδ' ὑφ' οὑτινοσοῦν ἐμπρησθείς, μηδ' ἔχων ὅτι καὶ ἀπολέσαι. ἅτε γὰρ μηδὲν

ἐργαζόμενος, ἀλλὰ περιεργαζόμενος, καὶ τὸ τοῖς πράκ-
τορσι προσαναχρώννυσθαι τέχνην ποιούμενος. καὶ κατὰ τῶν
κοινῶν σου τραπέζεις καὶ συναμένους πρὸς ἓν μόνον ὁρῶν,
ὅτι ἂν ἀπορριφείη παρ' ἐκείνων αὐτῷ, καθυλακτοῦντι μὲν
πρότερον, ὑπερυλακτοῦντι δὲ ὕστερον, καρκινάδος ἐστὶ
γυμνότερος. καὶ εἰ ἐκπεπτήσθη δέ, οὐδὲν πρὸς ἐμὲ τοῦτο, οὐ
μᾶλλον ἢ τὰ ἐν Λιβύῃ πρὸς σοῦ κατὰ τὴν Νύσαν Ἰν-
δούς. τοῦ γὰρ Ἀχρίδος ἀποδημῶν, ὅτι φησὶ τὸ δεινὸν αὐ-
τὸς παθεῖν ἐκεῖνο τὸ ἀνυπόστατον, τρόπον ἕτερον τῇ Πελα-
γονίᾳ ἐνεδήμει, νόσῳ βαρείᾳ κατείχετο. εἶτα τί οὐκ
ἂν εἴποι τῶν ἀδηλοτέρων. καὶ ἐχεγγύως πιστώσαιτο, ὁ τοῖς
οὕτως ἐνεργέσιν ὁμόσε χωρῶν. τὸν δέ γε βασιλέα, καί τοι
στεγανώτατον ἄνθρωπον ὄντα, καὶ οὐ ῥᾴδιον διδόναι ψευδο-
λογίαις, ἴμως κατεμάλθαζεν ὁ παμπόνηρος. τί μὲν οὖν
σχηματισάμενος. τί δ' οὐκ ἀνακλαυσάμενος. τίνος
δὲ ὅρκους φεισάμενος. ἵν' ἐξάρῃ τὸν ἐμπρησμόν. καὶ πείσῃ,
ὡς τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὑπέστη, τῆς πρὸς
τὸν * * εὐνοίας, ἣν ἔκφρεν ἐκεῖνος, ἀντίποινα. ἔτι καὶ
χέεσθαι μέν τι τὰς ὁδοὺς πυρῷ, τὰ δὲ ὄρη μου χέεσθαι χά-
λαζῃ. καὶ ταλάντων οὐκ οἶδ' ὁπόσων συμπερασμοῖς ἀθρόον
εἶναι με καὶ βαθύπλουτον λωμόσατο καὶ ἄγειν σατραπικῶς,
μᾶλλον δὲ καὶ πικροπρεπῆ φαυλῦσαι ἄν, καὶ τὰ Μηδικὰ τοῖς
ἀρχιεπισκόποις παραθεωρούμενα, καὶ τὰ ἐν Σούσοις καὶ Ἐκ-
βατάνοις βασίλεια καλύβας ἀτεχνῶς πρὸς τὰ ἐμὰ πο-
λυέροφα. καὶ σοῦ ῥιπιστοὺς οἴκους, οἷς ἐνθερίζων, ἀναψύ-
χω τὴν τῶν ἀποφαινομένων μοι σαρκῶν κάμινον. ἃ δὴ
πάντα καὶ γνώμης δαιμονιώδους συμπλάσματα, καὶ γλώσ-
σης κακολογεῖν μόνον μαθούσης φάσματα. ἐκτὸς γὰρ τῆς
περιλαλήτου γῆς οὐδὲν τῶν δημοσιακῶν εὑρέθην κατέχων,
ὁ πολὺς ἐγὼ τὴν ἰσχὺν, καὶ τοῖς Ἀλωάδαις ἐφάμιλλος.

καί τοι ἐπηρεαστικῶς ἐρευνώμενος καὶ λογοπραγούμενος. μὴ γάρ μέ τις ἐρήμην αἱρείτω τὰς τοῦ πράκτορος κατ' ἐμοῦ διαβολὰς πιστὰς αὐτόθεν δεχόμενος. ἀλλὰ πρὸς ἅπερ ἂν ἐκεῖνος ἐρεῖ, μενέτω καὶ τὰς τῆς ἐκκλησίας μέρους ἀπολογίας. ὃ δὴ καὶ μάλιστα τῆς βασιλείας συνδέομαι, οὐδὲν καινὸν αἰτῶν, οὐδὲ τῇ ἁγίᾳ καὶ θειοτάτῃ ψυχῇ τοῦ βασιλέως ἀσυνήθες. ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ πᾶσι τηρεῖ καὶ πάντῃ τε, τοῦτο καὶ ἐπ' ἐμοὶ ζητῶ τηρηθῆναι. καὶ μὴ προληφθῆναι τοῖς λόγοις τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν κληρικῶν προσαγαγεῖν φήσει κέρδη τῷ * * * οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. οὐ γὰρ παρὰ τοῦτο ἐγὼ ὑπεύθυνος. πρῶτον μὲν, ὅτι οὐδὲ πρότερον παρ' ἡμῶν ἐκερδαίνοντο. ἀλλ' ἐν ζευγάριον ἕκαστος ἐξκουσεύοντες, τὰ ἐπέκεινα τούτων ἐπετέλουν τῷ δημοσίῳ. ἔπειτα ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ζώοις πρὸ τούτου εἶχον ἀτέλειαν δεκατώσεως. καὶ τοῦτο οὐ κλοπὴν δή που τοῦ ἡμῶν, θείη ἄν τις ἀγνωμονῶν κριτής. ἀλλὰ βασιλικῇ φιλοτιμίᾳ ἀπροσδιόριστον. ἧ ἀφθόνως ἀπήλαυον οἱ ταύτην διευρίσκοντες. νῦν δὲ τῆς φιλοτιμίας ταύτης ὅρον λαβούσης, καὶ πῆξιν γνώριμον, εἰκότως ἐπέκεινα τοῦ προσδιορισμοῦ τῷ δημοσίῳ τε προσεπειράθησαν. καί τινα ὄγκον τῇ ἀπαιτήσει προσέθηκαν. τρίτον δὲ καὶ δακρύων ἄξιον, ὅτι οὐδὲ τῆς ἐφ' ἑνὶ ζευγαρίῳ ἀτελείας οἱ πλείους, οὐδὲ τῆς ἐπὶ τοῖς ζώοις ὁρισθείσης ἐξουσίας ἀπήλαυσαν. ἀλλὰ καὶ προστεθέντων αὐτοῖς παρὰ τοῦ μᾶλλον καταγραφέως ἢ ἀναγραφέως, ἵν' εἴπω τι καὶ γελοῖον, ζευγαρίων καὶ ζώων, οὐ μόνον ἀπῃτήθησαν ἐφ' οἷς ἐδικαιοῦντο ἀτελῶς μεῖναι, ἀλλὰ καὶ ὑπεραπῃτήθησαν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ κεφαλαίων ἄλλων ἔπαθον ἀνομώτατα. καὶ γὰρ ἐπί τε τοῖς μύλοις διπλάσιον οἱ κληρικοὶ ἢ οἱ λαϊκοὶ ὑπετέλεσαν. καὶ ἐπὶ τῶν Βουλγάρων μὲν γλώτταις λεγομέναις στρούγαις,

Ἔλλω

Ἄλλην δ' ἀνὴρ διώρυχας ἂν ταύτας ἐρεῖ, ἰχθύων ἄγραν προξενούσας, καὶ ἐπὶ ταύτης δὲ πολλαπλασίω τοῦ τοῦ κοινοῦ πλήθους ἐζημιώθησαν. καὶ ταῦτα ἐπετεχνάσατο ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβής, ὡς ἂν ἐγκωθεῖεν τὰ ἐκ τῶν κληρικῶν προσαχθέντα κέρδη τῷ δημοσίῳ. καὶ διαβληθεῖσαν ἐγώ, ὡς τοσαύτην ἐπήσαισαν ζημίαν τῷ εὐεργέτῃ καὶ ἀντιλήπτορί μου περιποιούμενος, ὁ ἀχάριστός τε καὶ ἄπληστος. ταυτὸ δὲ τοῦτο λέγω καὶ περὶ τελῶν, ἃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐκκλησίας ἀπήτησε. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι ἀδικωτάτως ἀπητήθησαν, μοναχοί τε ὄντες, καὶ εὐνοῦχοι ἱερωμένοι. ἔτι δὲ καὶ λαϊκοί τινες, οὐ πλείους εἰμὴ τῶν πέντε, ἅπαντες μηθὲν τοῦ δημοσίου νεμόμενοι. οἳ πῶς ἂν ἄξιοι νομισθεῖεν φορολογεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βασιλεὺς τοῦτο δύναται. ἐμὲ δὲ αὐτὸν οὕτω μεγαλοπλεθέστερον εἰσεπράξατο, ὡς μή μοι καταισχυνῃ τὸν ὄγκον τοῦ ἀξιώματος. ὥστε ὑπὲρ μὲν καθῃρημένων πρόπαλαι μύλων πάντα ἀπήτησεν. ὑπὲρ δὲ συνισταμένων διπλασίω ἢ τοὺς Βουλγάρους. καὶ ἐπί τινι τοπαρχείῳ λιμναίῳ, ἰχθύων ἄγραν διδόντι πένησιν, τρισκαίδεκα κεφαλαίων ἐκτῶ κατὰ θέας ἐξεβιάσατο, οὐ πλείους ἢ ἑνὸς διωβόλου ἀξίους ἰχθύας ἐκεῖθεν λαβόντα. καὶ ταῦτα τῶν ἄλλων ἑκάστου ἓν διώβολον καταβαλλομένων ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις τόποις. ἔτι τῆς ἐκκλησίας τῶν ζώων ἐξουσίαν ἁδρῶν τε καὶ λεπτῶν ἐχούσης ἐκ δωρεᾶς βασιλικῆς, οἱ ῥηθέντες ἄνθρωποι ταῦτα ἐδεκατώθησαν ἐφ' οἷς εἶχον ζώοις ὀλίγοις πάνυ παρ' ἐμοῦ δοθεῖσιν αὐτοῖς εἰς βραχεῖαν παράκλησιν. καὶ ἵνα τὰ πλείω παρῶ, μὴ καὶ λογισθείην ὁ τῆς παροιμίας Ἀράβιος αὐλητής, τὴν ἔναγχος ἀπολυθεῖναι τῆς ἀγαθότητος ὑμῶν πρόσταξιν, ἄχρειστον ἐπὶ πᾶσιν ἐποίησεν. ἐπὶ μὲν τῷ χωρίῳ μυριοτρόπως ἐκφοβῶν τε τοὺς χωρίτας, ὡς ἐπιθήσων αὐτοῖς τέλη ἑκάστῳ, μείζονα τῆς δυνάμεως, εἰ τὴν ἀρχιε-

πισκοπὴν

πισκοπὴν αὖθις δεσπότην αἱρήσονται. καὶ ἄλλο δὲ κακουρ-
γῶν τὸ μὴ παραδιδόναι τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ
περιουσίας. ὑπὲρ ὧν ὀφείλει τελεῖν τοιαύτην βασιλικὴν
πρόσταξιν. ζητούντων γὰρ ἡμῶν ἀναγραφῆναι τούτου,
καθὰ ἕκαστος εὐπορεῖ, εἶτα παραδοθῆναι ἡμῖν, αὐτὸς
ἀγριαίνων, καὶ πρὸς μόνην τὴν ἡμετέραν ἀξίωσιν ὑβριο-
παθῶν, κἂν τὸν πρῶτον, φησιν, ὡς ἕβδομον τελεσθῆναι
παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν καιρῷ συντελείας αἰτήσω, καὶ
ἄκοντες τοσοῦτον ὑποτελέσετε. τίς γὰρ τῷ βουλήματί μου
ἀνθέστηκε; τίς δέ με κρινεῖ, εἰ τὸν τόσου ἄξιον τοσοῦδε τι-
μῶμαι; καίτοι τὴν σοφωτάτην Ἰουδὴθ ἐγίνωσκον ἔγω-
γε μόνῳ θεῷ προσᾴδουσαν τὸ, εἶπες, καὶ ἐγένοντο. ἐνενόη-
σας, καὶ παρέστησαν. ὁ δὲ ἑαυτὸν μερίτην ποιεῖται τῆς μα-
καριότητος ταύτης. ὁ τίς. ὁ ποῖος. ὁ πόσος. ὁ πηλί-
κος. οὗ ὑποκάτω αὐτοῦ σῆψιν στρώσουσιν. ἔτι καὶ ταῦτα
προστίθησιν, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῖς δεδωρημέναις τῇ ἐκκλησίᾳ
παροίκοις, οὓς καὶ αὐτοῦ ἀδικώτατα ἀναγραψάμενος
ηὔξησεν, οὐδενὸς ἄλλου ὅτι μὴ ζευγαρίου μόνου παραχω-
ρήσει τῇ ἐκκλησίᾳ. τῶν δὲ ἄλλων πάντων κεφαλαίων
αὐτὸς ἀνθέξεσθαι ἀπειλεῖ. ὃ προδήλως οὐ βούλεται ἡ ἐπὶ
τῇ παραδόσει τοῦ χωρίου πρόσταξις. καὶ ταῦτα ποιεῖ ὡς ἂν
ἀηδισθεὶς ἐγὼ διὰ ταῦτα περὶ τὴν τοῦ χωρίου παράκλησιν
ἀργότερος γένωμαι, κἀντεῦθεν δεσπότης τούτων ὁ τῶν ἑταί-
ρων χαριέστατος αὐτοῦ Λάζαρος. ἐπὶ δὲ τῇ παραδόσει
τῆς γῆς, τότε τῆς σχοίνου μέτρον κολοβοῖ. καὶ ἔτι περὶ τὴν τοῦ
μοδισμοῦ συναρίθμησιν ἀμαθέστατα πράττει. ποῦ γὰρ
αὐτῷ γεωμετρίας λόγους εἰδέναι; καὶ τί ψάμμου ἀριθ-
μὸν, καὶ σταγόνας ὑετοῦ ἀναγράφομαι; κατὰ πάντα τρόπον,
καὶ τόπον, καὶ αἰτίαν, καὶ χρόνον, καὶ πρᾶγμα, καὶ πρόσω-
πον, ζημίας μοι καὶ βλάβας ἐπιτεκτονεῖ ὁ δικαιότατος.

καὶ

καὶ μώμους ἐπιτρίβειν τεχνάζεται, δι' ὧν οἶδε μάλιστα τὰ οἰκεῖα σκέμματα κατορθοῦντα. ἐφ' οἷς ἅπασι δέομαι τόπον ἀπολογίας τηρηθῆναι κἀμοί, ὡς εἴρηται, καὶ μὴ τοὺς τούτου λόγους ὡς χρησμοὺς ὑποδεχθῆναι. λυθεισῶν γὰρ τῶν σκιῶν, περιαιρήσει μὲν ἡ ἀλήθεια τὸ προσωπεῖον τοῦ λέοντος, δείξει δὲ πίθηκον ὑποκαθήμενον δύσμορφον. ἐπὶ πᾶν δέομαι, πρόσταξιν γενέσθαι ἐφιεῖσαν μοι ἀκώλυτον τὴν ἐντεῦθεν ἐξέλευσιν ἢ ἀνάρρυσιν. ὡς ἂν μὴ τῇ ἀθυμίᾳ καταποθῶ. οὐ γὰρ δὴ λίθων ἰσχὺς ἡ ἰσχύς μου. ἀφαιρεθείην τὴν ψυχὴν ἄωρον ὃ, μηδὲν μή τι θεὸν τοῦτό γε τὸ μέρος, μή τι τὴν βασιλείαν ὑμῶν παρενομήσας ὅλως, ὡς οἶμαι.

Τῷ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Περιβλεπτηνῷ.
Ἐπισ. μβʹ.

Τί δὲ οὐ μέλλω ἀφεῖναι τῷ οὕτω μὲν εὑρόντι τὴν ἁμαρτίαν, οὕτω δὲ καὶ μισήσαντι, ὥστε δημοσιεῦσαι ταύτην διὰ τῆς δικαιούσης ἀγορεύσεως. εἰ δὲ δεῖ τἀληθὲς ἐρεῖν, οὐδὲ ἀφεῖναι τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ ἔγκλησις προηγήσατο. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τῆς σῆς εὐγνωμοσύνης ἂν θείημεν. δι' ἣν σαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίαις γέγονας. ὡς ἔγωγε τὴν μακρὰν ἐκείνην ἀποσιώπησιν οὐ σὸν ἐποιούμην ἔγκλημα, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ἔνδειγμα. δι' ἃς τῶν φίλων καὶ τῶν πλησίον οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἔστησαν, καὶ ταῦτα δὴ τὰ τοῦ Ἰὼβ ἔλεγον. οὐ προσεποιήσαντό με οἱ ἐγγύτατοι, καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐπελάθοντό μου. καὶ ὁ κύριος ἐποίησέ μοι οὕτως. δεινῶς δέ μοι ὀργῇ ἐχρήσατο. ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ τὰς πύλας τοῦ φίλου καὶ προσηγόρου στόματος ἡμῖν ἀνεπέτασας, μή μοι μηκέτι κλείσῃς ταύτας ἀπο-

νυστάξας. ἢ νῦν ἂν ἐγκληθείης ἑτοιμότερόν τι καὶ δικαιότερον οὐ διὰ τὴν ὑπόληψιν μόνον, ἣν ἐγκατέθου τῷ τὴν συγγνώμην αἰτοῦντι γράμματι. καὶ γὰρ οἶδας ὡς οὐ μικρά σοι ἡ ἐκ τῆς παραμασίας προσίμησις. εἰ μή με διακούσασθαι μελετώης τὰς περὶ τῶν ἐπερωτήσεων μικρολογίαις, καὶ διαστίξεσι, αἷς ὑμεῖς τοὺς ἀγροικοτέρους ἡμᾶς ἀπάγετε, οἱ τοῖς Λατίνων λόγοις ἐνσεμνυνόμενοι. οὐκοῦν διὰ τὴν ἐπαγγελίαν μόνον τοῦ γράφειν μὴ γράφων ὕστερον ἐγκληθήσῃ, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἀγνοεῖς ἡμᾶς νῦν εἴπερ ποτὲ τῆς τῶν φίλων λαλιᾶς χρήζοντας, οὐχ ἧττον ἢ τοὺς νοσοῦντας νόσον δυσίατον Ἀσκληπιοῦ τινὸς ἢ Παιήονος. μὴ γάρ μοι τὰ παρ' ἐμοὶ λέγε φάρμακα, μηδ' ὅτι παρ' ἑαυτοῦ τὰς πυξίδας τούτων ἔχων, ἀταλαιπώρως τὸ πρόσφορον ἀναλέξομαι· καὶ ἢ ἐγκεράσας, ἢ ἐπιχρίσας, ἢ ἐπιπλάσας τῷ νοσήματι ἀντιπαλαμήσομαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοὺς τοῦ σώματος ἰατροὺς ἑαυτοῖς ἀρκοῦντας κατὰ τῶν οἰκείων νοσημάτων εὑρίσκομεν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιοῦντας τὸ τῶν ὀφθαλμῶν. οἱ τὰ τῶν ἄλλων ὁρῶντες, πρός γε τὸ σφᾶς αὐτοὺς ἰδεῖν, ἄλλων δέονται. γράφων τοίνυν ὡς ἔνεστι θαμινώτερον, τὰ φλεγμαίνοντά μοι κατάψυχε, καὶ τρόπους ὑποτίθει φαρμακιῶν, καὶ πάντοθεν βοήθει τῷ κάμνοντι. οὕτω γὰρ ἂν τῷ τε λόγῳ κεχαρισμένα τελοίης, ᾧ σαυτὸν ἀνατέθεικας. καὶ σεαυτοῦ ἀκολούθων εὑρίσκοιο. οὓς παρά σου ἱμᾶσθαι λέγεις. καὶ τῆς σῆς ἀξιῶν παρακλήσεως. εἰ μὲν πολλοῦ καὶ μεγάλου, ὅτι τοιούτων ἄξιοι. εἰ δ' ὀλίγης τε καὶ μικρᾶς, ὅτι οὐδὲ τὰ τοιαῦτα παρωθοῦνται εἴ γε ἀληθῶς ἄξιοι.

Τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Ἀδριανῷ.

Ἐπιστ. μγ΄.

Καὶ ἐβοηθήθην παρὰ τῆς σῆς ἀσυγκρίτου μεγαλοδότητος, καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου καὶ χάριν τῷ τὴν σὴν ψυχὴν χαριτώσαντι, ὥστε ταύτης ἔλεος καὶ ἀλήθειαν προπορεύεσθαι, αἷς πάσας τὰς θείας ὁδοὺς περιορίζεσθαι μεμαθήκαμεν. ὡς ἐμοί γε ἐξετάκη μὲν ἡ ψυχὴ ὡς ἀράχνη. ὁ δὲ βίος οὗτος δὴ τοῦ Ἰὼβ, λαλιᾶς ἦν ἐλαφρότερος. καὶ κατὰ τὸν Ὠσηέ. παράκλησις ἐκρύβη ἐξ ὀφθαλμοῦ ὅτι οἱ τῆς ἀπαθείας υἱοὶ, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῆς ἀπωλείας, οἱ ἄστοργοι, καὶ ἄσπονδοι, καὶ ἀσύνθετοι. καλὸν γὰρ αὐτοὺς τοῖς ἐκ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ πνεύματος ὀνομάζεσθαι. ἠγάπησαν μὲν πάντα ῥήματα καταποντισμοῦ γλώσσης δολίας. ἐνέτειναν δὲ τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρὸν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον. καὶ μέν τι κατεξέδυσαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. σὺ δὲ ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρανας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' ἐνεδώσω ὡς πανοπλίαν τὸν ζῆλον σου, καὶ διεῖλες συντετριμμένον ἐπ' ἰσχύϊ. ὅ φησιν ὁ θεῖος Ἀμώς. καὶ ταλαιπωρίαν ἐπήγαγες ἐπὶ τὸ τῆς συκοφαντίας ὀχύρωμα, ὃ ἐθεμελίωσε μὲν περιττοτέρῳ κακοτεχνίᾳ. ὧν ὁ Μηδενὸς ὡς ἀρχιτέκτων τὰ πρῶτα φερόμενος, βαρεῖς καὶ δυσαποκινήτους λίθους ὑπέθηκε, ῥητὰ καὶ ἄρρητα καθ' ἡμῶν συμφορήσας· καὶ ἐρείψας κατὰ τῶν βασιλικῶν ἀκοῶν. ἐπῳκοδόμησαν δὲ καὶ ὕψωσαν οἱ μετ' αὐτὸν τὰ τῆς Ἀχρίδος ἄχρι καὶ ἐπ' ἔδαφος κατασκάψαντες. οἷς εἰς ἔλεγχον ὢν ἐγὼ, ὁ πάντα περιττὸς καὶ περίεργος, καὶ ἀπεχθόμενος τῶν ὁδῶν αὐτῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν, βαρὺς ἦν αὐτοῖς καὶ βλεπόμενος. διὸ καὶ τὴν τιμήν μου ἐβουλεύ-

σαντο ἀπώσασθαι. ἔδραμον ἐν δίψῃ, καὶ αὐτοί τι τῷ κρα-
τίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ περιποθήτῳ σου ἀδελφῷ, ὡς πολυ-
δυναμόν τινα καὶ μεγαλοδυνάμον με διέβαλον. καὶ πόσαις
καὶ πόσαις προσόδοις κερδαλέαις ἐμπλατυνόμενον, καὶ ταῖς
ἰδίαις ἐπιβρίθοντα. τοῦτο πάντως τεχναζόμενοι, τῆς πρὸς
αὐτὸν παῤῥησίας με ἐκβαλεῖν. ἐφ' ἧς ὡς ὑπερδεξίου
ἐπιβάθρας ἱστάμενος αὐτοῖς διεπύκτευον, καὶ ἀποπίπτειν
τῶν διαβουλίων αὐτοὺς ἠνάγκαζον, ὅσα χερσὶ δραστηρίοις
τῷ λόγῳ χρώμενος. καὶ τοῦτο ποικίλως κατὰ τὴν τῆς οἰ-
κονομίας διάκρισιν. τοῦτο δὲ τῷ Λαζάρῳ, οἶδα δὲ τοῦ-
του. τίνι δὲ οὐ γνωστὸς ἐκ τῶν περὶ ἐμὲ κακουργημάτων. ὡς
ἐκεῖνος ὁ περιπόνηρος, ὃς ἐξ ἀσήμων ἐπίσημος γενέσθαι
βουλόμενος, τὸν ναὸν ἐνέπρησε τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.
τούτῳ τοίνυν ὑπηρέτῃ χρησάμενοι, πάντα ὅσα βουλομέ-
νοις ἦν αὐτοῖς, δι' αὐτοῦ κατειργάσαντο. ὃς τὰ ἄλλα μὲν ἐστὶ
κηφῆνι ἐοικὼς κοθόρνοις εἴκελος ὁρμὴν. εἰς ταῦτα δ' εὐκαι-
ρῶν, τὸ τοῖς πράκτορσι συμπράττειν, καὶ παρέχεσι τῶν αὐ-
τοῖς, ἱμάτιά τι παρ' αὐτῶν, τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐλευθεριώ-
τερα, καὶ καθαριώτερα καὶ τὰς ἄλλας δεξιώσεις ἐκδέχεσθαι,
τροφὴν καὶ τρυφὴν ποιεῖται τὴν ἐμὴν μώμησιν. καὶ δὴ
σανίδων, ὅτι πᾶν ἐμοὶ μᾶλλον φορητὸν, ἢ τοὔνομα βλασ-
φημούμενον, τὴν ὀξεῖαν μάχαιραν τὴν γλῶτταν αὐτοῦ
τῇ τῶν ἐμῶν καιριωτέρᾳ ἐμπήγνυσι. καὶ τὰς βασιλικὰς
ἀκοὰς, ὢ πῶς εἴπω! τὸν βόρβορον τῆς αὐτοῦ ψυχῆς
ἐναπερευγόμενος, πληροῖ μὲν ἀηδίας ἐκεῖνον τὸν ἡδὺν
τῇ χρηστότητι, ποιεῖ δὲ ἀποναυτιᾶν πρὸς τὸν εἰς ἡμᾶς
πολὺν ἔλεον. ἔναγχος γέ τοι ἐμπρησθεῖσαν παρ' ἐμοῦ
ἰσχυρίσατο, καί τοι μηδόλως μηδ' ὑπό τινος οὖν ἐμ-
πρησμὸν ὑποστάς, μηδ' ἔχων ἁπλῶς ὅτι καὶ ὕλην τῷ πυ-
ρὶ δώσει, ἢ ἀπολέσει. οὐ μᾶλλον ἢ κηφῆνες κηρίον μέ-
λιτος.

λιτος. ἀλλὰ μηδ' ἐμοῦ Ἀγρίδι ἐνδημοῦντος, ἵνα φησὶν αὐτὸς ὑποστῆναι τὸν ἐμπρησμόν, ὅμως οὕτω τὴν ἔγκλησιν ἐμόρφωσε, καὶ εἰδοποίησε τὴν ἀνείδεον, δακρύων τε κρουνισμοῖς, καὶ κεφαλῆς ἐπὶ γῆς ἐναῤῥαγαῖς, καὶ θρήνων ἀναπλινιασμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιπονήτοις Βουλγάροις. καὶ ταῦτα τὰ πάνδεινα παθεῖν ἀνεκλαύσατο διὰ τὸ εὔνους εἶναι τῷ δημοσίῳ, καὶ πρὸς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τυραννίδα πόλεμον ἄρασθαι. ὥστε κατ' ἄκρας ἑλεῖν τὴν τοῦ βασιλέως συμπάθειαν. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐνεχειρίσθη τῷ πράκτορι τῶν πρακτόρων καθηγητής, καὶ τοῦ κυριεύοντος ἡμῶν κύριος. φέρονται τοίνυν καὶ ἄγονται τὰ ἡμέτερα. τοῦ μὲν, ὑποβάλλοντος τὰ τερατώδη βουλεύματα. τοῦ δὲ, τὰ ὑποβληθέντα γνησιώτερα ἀναστρέφοντος, καὶ ἁδρύνοντος. καὶ τοῦ μὲν, τὸν σπόρον τῶν ζιζανίων τῇ καθαρότητι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐκκλησίας παρεισφοροῦντος. τοῦ δὲ, καρποφοροῦντος. οὐκ εἰς τριάκοντα, οὐδ' εἰς ἑξήκοντα. οὐ γὰρ οὕτως οὔτε ἡμεῖς δυστυχεῖς, οὔτε ἡ ἐκείνου γῆ μικρολόγος. ἀλλ' εἰς ἑκατόν που, καὶ πλείονα. καὶ πάντας ἡμῖν ἐπανίστησιν, ὁ δὴ πιστός τε καὶ εὐσεβής, μισθοὺς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατεγκλήσεως μέλι καὶ ποθητὸν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος τὸν κουφισμὸν τῶν ἐπικειμένων τελῶν. τί δ' οὐκ ἂν ἐξανύσειε πράκτωρ ἐξουσίαν τοῦτον τυραννοῦν καὶ τοῦτον ὑψοῦν. καὶ τοσαῦτα παρὰ τῇ βασιλικῇ καρδίᾳ δυνάμενος, διὰ τὴν ζύμην τῶν Φαρισαίων, καὶ τὴν πρόσκλισιν, ἥπερ ὅλον ἑαυτὸν συνέφυρεν, ὁ μηδὲν ἄζυμον ἔχων εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἅγιον εἰπεῖν Ἡσαΐαν, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή. ὅς γε καὶ νῦν πάλιν τὸν Λάζαρον ἀναπέμψας σκέπτεται μετά τινων οἰκετόρων τοῦ χωρίου ἀποστατεῖν. οὓς ἔτι δεῖ λέγειν ἐδίδαξεν, προώμενος τὴν ἐπὶ τῷ χωρίῳ

τῆς τοῦ βασιλέως χρηστότητος πρόσταξιν ἄχρηστον ἐκπι-
λέσαι τῇ ἐκκλησίᾳ. καὶ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν κενὴν
ἡμῖν καὶ ἀνόνητον. μᾶλλον δὲ συμπεῖσαι τὸν βασιλέα τοῖς
ψεύσμασιν, ἃ ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, τὰς ἐπὶ τῇ ἀνταλλαγῇ
προστάξεις διώσασθαι, καὶ τὸν ἐπ' αὐταῖς γεγονότα χρυσόβου-
λον λόγον ἀράχνης ἱστὸν ἡγήσασθαι. καὶ συνωμοσίας συγκρο-
τεῖν καὶ βόθρους ὑπορύττειν, καὶ διηγεῖται τοῦ κρύψαι παγίδα.
εἶπε· τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ τὸ πᾶν ὡς ἦσιν ἐπροσδόξοις ἡμῖν
ἀπεκέχρητο. εἶτα οὐ δεινὸν, εἰ οὗτος μὲν ἄτρυτος μένει
τὴν κακίαν, καὶ ἀδαμάντινος, ἡ δὲ ὑμῶν ἀγαθότης πρὸς
τὴν τοῦ καλοῦ ἐξεργασίαν ἀποκαμεῖται, καὶ φανεῖται πλέον
ἰσχύων ὁ κοσμοκράτωρ τοῦ παντοκράτορος. ἐγὼ μὲν οὖν
οἶμαι· οὐκ οὖν δυσχεράνασα ἡ μισοπόνηρός σου ψυχὴ τῇ πρὸς
ὑμᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἐμπαθείᾳ, ἀνεμνήσατο τὸν κραταιὸν
καὶ ἅγιον ἡμῶν βασιλέα τῆς αὐτοῦ βαθυγνωμοσύνης, δι' ἣν
οὗτος τῆς ἡμῶν ἀθλιότητος αὐτόθι καταψηφίζεται διὰ
τὴν ἐπὶ τῷ πράκτορι πρόληψιν. ἀλλὰ καὶ ἡμῖν τηρῆσαι
θατέραν τῶν ἀκοῶν ἀκεραίαν. ὃ καὶ τῶν τις Ἑλλήνων βα-
σιλεὺς ὡς ποιῶν ὑμνεῖται. καὶ τοῦ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀρχηγοῦ
καὶ πλουτοδότου εὐαγγελίῳ ἔχομεν διδασκόμενοι, μὴ ὁ νόμος
ὑμῶν λέγει κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ αὐτοῦ ἀκούσῃ
πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; ἔτι ἀνακατηρτίσατο, διὰ βε-
βαίων καὶ ἀπαραλογίστων προστάξεων τοῖς καθαιροῦσι
προσῆσθαι; θεὸς δὲ, ὁ καὶ σοῦ ἀληθινωμένους ἐκ χειρὸς στε-
ρεωτέρας ῥυόμενος, ἢ αὐτόθι, ἢ διὰ τῶν ἀξίων ἀγα-
θουργεῖν, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθύνων, ἀποτιροίη μὲν σοι σοῦ
ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀναρρύσεως μισθοὺς εἰς τὸ μέλλον
ἐντελεστέρους. τηροίη δέ σε καὶ νῦν πάσης ἀνώτερον κακώ-
σεως καὶ κακώσεως.

Τῷ

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπισ. μδ´.

Χάρις πολλὴ τῷ λόγῳ, ὅτι ποιεῖ σου υἱοὺς ἡμῖν ἐπιεικεῖς, σοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρας ἀκριβῶς σῴζοντας. ὁποῖος καὶ αὐτὸς εὑρέθης μοι, φίλτατε. καὶ ταῦτα ἐν οὕτω πονηραῖς ταῖς ἡμέραις, καὶ τέρατα τικτούσαις, ὁποῖα τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους βουγενῆ ἀνδρόπρῳρα. ὅς γε καὶ ὑπερμαχεῖς ἡμῶν ἐνθυμότατα, καὶ μεγαλοπρεπὴς ἀποτιννύεις τὰς ἀντιδόσεις τῆς λογικῆς μαιεύσεώς τε καὶ ἀναθρέψεως, κἂν μὴ ἀρκῇς τελέως ἐξελάσαι ἐνθένδε κύνας κηρεσσιφορήτους, οἳ κατέφαγόν με, ἐμερίσαντό με, οὐχ ἧττον ἢ τὸν Ἀκταίωνα οἱ ἐκείνῳ τρεφόμενοι. ἃ μὲν οὖν πρὸς τὰς ὑλακὰς ἐκείνων ἐσχεδιάσαμεν, ὥστε τῷ βασιλεῖ ἀκουσθῆναι, ἀναγνώσῃ πάντως. θεοῦ δ' ἂν εἴη, τοῦ τῆς ἀληθείας πατρὸς, τὴν βασιλικὴν καὶ πρὸς ταῦτα φωτίσαι διάνοιαν. καὶ ἀπελάσαι μὲν τὸ τοῦ ψεύδους σκότος, πρὸς αὐτὰ δὲ θεῖναι τὰ πράγματα. οὕτω γὰρ ὁ τῶν ἁμαρτωλῶν βραχίων συντριβήσεται, ὁ δίκαιος κατευθυνθήσεται. ὡς νῦν γε τῆς ἐκείνων χειρὸς ἐνεργούσης ἅτινα καὶ βούλεται, δέος μὴ διαστραφῇ καὶ ὁ δίκαιος, καὶ μάθῃ κακίαν, τῆς ῥᾳδίου τῶν πονηρῶν ἐπὶ τὸν αὐτοῦ κλῆρον ἀφιεμένης πληκτικώτερον. ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνῳ ἀναθετέον, οὗ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ πεποίθαμεν. τῇ μὲν, ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἡμῖν συνειδάμεν τῶν ἐφ' οἷς δυσφημούμεθα. τῇ δὲ, ὅτι ἐκεῖνον εἴσαμεν τοῖς ἄλλοις νόμοις ἐψηφισμένον, ἢ τῆς ἄλλης ἀνομίας ἡμῶν καταψηφιζόμενον. αὐτοῖς μέντοι χρῶ τοῖς τῆς γλώττης βέλεσιν, ἃ παρὰ τοῦ λόγου λαβὼν ἔχεις εἰς καιρὸν ἀποτιναξόμενα. καὶ βάλλε τοὺς Αἰθίοπας ὁ ἐμὸς Ἀντίλοχος, τοῦ σοῦ προϊστάμενος Νέστορος.

Τῷ φιλοσόφῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπισ. μέ.

Οὐκ ἄρα μάτην ἐγὼ τὸν ἐμὸν, μᾶλλον δὲ τοῦ θεοῦ, Ἰωάννην πάντων τῶν φιλοσόφων ἀεὶ προὔκρινα. ὅσγε τοσούτου ἐδέησε τούτων εἷς φανῆναι τῶν πιεζομένων νῦν τὸν φιλόσοφον, ὥστε τοῖς ἔργοις δεῖξαι τὴν πρὸς ἐκείνους ἀπόστασιν, τὴν δὶς διὰ πασῶν λόγῳ σώζουσαν. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν οὕτω σπουδαζόμενον ἑωρῶμεν ὡς τὸ μισάδελφον. διὰ τοῦτο δὲ πάντως καὶ τὸ μισόθεον. τῷ δὲ, τοῦ φιλοθέου προὐστάθη κάτοπτρον, τὸ φιλάδελφον. ἡμᾶς γέ τοι πολὺς ἐξ οὗ χρόνος μήτ᾽ ἰδὼν μήτ᾽ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἄγων, ἐπειδὴ συμφοραῖς εἶδε χρωμένους, καὶ συκοφαντίας ἐπηρείᾳ παλαίοντας, ἣ πολλῶν τι καὶ ἐσθλῶν γούνατ᾽ ἔλυσεν, ἠδ᾽ ἔτι καὶ λύσει. τῆς γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον. ἠξίωσε τοῦ πρώτου λόγου. καὶ ὡς αὐτὸς πάσχων καὶ πρὸς σοῦ λῦσαι δυναμένους τὰς συμφορὰς, ὑπὲρ τῆς τούτων ἀπαλλαγῆς πᾶσαν σπουδὴν εἰσηνέγκατο, καὶ τῆς ἡμῶν ὑπερηγόρησεν ἀθλιότητος. καὶ πᾶν ὅσον ἔδει αὐτός γε κατήνυσεν. οὐ ταύτης δὲ μόνον τὴν σοφίαν ἐχαρακτήρισεν, ἧς ἔχει δηλαδὴ τὴν φιλοσοφίας ἐπίβασιν. ἀλλὰ καὶ λόγοις ἐπέρρωσε πρὸς τὸ φέρειν εὐκόλως τὴν τῶν βαρυνόντων ἐπίθεσιν. λόγοις τίνος μὲν οὐχ ἡδυτέροις κηρίου; τίνος δὲ γεωμετρικῆς οὐ πιστικωτέροις ἀνάγκης; οὐ γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸ μὴ οὐχὶ τὸν σοφὸν φαίνεσθαι ἄρτιον, πράξει δὲ καὶ λόγῳ συντελειούμενον. ἀλλὰ γὰρ αὐτὸς μὲν αἰθέριος ἢ καὶ ὑπερουράνιος ἵπταιο, πτέρυγας αὐτοῦ περιαρμοσάμενος. ὅς τίς ποτ᾽ οὗτος ὁ ἀετός. οἶμαι δὲ, ὁ κρείττων λόγος, καὶ βασιλεὺς πάντων ὅσοι πρὸς τὸ ἄνω κουφίζονται. σοῦ δὲ δὲ ἄφθι σήθειν ἕνα ἢ δύο, κἂν ἔπι

βλασφη-

βλασφημούντων ἡμᾶς τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν, ἀκούσης, καὶ κατατοξευόντων ἐν σκοτομήνῃ καὶ τῷ τοῦ ψεύδους σκιάσματι. σὺ δὲ τά γε πρὸς αὐτοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. μὴ κάμοις τὴν γλῶτταν διδοὺς τῷ λόγῳ, καὶ θεῷ, ὅς ἐστιν ἀληθείας σύμμαχος. ἀλλ' ὁ πρᾶος γενοῦ μαχητὴς, καὶ περιζώσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, καὶ τὸ τῆς διανοητικῆς δυνάμεως γόνιμον. καὶ σὺ μὲν ἐχθροὺς ἀποκέντει. ἡμῖν δὲ τὴν τῶν ἐν χρηστότητι παραμίλλων βασιλέων διαμίξαι σταθηροτέραν ἑκάστοτε παρεχόμενος, ἐκδέχου παρὰ κυρίου τὰς ἀμοιβὰς, τοῦ τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθύνοντος. ὑφ' οὗ καὶ τηροῖο ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ, καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ, οἷς ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐπιπεπαίνεται.

Τῷ Περιβλεπτηνῷ, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπισ. μϛ΄.

ΤΟ σκαμβὸν ξύλον, ὦ καλὲ Ἰωάννη, οὐδέποτ' ὀρθόν. ἀμέλει καὶ οὐδὲν βέλτιον, ὅτι μὴ κάκιον πέπραγε. ὁ γὰρ ἐχθρὸς ὁ αὐτός ἐστιν, καὶ οὐκ ἠλλοίωται. μᾶλλον μὲν οὖν κατὰ τῶν θηρίων, ἔσω διὰ τὸ ἀπερηθῆναι πλέον ἀγριαίνουσι, καὶ οἷον μεμήνασιν. ἀφειδῶς τοῖς θυμοῖς κατακέχρηται. καὶ περισφαλῶς θανατῶν δαιμονᾷ τὸ κάθαρμα. μόνην οὖν ἐπικλητέον ἐπὶ τοῦ οὕτως ἔχοντα τὴν ἐλαττέραν τῶν δαιμόνων δύναμιν. ἐκείνη γὰρ τῇ τούτου λεγεῶνι ἐπιτιμήσασα, τοῖς ἰδίτως ἡμῖν παρέξει τὴν τοῦ βίου ὁδὸν δειμάτων ὁδεύειν ἐκτός. εἰ δὲ καὶ τοὺς χοίρους ἐπιπέμψει τὸν τούτου φόρτον, καὶ σὺ ἐπιστατοῦμεν ὡς ἀξίως ὑπὸ τούτου Βουλγάρους ὥσπερ κατὰ τοῦ περιστήκοντος αἱ τοῦ κρημνοῦ οὐδὲν τοῦτο πρᾶγμα μόνον ἡμεῖς ἀκωλύτως τὴν οἰκείαν

ὁδὸν ὁδεύοιμεν. καὶ θεῷ τὰ διαβήματα κατευθυνοίμεθα. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς πρὸς πᾶν ὁδηγοῖο καλὸν, τὰς δὲ πονηρᾶς παγίδας ὑπερπηδῶν.

Τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, τῷ Παντέχνῃ, κυρίῳ Μιχαὴλ, τῷ ἰατρῷ.
Ἐπιστ. μζ.

ΟΥ'κ οἶδα πότερον συνησθήσομαί σοι, τέκνον μου, κύριε Μιχαὴλ, ἢ συναλγήσω ἐπὶ τῇ εἰς τὰ βασίλεια εἰσόδῳ. ἡ μὲν γὰρ τῶν πολλῶν δόξα, τὸ πρότερον ἡμῖν δίδωσιν. ἡ δὲ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια, τὸ δεύτερον. ὡς μὴ ὤφελεν. ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ γέγονεν ὃ γέγονε, καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔνεστι, φρονήσεως δεῖ, ὥστε τὸ γεγονὸς μεταχειρίζεσθαι δεξιώτερον. γένοιτο δ' ἂν τοῦτο, εἰ προσέχοιμέν τε πᾶσιν ὡς μέσῳ σκορπίων οἰκοῦντες. καὶ τοῖς ὑψηλοτέροις ἢ οὖσιν, ἢ δοκοῦσιν, ὑφιζάνοιμεν τεταπεινωμένοι. δεινὸν γὰρ ἡ πρόληψις, καὶ δυσεκμόχλευτον, ὡς ἂν ὑμεῖς φαίητε. καὶ μάλιστα, εἰ κακοήθει καὶ ὑπούλῳ τρέφοιτο καὶ ἀδρύνοιτο ξύνες ὅτι λέγω. ξεῖναι τυράννοις ἐκποδῶν μεθίστασο. μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ σκέμμα θεοῖο. ταῦτα μὲν, ταύτῃ. σὺ δέ μοι μὴ πρὸς τὴν πεῖραν ἀναξιοπαθήσῃς. ἀλλ' ὑποκλέπτων σαυτὸν ὡς ἔνεστιν ἄχρι καὶ τῶν ἐσχάτων συγκατάβαινε, καὶ πᾶσιν ἤπιος ἴσθι. καὶ ἡμέρως καὶ τιμητικῶς ὁμίλει. καὶ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν τοῖς ἐν χερσὶν ἀῤῥώστοις ἐνεπιδείκνυσο. καὶ ὁ θεὸς λαμπρυνεῖ σε, εἴ τι στοχαστικὸς ἐγὼ, καὶ οἷος τεκμαίρεσθαι. εὔφημος ἔσω σοι γλῶττα. καὶ κύριος τηροίη σε πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τοῖς

Τοῖς παιδευθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ Βουλγάροις.
Ἐπισ. μη'.

Ἐκλείπει μὲν μοι ἡ ψυχὴ τῷ πόθῳ τῶν τοῦ θεοῦ σκηνωμάτων. καὶ διὰ τοῦτο πτεροῖς ἂν ἐχρησάμην εἰ εἶχον τ' ἦν πρὸς τὴν αὐτόσ' ἔλευσιν, καὶ τῶν ποθουμένων ἀπόλαυσιν. ἀλλὰ γὰρ τῆς ἰσχιάδος ἀκούειν δοκῶ ἐκβοώσης, μένε ὦ ταλαίπωρε σοῖς ἐν δεμνίοις. διαγγείλατε οὖν εἰ ἐμοὶ τοῖς ἐμοῖς τε καὶ οὐκ ἐμοῖς ὡς ἐξ ἐμοῦ στόματος. μείνατέ μου πρὸς βραχὺ τὴν ἀσθένειαν, ἐμὲ μὲν τὸν βαρὺν μετ' οὐ πολὺ κάτω θήσουσαν, ὑμᾶς δὲ τοὺς βαρουμένους ἀποφορτίσουσαν, καὶ μὴ δυνάμεις κακίας πρὸς τὴν ἀπόθεσιν χρώμενοι, οὗ τι βουλήματος ἀποτύχοιτε. οὐκ ἄκαιρον γάρ. καὶ τὸ κακοὶ φανῆναι προσκτήσασθε. ἀκόλουθον γάρ. τοῦτο δὲ πάντως ἄλλου βάρους βαρύτερον, τοῖς γε τὸν ἀγαθὸν ἐπονομαζομένοις Χριστόν. ὑφ' οὗ δοκοῦσι καὶ πλασθῆναι καὶ πλάττεσθαι.

Τῷ αὐτοκράτορι τοῦ δουκὸς Ἀτταλίας, κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Ἀτταλειάτῃ. Ἐπισ. μθ'.

Οἶμαί σε χάριτας ὀφείλειν ἐμοί, λαμπρότατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. ὅτι σε νέαν ἔτι τὴν ἡλικίαν ἄγοντα πρὸς τὰς τῶν Μουσῶν θείας χάριτας ἤνεγκα, κἀξέσωσα, κἀξεθρεψάμην. καὶ τοῦτο τὸ χρέος οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀπαρνήσαιο. ἢ ἀλλοτρίαν γε Μουσῶν ἐπιδείξεις σεαυτόν. ἐπεὶ οὖν ὁμολογεῖς, ἅπαν μοι τοῦτο διάλυσον ἐν τῷ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Σίδης ἀντιλαμβάνεσθαι. οὗτος γὰρ δὴ πιστότατον ἡμῖν ἦν, ὥστε μηδὲ ἄλλος δοκεῖν παρ' ἐμέ, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ εἶναι. ἐπεὶ οὖν πρὸς τὸ ἀγαθοποιεῖν δέδωκέ σοι ὁ

ἀγαθὸς θεὸς δύναμιν, πάτερ μοι συγκίνησον ἐπὶ τὸ ἀγαθῦναι τῷ τὰ πάντα καλῷ κἀγαθῷ τοῦ θεοῦ τούτῳ θεράποντι. ναὶ χρηστότατέ μοι γε. οὕτως ὀναίμην τῶν ἐπὶ σοὶ πόνων. οὕτως τὰ θρέπτρα παρά σου ἀπολάβοιμι. καὶ γένοιτό μοι μαθόντι διὰ γραφῆς αὐτοῦ, ὅσης καὶ οἵας τῆς σῆς ἀπολαύει χειραγωγίας, ἐπευλογῆσαί σε ταῖς εὐχαῖς εἰ μή τι ἄλλο, πατρικαῖς γοῦν, καὶ δυναμέναις οἴκους τέκνων στηρίζειν. ὅς γε καὶ ἀεὶ τοῦτο ποιῶν εὕροιμι τὸν τοῦ ἀληθινοῦ λόγου ἀληθινὸν πατέρα ἐπήκοον, τηροῦντά σε πάσης ἀνωτέρον κακώσεως καὶ κακύνσεως.

Τῷ δουκὶ Δυρραχίου, τῷ Βρυεννίῳ.
Ἐπιστ. γ΄.

Εἰ καὶ μικρὰν καὶ ὀλίγην τὴν τῶν ἰχθύων ἀποστολὴν ἡ τοῦ λόγου μήτηρ ποιεῖται πρὸς τὸ τῆς σῆς ὕψος μεγαλειότητος, ἀλλά γε συμβολικὴν καί τι περιττὸν καὶ τῶν πολλῶν ὑψηλότερον ἐν ἑαυτῇ φέρουσαν. δεῖ γὰρ τῇ τεκούσῃ τὸν λόγον, τὸν πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσαντα, μηδὲν ἄσοφον εἶναι καὶ ἄλογον. αὐτὰ μὲν γάρ σοι τὰ σταλέντα τὴν πρὸς ἀρετὴν ἐμφαίνουσι συνδιάθεσιν. ἐξ ἧς καὶ δι᾿ ἧς ὅσον ὑγρὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τοῖς κάτω ὕδασιν ἐντρεφόμενον, οἷς ὁ Λεβιαθὰν ἐνδυναστεύων γινώσκεται, ἀνέσπασάς τε τῷ ἀγκίστρῳ τοῦ λόγου εἰς ἑαυτὸν περιηγμένου καὶ ἐπιστρέφοντος. καὶ τῷ ἅλατι κατηρτίσας, ὃ ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν ὡρίσθημεν, ἐξέτηξάς τε καὶ ἐταρίχευσας. καὶ ξηρὸν καὶ κοῦφον ἀπέδειξας. ὁ δέ γε τούτων ἀριθμὸς τῆς ἐν καλοῖς τελειότητος σύμβολον, γνώρισμα ὂν τέλειον τῶν πάντων ἀριθμῶν δεκάδος καὶ περατώσεως. ἀλλὰ γὰρ οὕτως μοι ζώης, καὶ τοιοῦτον ἀεὶ διάγοις τὸν βίον, πρὸς τὸν θεὸν μόνον ὁρῶν,

τὸν

τὸν ὑψόθεν μὲν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν καταβεβηκότα ἐσχατιὰν, ἀναβάντα δὲ εἰς ὕψος, ἵν' ἑλκύσῃ σὺν αὑτῷ συγκουφιζομένους, ὡς ὑπόσχεσις. μικρὰ δὲ ἡ οὐδὲν φροντίζων τοῦ κοσμοκράτορος, καὶ πολλὴν αὐτοῦ καταγινώσκων πενίαν, κἂν βασιλείαν ἔχειν ἀλαζονεύηται, καὶ τῆς δόσεως τούτων ἀνταπαιτῇ τὴν προσκύνησιν. καὶ πᾶς μὲν ἱλαρὸς καὶ παντὸς ἀγαθοῦ δότης καὶ γινόμενος καὶ φαινόμενος, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ λειτουργικῷ τοῦ θεοῦ τάγματι καὶ συστήματι. ὦ σπείρων τὰ σαρκικὰ, θερίσεις τὰ πνευματικὰ, κατὰ τὸν θεῖον εἰπεῖν ἀπόστολον. καὶ θεὸν ἀντεισοικίσῃ τῶν παρεχόντων τὸν μένοντα. ὑφ' οὗ καὶ τηροῖο πάσης κακώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

* * * * * Ἐπισ. να'.

Μακρότερα γράφειν τῇ σῇ ἀγάπῃ, ὑπέρλαμπρέ μοι ἀδελφὲ καὶ αὐθέντα, μὴ διδόντος ἡμῖν τοῦ καιροῦ, οὐκ ἂν δριμὺ προσβλέψαις τῷ βραχεῖ γράμματι. ἀλλὰ καὶ τούτῳ προσγελάσεις ὡς πολυστίχῳ, καὶ οὐχὶ φίλου ψυχὴν ἐπευφραίνοντι. πῶς ἂν οὖν μοι ἔχοις, ὁ καὶ ὑγιῶς ἔχειν καὶ ἀλύπως καὶ σῶμα καὶ πνεῦμα ἄξιος. ἆρα δυσχεραίνεις τὸν τῶν πραγμάτων ὄχλον ὡς κηφήνων ἑσμὸν, βλιττόντων σοι τὸ μέλι τῆς εἰρηναίας κατὰ νοῦν ἕξεως. ἢ τοῦτο μὲν, οὐδὲ προσποιῇ, κἂν περιβομβῇ ἀηδέστερον. τηρεῖς δὲ τὸν γλυκὺν σαυτοῦ θησαυρὸν ἄσυλον καὶ ἀμείωτον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ βουλόμεθα καὶ εὐχόμεθα τάδε ἡμέτερα. ἀλλ' ἴσθι ταῦτα μυρμηκιὰν συμφορῶν. ἃς αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπιτωρεύουσι καθημέραι, διακόνῳ τῷ πράκτορι χρώμεναι. βουκολεῖ δὲ ἡμᾶς ταῖς χρηστοτέραις ἐλπίσιν ὁ μέγας ποιμὴν Χριστός. ὦ ποιμαινόμενός τις οὔτε

τῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ὑστερήσεται, καὶ ἐπὶ χλόης ἀναπαύσεως καὶ ὕδατος ζῶντος κατακλινήσεται. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς φυλάττοιο τῶν ἀεὶ ἐπιτιθεμένων λύκων πάσης ἐπηρείας ἀνώτερον.

Τῇ δεσποίνῃ, ἐπισκεψαμένῃ αὐτῷ ἀρρωστήσαντι.
Ἐπιστ. νβʹ.

Ἐγκαινίζεις ἀεὶ τοῖς ἔργοις τὴν τοῦ θεοῦ ἐνανθρώπησιν. καὶ δεικνύεις ἐν σοὶ μὲν, ἐκεῖνον ἀνθρωπιζόμενον. ἐν ἐκείνῳ δὲ, τὸν σὺν θεούμενον ἄνθρωπον. ἥγε πᾶσι συγκαταβαίνουσα, κἀμὲ τὸν αὐτόχρημα γῆν εὐδόκησας ἐπισκέψασθαι, καὶ μεθύσαι τῆς γῆς χρηστότητος. καὶ τὸν σὸν ἴδιον, τὸν ἄλλως νεκρὸν, ἀνεζώωσας καὶ ἀνέστησας. ἀνθ' ὧν τί ἂν σοὶ ἐπευξαίμην μεῖζον, ἢ, τὸ μὴ λῆξαί ποτε ἐν σαυτῇ δεικνῦσαν τὸ θεῖον μυστήριον. ἵν' ᾖ σοι τὸ αὐτὸ κατόρθωμά τε καὶ μίσθωμα.

Τῷ Μακρεμβολίτῃ, τῆς Πρέσπας ἄρχοντι.
Ἐπιστ. νγʹ.

Οὔπω μὲν καθαρῶς τῆς ἐκκλινήσεως ἡμεῖς ἀπηλλάγημεν νόσου, ἐπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. πλὴν ἀλλ' ἡ τῶν κανόνων φωνὴ διακελευομένη τὴν ἱερὰν ἡμῖν σύνοδον, φωνὴ πάντως οὖσα Χριστοῦ, ἐξανίστησί τε τῆς κλίνης, καὶ πρὸς τὴν κίνησιν ἐνισχύει, καὶ τὸν κράββατον φέρειν δίδωσι. προσδέχου τοίνυν ἡμᾶς σὺν αὐτῷ γε φάναι τῷ τοιαῦτα θαυματουργοῦντι κατὰ τὴν Πρέσπαν, ἐνταῦθα γὰρ ἡ συνέλευσις, καὶ περιπλακησομένους καὶ προσφυσομένους, καὶ τῆς υἱικῆς καταπολαύσοντας διαθέσεως.

σεως. ἀλλ' ὅρα μὴ καταλιπόντες ἀσυνέργητον τὸν πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χελιδόνων ἀπεσχημένον ἐκκλησιαστικὸν, σοῦ τὰ τῆς ἑορτῆς ἄσοντας τέττιγας ἀτεχνῶς ἀποδείξητε. καὶ ἐν πανηγύρει μεθυόντων, αὐτοὶ λιμώξομεν. εἶτα, ποῖ κατὰ δύσιν γῆς, ἵνα τὰς τοῦ λόγου φύγῃς βολάς. ἃς αὐτοῖς μὲν οὔπω καὶ τήμερον ἐμπαρέσχες σαυτὸν, ὡς ὄντως κατὰ λόγον κινούμενος. ἄλλοι δὲ πειραθέντες, πικρὰς αὐτὰς καταγγέλλουσιν. οὓς καὶ ἔτι ταύτας ὑποπίπτειν καταλιπὼν ὡς ἐθάδας τε καὶ ἀξίους, αὐτὸς εἴης ὑπὸ τούτου ἀνθοβολούμενος. τοῦτο γὰρ δή σοι καὶ συμπέφυκε, καὶ συνηύξηται.

Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων. Ἐπισ. νδ'.

ΣΥ μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἃ πρὸς Ὀρέστην οἱ Μυκηναῖοι, ποιεῖς. καί σε μισούμεθ' οὕτως ὥστε μὴ προσεννέπειν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ πρός σε φρονεῖν ἢ ἀσύνηθες, ὥστε καὶ προσφωνῶ, καὶ τὰ συνήθη χαριεντίζομαι. τὰ δέ ἐστι, βραχέα μὲν, ἀλλὰ τοιαῦτα. οἷα θεσπίσματα μᾶλλον ἢ ῥήματα κοινὰ κρίνεσθαι. ἀνάπτεται κάμινος ἐπί σε τὰ ἐπὶ τῇ βραδύτητι σκώμματα. αὐτὸς δὲ οὐ μόνην κληματίδα καὶ στυπεῖον χορηγεῖς, οὐ δὲ τοῦτο τῆς πεύκης δάκρυον, ἀλλά σοι καὶ ὁ νάφθας μετακομίζεται ὑπερόριος. καὶ κατὰ ῥᾳδίως τούτῳ τὴν κάμινον. οὕτω ποθεῖς ὁρᾶν τὴν φλόγα αἰρομένην πρὸς τὸ μεγαλειότερον. εἰ μὲν οὖν ἀπολύσεις τῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ διατριβῆς τὸν Τερνίκιον, ὃν ἔχω γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφιδῇ, τὸν Νεῖλον ὅλον ἐπαφήκας τῇ πῶς αἰρομένῃ φλογί. εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ καὶ τὴν πηγὴν αὐτοῦ τοῦ θαυμασίου Νάφθα ἐκ Βαβυλῶνος μετακομίζεις. μίαν ηὐξάμην. ἢ οὐδὲν δεῖ σοι Οἰδίποδος.

ἐγὼ

ἐγὼ μὲν οἶμαι. τάτε γὰρ ἄλλα τίνος οὐκ ἀγχινούστερός σου. καὶ τὰ σὰ μᾶλλον ἂν συνείης, ἢ τἆλλα. ἀλλά μοι τῶν τε ἄλλων κακῶν τηροῖο ἀνώτερος, καὶ τῆς ἀφνῆς θηρὸς βραδύτητος. εἴθ' ἑκών, ὅπερ οὐ πείθομαι, εἴτε καὶ ἄκων ταύτῃ ἑάλωκας. καὶ ἀεί μοι ἀγγέλλοιο ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν ὑψούμενος.

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Νικήτᾳ. Ἐπισ. νέ.

Πολλὰ μὲν τὰ βιαζόμενά με πρὸς τὰς ἡμετέρας διαβῆναι σκηνάς, ἃς ὁ νέος Ἰσραὴλ πήγνυσθε, ἐν τῇ δι' ὑμᾶς ἐρήμῳ περιφερόμενοι. ἀνακόπτει δέ μοι τὴν διάβασιν δύο ῥεύματα. ἓν μὲν, τὸ κοινόν τε καὶ ἐπιδήμιον. ὃ τοῦ ἐγκεφάλου πληρωθέντος καταῤῥοῦς δημιουργῆσαι καὶ βῆχας, καὶ τὸν περὶ τοῖς θωρακικοῖς νοσήμασι φόβον οὐκ ἀλόγως ἐφίστησι. τί γὰρ οὐκ ἂν μοι γένοιτο αἰθελάσσοντι, ὅπου φωλεύων οὕτω διάκειμαι; θάτερον δὲ τὸ τοῦ γείτονος ποταμοῦ, ὃν ἡ παλαιὰ μὲν καὶ Ἑλληνὶς Ἄξιον, ἡ νέα δὲ καὶ βάρβαρος ὀνομάζει Βαρδάριον. οὗτος γὰρ διὰ πολλῶν μὲν ῥέων ὀρῶν, τῇ δ' ἐν τούτοις χιόνι τακείσῃ νῦν ὀγκωθείς, καὶ μήτε πεζοῖς μήτ' ἐφίπποις διαβαίνειν διδοὺς, μήτε γέφυραν ἔχων, διὰ τὰ κακῶς ἀπολλύμενα ποταμῷ τελώνια, σκαφιδίῳ πήχει πορεύσιμος γίνεται. τὸ δὲ σκαφίδιον τοῦτο καὶ τρίτον τῷ ποταμῷ παρ' ἐμοὶ τίθησιν ὄνομα. καὶ ἀξιῶ γε καλεῖσθαι τοῦτον Ἀχέροντα. ὃν ῥεῖν ἐν ᾅδου ποιητῶν οἱ παῖδες μυθεύονται. καὶ πάντας μὲν γὰρ τοὺς ἐφ' ὧν δή ποτε πλέοντας δακτύλου, φασί, πάχος διατειχίζει πρὸς τοὺς νεκρούς. καὶ τοῦτ' αὐτοῖς τὸ πλατὺ καὶ μακρὸν διατείχισμα.

οἱ δ'

οἱ δ' ἐμβάντες τῷ σκαφιδίῳ τούτῳ, πρὸς τὸν κάτω βίον βραχνίῳ διατηρίζονται. διὰ ταῦτά σοι στέλλω τὸν ἀδελφὸν, ᾧ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔλευσιν οὐδέτερον τῶν ῥευμάτων ἀνείργει. τῷ μὲν γὰρ, οὐκ ἔτ' ἐνοχλεῖται. τὸ δὲ, οὐδέποτε δέδοικε. καὶ πολλοῦ δὴ νῦν ὅτι τοῖς τοῦ πρὸς ὑμᾶς πόθου πτεροῖς κουφίζεται. ὥς γε οὐδὲ τὴν σκάφην σκάφην λέγειν αἰσχεῖται, ὥσπερ ἡμεῖς οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἄγροικοι, καὶ τῆς τῶν νῦν ἡμερῶν σοφίας ἔτι οὐ σοφιστικῆς ἄγευστοι. ἀλλὰ μυριοφόρον ἑλκάδα τίθεται, καὶ πλεῖ θαρραλεώτερον, ἢ ὅτι κατὰ χέρσου βαδίζει. τοῦτον ἔστελλά σοι οἴκοθεν οἴκαδε. οὕτω γὰρ ἐγὼ κρίνω. τὰ καθ' ἡμᾶς πᾶσαν τὴν τῆς ἐμῆς παρουσίας χρείαν σοι ἀποπληροῦντα, καὶ ἀντ' ἐμοῦ τῆς ἀγάπης καὶ σοφῆς σου ψυχῆς ἀπολαύσοντα. σὺ δὲ ἦν ἔγωγε τὸν ἐν ᾅδου Τειρεσίαν ἀποκαλῶν, οἷος πέπνυται. ἀναφαίνομαι. τοὶ δὲ, σκιαὶ ἀΐσσουσιν, Ἀτης ἐν λειμῶνι κατὰ σκότον ἠλάσκοντες. τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τὰ τοῖς πολλοῖς μακάρια καὶ οὐ δαίμονα. ἢ καὶ τηροίης σου ὑπὸ τοῦ σοφοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ θεοῦ πάσης ἀνώτερον κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Καλλικλεῖ.
Ἐπις. νϛ΄.

Ἀλλὰ σύ μοι δραστικὰς τὰς ἀντιδότους ἐπὶ τὰ προσβαλόντα νοσήματα, καὶ μὴ πεφεισμένως ἐγχεῖν τῇ κύλικι τὴν θεοδώρητόν σου καὶ τὴν πανάκειαν. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὴν δὲ ἐχιδναίων σαρκῶν. ἐν μὲν Θεσσαλονίκῃ προσδοκᾶταί μοι πλήρωσις. ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις χωρεῖ δὲ αὕται τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, κένωσις. ἐξ ἀμφοῖν δὲ, πάρεσις καὶ παράλυσις. ἆρα μὴ μάτην ἐπικαλοῦμαι τὸν ἐμὸν Ἀσκλήπιον ἐπὶ τηλικαύτην ἐνόχλησιν. τοῦτο μὲν, οὐ

 μάτην.

μάτην. ἐκεῖνο δὲ ὅρα, μή τις φαίη μάτην με ῥαψῳδεῖν γρίφους πλέκοντα. δέον ἐξειπεῖν τὴν χρείαν λευκότερον. τοῦτο δὴ καὶ ποιήσω. καὶ μάνθανε. οἰκίδιον ἡμῖν ἐστιν ἐν * ᾧ ἐγκαταλυόμενοι, καὶ τὰ χρειώδη ἐναποτιθέμενοι. τοῦτο πληροῦν ἐπιχειροῦσί τινες τῶν ὑπὸ τὸν πανσέβαστον αὐθέντην ἡμῶν. ταύτην σύ μοι τὴν πλήρωσιν περιαπόστειλον. δεινὸν γάρ, εἰ τοῖς ἡμετέροις ἄλλων ἐναποπαυομένων, αὐτοὶ θύρας ἀλλοτρίας περινοστοίημεν. τὸ χωρίον αἱ ἐκκλησίαι εἰ μὴ ἀνεπηρέαστον ἐαθείη, εὖ ἴσθι ὡς κενωθήσεται. ἐπίσχες αὐτίς μοι καὶ ταύτην τὴν κένωσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐπισχέσεως, μήπω μὲν περὶ τοῦ χωρίου μηδὲν μήτε μεῖζον μήτε μεῖον ἐρεῖς. ὅτε δέ σοι οἱ ἐν τῷ χωρίῳ ἡμέτεροι ἢ ὡς ἐπηρεασμοῦ ἐγγὺς ὄντες, ἢ ὡς ἐπηρεαζόμενοι, προσελεύσονται, τότε μηδενὸς φείδεσθαι μήτε ῥήματος ὑπὲρ ἡμῶν μήτε πράγματος. εἴρηκά σοι τὰ ἐμά. δός μοι καὶ πρὸς ἄλλους λέγειν τὰ ἐπὶ τοῖς σαῖς τῶν ἐλπίδων ἄξια. ἃς ὁ πάντων σε λόγος βεβαίας ἐν ἐμοὶ πήγνυσιν. ὁ ἀδελφός μου προσαγορεύσει σε. ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ Ταινάρου. δι᾽ οὗ πρὸς τὸν ᾅδην κατάγεται, τῇ φθίσει χειραγωγούμενος. πρὸς ἣν χειραγωγίαν ἐγὼ θεόθεν ἐξαιτῶ πρόσκομμα.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπιστ. νζʹ.

Βίαιον ἐγώ σοι χρῆμα ἀεί τι λαμβάνειν δικαιῶν παρά σου. χθὲς γοῦν αἰτήσας τὴν πρὸς σὲ αὐτόθι ἡμετέρους χρηστότητα, καὶ μέν τοι καὶ λαβών. οὐ γὰρ κατὰ πετρῶν ἐγὼ σπείρειν ἔμαθον. αὖθις ἐνοχλῶ σου τῇ ἀρούρῃ τῇ ἐριβώλακι. καὶ καταβάλλω λόγον αἰτήσεως. ἡ δ᾽ ἐστί, τῶν τι παλαιῶν βιβλίων χρησθῆναι ἡμῖν. οὐ ποσοῦ τι εἰς πρᾶξιν ἰατρικὴν συμβαλλόμενον. οὐ γὰρ ὡραῖος ἐγὼ τῶν

τῶν ἔργων τῆς τέχνης μαθήσεσιν. ὅσον εἰς δογμάτων ἐπιστήμην καὶ τέχνωσιν. εἴτε τινὰ μονόβιβλά σοι παρῇ, εἴτ' ἐξηγήσεις Ἱπποκρατείων, ἴσθι ταῦτά σοι βουλομένους ἡμᾶς καρπίσασθαι. ὅπως ἂν μήτε πλέον τι καὶ ὑπέρωρον φρόνημα, μήτε πέτρα καὶ σκληρότης ψυχῆς ἀδυσώπητος, μήτ' ἄκανθαι προφάσεων, τὰς τῶν τεχνικῶν ἔργων φροντίδας ἐφ' ἃ τῶν βιβλίων προβαλλόμεναι, τὸν ἐπὶ τῷ σπέρματι πόνον ἡμῖν ματαιώσωσιν. ἀλλά μοι καρποφέρησον ἡ ἀγαθὴ γῆ ἐν τριάκοντα καὶ ἑξήκοντα. εἰ δὲ τὴν περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων πραγματείαν δεξαίμεθα, καὶ εἰς ἑκατόν σε καρποφορήσοντα θήσομεν. ὁ δὲ τὸν καρπὸν μου κομίσων, παρὰ τοῦ παγκάλου Σμυρναίου τῇ ἀγάπῃ σου συστηθήσεται. ἣν καὶ ὁ τῆς αὐταγάπης πατὴρ τηροίη ἄδολόν τε καὶ ἀκαπήλευτον.

Τῷ Κίτρου. Ἐπισ. κη.

ΟΥ῎τω μοι κρειττόνως συνέσου, πανίερε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, καὶ οὐ μελήσει μοι τοῦ ἀχύρου τὸν σῖτον ἔχοντι. ἡ δὲ ἐνταῦθα ἐπιμονή πως μὲν ἐδόκει κἀμοὶ εὐπετὲς καὶ κατὰ λόγον οἰκονομῆσθαι. ἥσσω δὲ ἄρα δειλοὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ λογισμοὶ, καὶ βέλτιον ἦν ἐμοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἀναδραμεῖν, κἀκεῖσε τοὐμὸν τὸ σῶμα θεραπείας ἀξιῶσαι, καὶ ἀπὸ σοῦ σὺν ἐμοὶ τῆς τῶν ἐνταῦθα καυσώνων πείρας θέσθαι μακράν. ὧν οὐδὲν νῦν ἀγαθὸν ἀπολαύουσι. καὶ μάλιστά μοι ὁ ἀδελφὸς, ἐνέχων λοιπὸν συνηθείας παρὰ τῆς κληρικῆς ἀναψύξεως. τοῦ γὰρ ἐν Ἀχρίδι ἀέρος τὸν ἐνταῦθα ἀλλαξάμενος, τοῦτ' ἐν ἐκείνῃ ὀλιγοφόρου οἴνου, καὶ λεπτοτάτου, καὶ τῶν ἄλλων ὑγιεστέρων τροφῶν στερηθεὶς, κακῶς ἔχει τὸ σῶμα, καὶ πάνυ πονήρως πέπραγεν, ἀνορεξίας μὲν εἰς ἔσχατον

κων, κεφαλαλγὲς περιπαλαίων, καὶ τὴν γαστέρα χυμῶν
ἔμπλεω περικείμενος. ὧν πρὸς τὴν τομὴν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦ
καιροῦ διδόντος χρῆσθαι, ἐξυσάκχαρι χρώμεθα, καὶ τού-
τῳ πεφεισμένως. κἂν εἰ καὶ ἑτέροις χρῆσθαι εἰχόμην. ἀλλ'
οὗτός γε πρὸς πᾶν ἰατρικὸν δυσχεραίνει πρόσαρμα. διὰ
ταῦτα, πενθῶ, καὶ σκυθρωπάζω, τίμιε τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε. καὶ
τὴν ἐνταῦθα αἰτιῶμαι ἐπιμονήν, μικρότερον κρεῖνον ἢ
δικαιότερον. εἰ γὰρ θεῷ δέδοκτο λυπηθῆναι ἡμᾶς, ὅπου δ'
ἂν ἦμεν, ἐλυπήθημεν ἄν. πλὴν ἀλλ' αὐτὸς τοῦτον ἡμῖν
ἐξιλεώσαι. οἶδε γὰρ ἀνομίας ὑπερβαίνειν, καὶ ἁμαρτίας
καταδύειν ἐν τῇ θαλάσσῃ. ἥντινά ποτε εἶδεν ὁ Μιχαίας
ταύτην τὴν θάλασσαν, εἴτε τὴν τοῦ βαπτίσματος, εἴτε
τὴν τῆς μετανοίας, εἴτε τὴν τῶν αὐτοῦ οἰκτιρμῶν. ἥπερ δὴ
καὶ ταῖς ἄλλαις τὸ εἶναι σωτήριον δίδωσι. ταύτην ἡμῖν ἐπα-
ναχύσας αὐτὸς, ἀνασώσας ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν. βυθί-
σας ὅσον ἐν ἡμῖν. καὶ ψυχικῶν νόσων καὶ σωματικῶν νόσων
Αἰγύπτιον καὶ πολέμιον. μὴ τοίνυν μέλε, ἀλλὰ σοῦ ἄνω-
θεν καταῤῥάκτας ἄνοιγε.

Τῷ προέδρῳ, καὶ προξίμῳ, τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπιστ. νθ'.

ΣΥ' μοι αἴτιος ὄχλου. αἰσθανόμενοι γάρ τινες ὅλον
ἐμὸν ὄντα τὸν τὰ πάντα καλὸν κἀγαθόν τε, οὐ
παύοντες, θυροκοποῦντες τὴν ἐμὴν ἀπραγμοσύνην ὥστε
διαναστῆσαι προσαγαγεῖν σοι αὐτούς. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως
νωχελὴς ὤν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μὴ τοσοῦτόν σε δύνασθαι σαφῶς
πεπεισμένος ὅσα οἱ πολλοὶ οἴονται, ὀκνῶ μὲν τὴν ἀρχὴν
ὑπακοῦσαι τούτοις. ὡς δὲ βίαν ἐπάγουσιν, ὑπενδίδωμι.
καὶ γραφὰς αὐτοῖς πρὸς τὴν σὴν ὑπισχνοῦμαι λαμπρό-
τητα.

τητα. τοιοῦτός τις καὶ ὁ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἐμῆς ταπεινότητος ἐγχειρίζων σοι. ὃς καὶ τοῦ φιλοσοφωτάτου καὶ δεσπαυξίου Σμυρναίου φησὶν εἶναι συγγενής. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ χώρα σοι τοῦτον ἄνθρωπον ὠφελῆσαί τι, δόξα τῷ δόντι τοῦ ὠφελεῖν δύναμιν. εἰ δ' οὔ, καὶ οὕτως μὲν ἐκείνῳ δόξα. τὸ δὲ σὸν πάντως ἀναίτιον. ὃς πάντα πᾶσι βουλόμενος τἀγαθά, τὴν δύναμιν οὐκ ἔχεις τῷ βουλήματι σύνδρομον.

* * * * * Ἐπισ. ξ.

ΠΟθοῦμεν μαθεῖν ὡς ἔχετε, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. οὐχ ὡς ἡσθησόμενοι διὰ τοῦ μαθεῖν. οἴδαμεν γὰρ ὡς ἀθελήτως, καὶ τί γὰρ οὐ καλῶς ἔχουσιν. ἀλλ' ὡς λυπηθησόμενοι μετριώτερον, εἴγε τῶν ἡμῖν ὑπολαμβανομένων ἔχουσι μετριώτερα. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ποθεῖς μαθεῖν τὰ ἡμέτερα, κανόνα σοι δώσω τὰ σά, πρὸς ἃ βλέπων, οὐκ ἀγνοήσεις ὡς ἔχομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐν μέσοις ταῦτα κακοῖς, ἐν ἄκροις γίνωσκε τὰ ἡμέτερα. εἰ δὲ καὶ τὰ σὰ τὴν ἀκρώρειαν ἐδυστύχησε, τὰ καθ' ἡμᾶς ἴσθι οὐρανῷ κάρη στηρίζοντα. ἀλλὰ βούλει δώσω κανόνα; ὑπὸ ταῖς ὀφρύσι τοῦ εὐφημεῖν κείμεθα· ἥπερ ἂν νεύσαιεν, ταύτῃ φερόμενοι. ὅποι δὲ νεύουσιν, ὁ ἀεὶ ξυντυχὼν ἐπίσταται. οὗ ῥύσαιτο ἡμᾶς κύριος, ὁ καὶ τοῖς ἐν ᾅδῃ αἰχμαλώτοις κηρύξας ἄφεσιν, τηρῶν καὶ αὐτόν σε πάσης δυσχερείας πραγμάτων ἀνώτερον.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. ξά.

Ἀρκεῖ πρὸς τὸ γνωρίσαι σοι τὰ καθ' ἡμᾶς ὁ ἀδελφός μου, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ, εἴ τι πως ζητήσεις γνωρίσαι. ἀλλὰ μὴ αὐτὸς γνωρίζεις ταῦτα καὶ ἄλλοις. ὡς πάλαι ταῦτα μαθών. εἰ μὴ ταῦτα φαίη τις, ὡς ἄρα τὸ μὲν ποιεῖν τούτων οἶδας. τὸ δὲ πηλίκον ἀγνοεῖς. ὅπερ οὐδὲ αὐτὸν εἰκὸς ἀγνοεῖν σε τὸν εἰδότα ὅπως ἐπὶ τὸ μεγαλειότερον νῦν τὰ τῶν κακώσεων αἴρεται. ὡς ἔγωγε τοῖς ἐμοῖς καὶ τὰ σὰ συλλογίζομαι. ἐπὶ πάντα δὲ καλῶ βοηθὸν τὸν κύριον. ὑφ' οὗ τηροῖο πάσης ἀνώτερος κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. ξβ'.

Μὴ θαυμάζῃς, εἰ λακωνίζω σοι. εἰ δὲ θαυμάσεις, πύθου τοῦ γραμματοκομιστοῦ, καὶ μαθήσῃ τὸ τοῦ λακωνισμοῦ αἴτιον. τὸ δέ ἐστιν αὐτός. ὃς μόνον οὐ πλεῖστος κεχρημένον ἑαυτὸν πρὸς τὴν δι' ἡμῶν πρόσοδον δηλώσας, τὰς γραφὰς ἤτησε. ἀλλ' ὑγιαίνοις μοι, καὶ εὐθυμοίης. καὶ μήτε τῆς λύπης νόσος σε καταλάβοι, μήτε φαρμάκων δεηθείης, κἂν ὦσι τοιαῦτα, οἷα ἡ σὴ γλῶττα τὰ τῆς ἀγάπης ἐξύμνησε.

Τῷ σεβαστῷ κυρίῳ, Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκᾷ.
Ἐπισ. ξγ'.

Εἰ μὲν ἥ τε τοῦ σώματος ἰσχὺς καὶ τὸ τοῦ καιροῦ εὔκαιρος, πανσέβαστε ἐμοῦ αὐθέντα καὶ μέγιστε ἀντιλήπτορ, οὐδεὺν ὑπεχώρουν τῇ ἐμῇ ταπεινότητι, τάχυς ἂν πρὸς

πρὸς τὴν σὴν ἀναδραμὼν περιωπὴν τῇ ὀφθαλμοψίην ἀπέδωκά σοι προσκύνησιν. νῦν δέ, οὐ γὰρ συγχωρεῖταί μοι ὑφ' ὧν εἶπον, οὐδὲ τὸ ὑπερβῆναι γοῦν τὴν ὁδὸν τοῦ ἐμοῦ δωματίου, τῷ παρόντι γράμματι μεσίτῃ χρῶμαι τῆς προσκυνήσεως. πάντως δὲ καὶ τὴν διὰ τοῦ γράμματος δέξῃ, ὡς καὶ τὴν διὰ τοῦ σώματος. εἴπερ εἷς ἐγώ σοι καὶ ὁ αὐτὸς ὁ κἀκείνην προσαγαγών, καὶ ταύτην προσάγων σοι. ταύτην μὲν οὖν, ὅτι δέξῃ, σαφῶς πέπεισμαι, μᾶλλον δὲ καὶ ἤδη ἐδέξω. καὶ χαριέστατά μοι προσβλέπεις ὡς εἴωθεν. δ' ἐρωτᾷς λοιπὸν ὅτου δέομαι. ἆρ' οὖν ἐρῶ σοι τὴν χρείαν, ἢ αἰσχυνοίμην ἄν, εἴ σε τοῦ Βαρδαρίου ἁρμοστὴν ἐπιστάντα πράγμασιν, ἔχων αὐτὸς ἐν τῷ Βαρδαρίῳ χωρίον, πρὸς τὸ ἀντιλαβέσθαι τούτου φιλανθρωπότερον διεγείραιμι. ὅς γε καὶ πρὸς ἄλλους βοηθεῖν μοι δυναμένους ἀεὶ μεσίτης γίνῃ τῇ ἐμῇ ἀσθενείᾳ. τοῦτο μὲν οὖν τὸ εἰκὸς ἀπαιτεῖ. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ σοῦ εὐδρομοῦντας πτεροῦν εἰώθαμεν τοῖς ὑποφωνήμασι. κἀγὼ τὴν περὶ τοῦ ἀντιλαβέσθαι τῶν αὐτόθι ἡμετέρων ὡς δουλικῶν σου ἀξίωσιν πρὸς αὐτὸ τοῦτο πεπαμένῳ οἷόν τινα προσάγω σοι πτέρωσιν. καί γε δεῖξον ἅπασιν, ὡς καὶ πατρῷον μὲν κλῆρον ἔχεις, τὴν χρηστὴν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον συνδιάθεσιν. πολλαπλασίω δὲ ταύτην αὐτὸς πεποίηκας, ἵνα σοι καὶ θεός, ᾧ χαρίζῃ ὅσα ἐμοὶ χαρίζῃ, πολλαπλασίω τῆς πατρῴας δόξης ἐπιβραβεύσῃ, καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς ἀποδείξῃ μακαριώτερον, τηρῶν καὶ πάσης ἀνώτερον κακώσεως καὶ κακύνσεως.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. ξδ΄.

Εἰ καὶ μικρὰν τινα ἰχθύων ἀποστολὴν, καὶ οὐκ ἀξίαν τῆς σῆς μεγαλειότητος, ποιούμεθα, πανσέβαστέ μου αὐθέντα, καὶ μέγιστε ἀντιλήπτορ, ἀλλ' οὖν εἰδότες ὅτι καὶ διακριτικός σου, καὶ περὶ τὰ τοῦ θεοῦ σφόδρα εὐλαβὴς, ἅτε ἄμφω ταῦτα πατρώζων. καὶ ὅτι ἐκ μὲν τοῦ, λογίσῃ, τὸ μηδεμίαν ἡμᾶς ἐξουσίαν τῆς καθ' ἡμᾶς λίμνης ἔχειν ἐκ δὲ τοῦ, ὡς εὐλογίαν τῆς δεσποίνης ἡμῶν καὶ θεοτόκου μητρὸς, ἀποδέξῃ τὰ σμικρὰ ταῦτα. εὐλογίαν δὲ πᾶσαν ἡλίκη ἂν εἴη μέλλῃ πείθεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ τεθαῤῥηκότες τὴν ἀποστολὴν πεποιήμεθα. εἰ μὲν οὖν καλῶς οἶδε τὰ κατά σε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, δείξεις δὲ, ἡδέως ταῦτα δεξάμενος. εἰ δ' αὖ, καὶ τοῦτο τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν θήσομαι. πλὴν ἀλλὰ πέποιθα ὥστε πρῶτον ἔσται, καὶ ὡς εὐλογίας ταύτας προσοίσει τῆς ἀπειρογάμου τοῦ θεοῦ νύμφης. ἢ καὶ εἴη σοὶ φρουρὸς ἐν βίῳ παντὶ, πάσης ἀνώτερόν σε τηροῦσα κακύνσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ μαγίστρῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπισ. ξέ.

Καὶ τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. διήγαγε διὰ τῆς ὑγρᾶς οὕτως ἀσφαλῶς, ὡς οὐδὲ διὰ ξηρᾶς. ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν. ἀσθενείας πολυημέρου ἐρρύσατο, καὶ περιέζωσε δύναμιν ὡς τοῖς πάλαι εἶναι τὰ νῦν ἐφάμιλλα. οἷον τοῖς περὶ τὸν Ἐζεκίαν λέγω καὶ τοῖς ἐν τῷ ποταμῷ Χοβὰρ τῷ τῶν μεγάλων ἐπόπτῃ θεωρηθῆναι Ἰεζεκιὴλ. ὅτι δηλαδὴ πνεῦμα ζωῆς καὶ παλιγγενεσίας νεκροῖς ὀστέοις ἐνεκαινίζετο. ἵνα μὴ λέγω

λέγω τὰ τοῦ ἐμοῦ Ἰωάννου. πενθερὰν Πέτρου, καὶ Βασιλικοῦ υἱόν, καὶ ὑδρωπικὸν καὶ παράλυτον ἐκ πυρετοῦ ἀναψυχομένους, ἐκ καχεξίας εὐκρατουμένους, ἐκ παρέσεως συναρμοζομένους χάριτι οὖν τῷ δωρεὰν σώζοντι, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ποιοῦντι, ἀλλ' ἁμαρτίας παρορῶντι, καὶ ἐγκλήματα ὑπερβαίνοντι. ἐμοὶ γάρ, λαμπρότατέ μου αὐθέντα, ἐπιβάντι τοῦ πλοίου ἡμέρα δὲ ἦν καθ' ἣν μοι ἡ περίοδος προσδοκήσιμος, ἐπισυνέβη πρᾶγμα πάσης ἐλπίδος ἐξώτερον. ναυτία, καὶ σιελισμός, καὶ τὸ παρακολούθημα ἔμετος. καὶ τὸ ἐκφερόμενον ὑγρὸν ὠμὸν καὶ ἀσύστατον. κἀπὶ τῷ τέλει, χολῆς τι μέρος. μικρὸν δὲ διαλιποῦσι, πάλιν τὰ αὐτά. πλὴν ὅσον ἡ χολὴ πλείων, καὶ τῇ διεξόδῳ πλέον δριμύττουσα. προσεδόκων μὲν οὖν καὶ τὴν ἐπισημασίαν τοῦ τεταρταίου συμβῆναι κατὰ τὸ συνήθες. ὁ δὲ ἄρα τῷ χυμῷ καὶ τῇ χολῇ συναπέπλυτο, καὶ φόβον ἄφοβον ἠλέγχθην φοβούμενος. ἧκεν αὖθις ἡμέρα περιόδου. καὶ δυσελπίστως ὁ πάντα δειλὸς ἐγώ. καὶ ὁ θεὸς ὁ αὐτὸς ἦν, καὶ οὐκ ἠλλοίωτο. καὶ φροῦδον τὸ κακόν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. καὶ νῦν ἀποσέσωσμαί σοι κατὰ τὴν Θεσσαλονίκην ἐκ βαρυνόσου ἄνεσος. καὶ τοῦτ' ἐκεῖνο ἦν ἄρα τῆς παροιμίας σοφόν. ὡς ἔστι τι καὶ χολῆς ὄφελος. καί που τοῖς κατὰ ταῦτα χρόνοις δώσω παράδειγμα, ὅτι κλύδων εὐδίαν χαρίζεται, καὶ τάραχος εἰρήνην. καὶ ῥώννυται σῶμα τῆς τοῦ στομάχου κακώσεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ. τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἀχρίδα πάντα φόβου μεστά. καὶ τὸ τοῦ Μόκρου μέρος, ὁ δὲ Μόκρος τῆς Ἀχρίδος τμῆμα, παρὰ τοῦ δούλου καὶ ἀποστάτου λεληΐσται ἡ δὲ Βαγορά, ὄρος δὲ αὕτη παμμέγα, καὶ τοῖς Βουλγαρικοῖς καὶ Δυρραχινοῖς ὄρεσι μεσιτεῦον, παρὰ τοῦ ἀνταίρτου φυλάττεται. καὶ συνόλως εἰπεῖν, πάντῃ κακὸν κακῷ ἐστήρικται. ἀλλὰ θαρροῦμεν θεῷ, καὶ τοῖς τοῦ

κρατίστου βασιλέως ἀγῶσιν. ὅτι τῇ χώρᾳ γοῦν ταύτῃ θαλφθείη τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ βασιλέως ἀκτῖσι. καὶ διὰ τοῦτο κεφαλὴν ἀράσῃ, οὐδ' ἔστιν ὅπου ἔσται κατάδυσις. ὁ γάρ τοι πανσέβαστος σεβαστὸς καὶ πρωτοπραίτωρ, κύριος Μιχαήλ, παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστάλη, ἐφ' ᾧ συλλέξαι τε ἄνδρας, καὶ τῷ καθάρματι ἀντιτάξασθαι. καὶ δὴ συλλέγει. καὶ δὴ προσβαλεῖ τε αὐτῷ, καὶ τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἐμβαλεῖ. καὶ ὁ ἀμύνων ἡμῖν θεὸς ἥξει· καὶ οὐ χρονιεῖ. καὶ ὁ δοῦλος Ἱεροβοὰμ τῇ ἀποστασίᾳ κατὰ τοῦ Σολομῶντος χεῖρας ἐπιβαλόμενος, οὐδὲν πλέον δρᾷ σοι τοῦ κακῶς βουλεύσασθαι. ποθῶν τὴν βασιλείαν. ὦ γῆ καὶ ἥλιε, καὶ βασιλείας ἀγλαΐα, καὶ ὕψος ἀρχῆς ἀσύγκριτον, οὐδὲ τοῦ δοῦλος εἶναι βασιλέως ἀξιωθήσεται. ἐγὼ δὲ ἅμα τῷ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβεῖν, εἴ τινα Δαίδαλον εὗρον, πτερὰ ἂν ἐμαυτῷ περιηρμοσάμην, καὶ ἐπετάσθην, καὶ πρὸς τὴν Ἀχρίδα κατέπαυσα. ἀλλ' οὔτε Δαίδαλον εἶχον, οὔτε φίλοι τῇ χρείᾳ μου συμβαλλόμενοι. ἄλογα τοίνυν μισθωσάμενος, ἤδη ἄπειμι.

Τῷ Ἐπισκόπῳ Κίτρους. Ἐπιστ. ξς'.

Ἔστι καὶ γράφοντα μὴ ἀγαπᾶν, καὶ μὴ γράφοντα ἀγαπᾶν, τιμιώτατε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα. τὸ μὲν, τῇ ζύμῃ τῶν Φαρισαίων χρώμενον, ἣν εἶναι τὴν ὑπόκρισιν ἐδιδάχθημεν. τὸ δὲ, ἀσχολίαις περιεχόμενον, ἃς ἡμῖν ἐπιφέρουσι τοῖς κουφοτέροις ἢ καθ' ἡμᾶς τοῦ βίου μεγάλη δυνάμεις. μή μοι τοίνυν τὴν ἀγραφίαν ἔχειν ἐν λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ μείζονος ἀπολαύειν τοῦ τῆς ἀγάπης καλοῦ, ἐλάττονος φροντίδος ἀξιοῦν δικαίω, τὸ ἔλαττον καὶ τὴν τῶν εὐχῶν προτείνειν χεῖρα τοῖς πανταχόθεν βαπτί-

ζεσθαι

ζεσθαι κινδυνεύουσιν. ὡς γὰρ οὐκ ἀρκούντων τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τῶν ἄλλων βαρῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ θάνατος, ἀδελφοῦ, τῆς ἐμῆς ἐξηρτημένου πνοῆς, καὶ πάντα ὄντως ἐμοὶ καὶ παραβαλλομένου, καὶ πρὸς αὐτό, φασι, πῦρ καὶ κατὰ ξιφῶν κυβιστῶντος, ἵν' αὐτὸς ἐν ἀθυμίᾳ καὶ ἀλυπίᾳ διάγοιμι. οὗ στερηθεὶς, ὅσης χρῄζω τῆς ἄλλοθεν βοηθείας, οὐκ ἂν δυναίμην λόγῳ δηλῶσαι. ταύτης οὖν τὸ μεῖζον μέρος αἱ τῆς σῆς τιμιότητος εὐχαί μοι γινέσθωσαν, ἀεὶ πλείους τῶν συνήθων ἐπιδιδόμεναι. τάχα δ' ἂν ἐπ' ὀλίγον ἐπιδοθεῖεν. ἴσως γὰρ τῷ χρηστοτάτῳ ἀδελφῷ πρὸς τὴν αὐτὴν ἀποδημίαν ἑψόμεθα. αἰσθανόμεθα γὰρ τοῦ σώματος εἰς παντελῆ ἀσθένειαν ὑπορρέοντος, καὶ πέπεισμαι ὅπερ εἰς αὐτὸ δρᾶν ἡ συνεζευγμένη ψυχὴ πέφυκεν. εἰ μὴ ἄρα τό γε μάλιστα τοῦ ῥηθέντος βοηθήματος δεηθησόμεθα. ἵνα μὴ πάνυ τοι πολλὰ ἐν ἡμῖν ὁ ὁδοστάτης εὕρῃ μηδὲ σφόδρα μεγάλα. ἐξ οὗ σημείου τοῦ κατ' ἐμὲ τῇ αὐτοῦ μερίδι προστέθησι. ἀλλ' εὑρεθείημεν δοῦλοι τοῦ ἀληθοῦς δεσπότου. ἐν ᾧ οὐδὲν εὗρον οὗτος ὁ λῄσταρχος. ὑφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἀπροσκόπως χειραγωγηθείημεν, ὡς δεξιᾶς τοῦ πατρὸς πάντας τοὺς ἀνθέλκειν βουλομένους ἀπορραπίζοντος.

Τῷ Ἐπισκόπῳ Λέβρης. Ἐπισ. ξζ.

Ὁ μὲν χρηστότατός μοι ἀδελφὸς, τιμιώτατε συνεπίσκοπε, ὑπὸ κυρίου προσληφθεὶς, μακάριος ὄντως ἐστὶ τῆς προσλήψεως. αὐτοὶ δὲ ὑπελείφθημεν ἐν τῷ τῆς λύπης χειμῶνι, τοῖς τοῦ σκοτασμοῦ συνδιώμασι, τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος. πᾶσιν ἐγκείμενοι τοῖς τῆς λύπης χωρίῳ πονηροῖς πνεύμασιν. ἀποκλαυσάμενοι μὲν

τὸν ἀδελφὸν, ὅσον ἡ φύσις ἀπῄτει, καὶ ὁ παλαιὸς Ἀδάμ. ταχὺ δὲ πρὸς τὸν τῆς φύσεως καινιστὴν ἀποβλέψαντες λόγον. τὸν δεύτερον Ἀδάμ, καὶ τὸν πρότερον θεόν. ὃς καὶ πένθους ἡμῖν νόμους ὥρισεν. ᾧ καὶ πεποίθαμεν, ὅτι τὸν πάντας ἡμῶν γενόμενον ἀδελφὸν προσλαβὼν, οὐδὲ τοῦ λοιποῦ ἐάσει ἀβοηθήτους. ἀλλὰ δώσει πάντως τοῖς ἀσθενοῦσιν ἰσχὺν οἷς οἶδε τρόποις. ὁ καὶ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐνισχύων πρότερον. καὶ αὐτὸς δὲ τοῦτ' αὐτὸ ζητεῖ ὑπὲρ ἡμῶν παρ' αὐτοῦ, προσεπιζητῶν τὸ καὶ εἰς τὴν λαχοῦσαν σε τύχιον ἐπανελθεῖν, τὰ τῆς αὐτοῦ ποίμνης, ἣν ἐνεχειρίσθης, ἐπισκεψόμενον πρόβατα.

Τῷ σεβαστῷ καὶ δουκὶ Βερροίας, κυρίῳ Κωνσταντίνῳ, τῷ υἱῷ τοῦ Σεβαστοκράτορος.
Ἐπιστ. ξη΄.

Ὁρῶν μου τὸν ἀδελφὸν διακεχυμένον, ἡνίκα ἡμῶν ἐχωρίζετο, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς γῆθος τῷ προσώπῳ ἐπισημαίνοντα, ἐθαύμαζον τὸ ἀῆθες τοῦ ὁράματος. καὶ μέχρι μὲν ἦν ὁ τὸν θαυμασμὸν κατ' ἐμαυτὸν ἔπεττον. ἐπεὶ δέ μοι ἐξενίκα τὴν τοῦ λογισμοῦ δύναμιν, ἐπυθόμην τοῦ ἀδελφοῦ τὸ τῆς φαιδρότητος αἴτιον. καὶ ὅτι ἐθαύμαζον ἀπεκάλυψα. ὁ δὲ, μᾶλλον αὐτὸς θαυμάζειν ἔφησεν ὅτι ἐθαύμασα. οὐ γὰρ ἤδεις εἶπεν ὡς ἐλπίζω τὸν σεβαστὸν ὄψεσθαι. ἡ δ' ἐλπὶς ἤδη πηγὴν εὐφροσύνης ἐντός μοι τῆς καρδίας ἀνέρρηξεν. ἧς αἱ φλέβες καὶ ἄχρι τοῦ προσώπου ἀναπιδύουσιν. ἀνέθαλον τὰ χείλη τούτων ἀκούσας ἐγὼ καί τι μικρὸν τὴν κεφαλὴν ἔνευσα· ὥσπερ οἱ ἀναμιμνησκόμενοι. εἶτα καὶ περιβαλὼν τὸν ἀδελφὸν, ἐμακάριζον, ὅτι τοιούτου καταπολαύσει θεάματος. καὶ σοὶ

τῆς τῆς ἤθους ἀμβροσίας κατευωχήσῃ, καὶ τῆς νέκταρος ἐμφορήσεται· οὕτω πάντας ἑλκύεις πρὸς ἑαυτὸν τῇ ἀληθεῖ χρυσῇ σειρᾷ τῆς χρηστότητος. μὴ παύσαιο τοίνυν ἐπιπλέκων ἀεὶ ταύτῃ ἵνα πλείους ἑλκύειν δυναίο. τὸ γὰρ ἐπὶ τὸ μὴ ἀναλύειν παρακαλεῖν, οὔτι τῆς σῆς αἰσθανομένης μεγαλογνώμονος φύσεως, οὔτι τὰς ἐπί σοι ἐλπίδας ἄνδρας καὶ εὐγενεῖς τρέφοντος.

Τῷ ἐπὶ χαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικηφόρῳ.
Ἐπισ. ξθ΄.

Αὐτοῦ μὲν τοῦ σώματος κακῶς ἔχοντος, πανάγιε δέσποτα, βραχύ τι γράμμα εἰκότως γίνεται, καὶ ἔσον ἱκανὸν πρὸς τὸ τὰς σὰς εὐχὰς μόνον βοηθοὺς ἐξαιτήσασθαι· ἃς καὶ αἰτοῦσι δίδου νῦν μάλιστα, ὁ καὶ ἀεὶ πάντα ἡμῖν τἀγαθὰ βουλόμενός τε καὶ ἐπευχόμενος.

Τῷ Παλαιολόγῳ. Ἐπισ. ο΄.

Διὰ τῆς μεγίστης σου ἀντιλήψεως, πανσέβαστέ μου αὐθέντα, μετρίας ἐτύχομεν ἀναπαύσεως ἔν γε τοῖς κατὰ τὴν Ἀχρίδα ὑπολειφθεῖσι τῇ ἐκκλησίᾳ ὀλιγοστοῖς. ἔμελλες γὰρ ἀνύσαι ἢ καπνπάδων τοῦ πράκτορος ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας. ὅθεν οὐ παυόμεθα ὅπερ ἔχομεν εἰσφέροντες τῇ παραμίλλῳ σου ἀγαθότητι· πρὸς μὲν θεὸν, εὐχάς· ὡς αὐτοῦ λειτουργοί· πρὸς δὲ ἀνθρώπους, εὐχαριστίας, καὶ εὐφημίαν. κἂν εἰ μικρά σοι μέλλει τῆς εὐφημίας διὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας συναίσθησιν, ἣν ὁ λόγος ἐνεργάσαιτο. ἀλλὰ μὴ παύσαιο τὴν ἔρημον ταύτην ἡμῶν ἐξημερῶν οἰμωγῆς, τῆς σῆς ὑπὲρ

ἡμῶν ἀεὶ θαυματουργίαις. οὕτω γὰρ ἐγὼ τὰς σὰς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἐναδὸν τίθεμαι. αἷς οἱ τῶν ἑκάστοτε πρακτόρων σκοποὶ ἀμβλύνονται. εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἡμῶν καθέστηκε βοηθὸς, οὐδὲν τὸ κωλῦον ἡμᾶς καταναλωθῆναι ὑπὸ τῶν ὄφεων, οὓς πολλοὺς ἡ ἔρημος αὕτη τρέφει, ζωουμένους καὶ ἀδρυνομένους τῇ ἄνωθεν ἐκχωρήσει, ἵν' αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπισάγωσιν. οὕτω γάρ σοι καὶ τελείους τοὺς στεφάνους ὁ δίκαιος πλέξει κριτής τε καὶ βραβευτὴς ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως. τηρῶν κἀνταῦθα πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακιώσεως.

Τῷ πρωτασηκρῆτις, κυρίῳ Γρηγορίῳ τῷ Καματηρῷ. Ἐπιστ. οα.

ΠΆντων ἐγὼ μακαριώτατος νῦν, εἴ σε διά τι τὰ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἐπιστολῆς εὐηργέτησα, τὰς δύο λαχόντα μακαριότητας. καὶ τὴν μὲν ἐλαχίστῳ, καθά φησιν ὁ κύριος, ἀγαθύνοντες, οὔτε γοῦν λῃσταῖς, οὔτε λόγου ῥητὰς ἀμοιβὰς ἐλπίζομεν. εἰ δὲ τηλικοῦτον εὐεργετοῦμεν, ἡλίκον αὐτόν σε τὸ τοῦ λογοθέτου ἀξίωμα τίθησι, τοῦ πάλαι βασιλεῖ συνεδρεύοντος, καὶ τὸ τοῦ πρωτασηκρῆτις ὀφφίκιον, τοῦ ἀεὶ τοῖς αὐτοκράτορσιν ὑπογραμματεύοντος, καὶ μάλιστα νῦν ὅσῳ καὶ σοφώτερος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἐμμελέστερος, ὥστε καὶ τά τε ἄλλα καὶ τούτους λόγους αὐτουργεῖν, βαβαί μοι τοῦ πλήθους καὶ μεγέθους τῶν ἀμοιβῶν. ὧν ἤδη καὶ ἀρραβῶνας δεχόμεθα. καὶ εἰ μή σε ἤδειν ἀποκναίσων τῷ μήκει τοῦ γράμματος ἱκανῶς ὑπὸ τῶν γραμμάτων κεντούμενον. ἃ καὶ παθήματα τῆς ψυχῆς δριμέως ἡρμήνευσας, ἄλλον τρόπον τοῖς τοῦ Σταγειρίτου χρησάμενος, ἀπηριθμησάμην ἄν σοι τοὺς ἀρραβῶνας κατ' εἶδος ἕκαστον.

ἔκαστιν. νῦν δὲ ἀλλ' ἵνα σοι ἐπιμνησθήσομαι. ἐπιθόμην τοῖς Βαρδαρειώταις ἐπαφεθῆναι τὸν πανσέβαστον υἱὸν τοῦ πρωτοστράτορος, τά τε ἄλλα πατρῴζοντα, καὶ τὴν πρὸς σοῦ λόγους διάθεσιν, τὰ ἐμὰ παιδικά. οὓς ἡμᾶς ἀξίως τῆς σπουδῆς, ἣν ἐπ' αὐτοῦ κατεβάλετο, οὐδὲ ἡμᾶς δοκοῦντας μὲν ἐν τούτοις εἶναί τι, ὑπὸ δὲ τὰς αὐτοῦ γινομένους χεῖρας ἀπεράτου ἐάσει τῆς ἰδίας μεγαλειότητος. ἀλλ' ἀπολαύσομεν ἡλίκων ἀεὶ μεμνησόμεθα. ἆρά σοι μικρὸς οὗτος ὁ ἀρραβών, ἡ τῆς πραγματείας κερδαλεωτάτης κεφάλαιον. ἐγὼ μὲν, οὐδ' ἔχω χωρῆσαι τοῦτον. τοσοῦτον ἐστὶ τῆς ἐμῆς στενοχωρίας πλατύτερος. οὕτω γοῦν μεγάλα κερδάνας, ἐφ' οἷς σε εὐεργέτησα, ἡδέως εὐεργετήσω καὶ ἕτερον καὶ γνωρίζω σοι τὸν ἐμὸν Κύκλωπα τοῦθ' ὅπερ ᾔτησας διὰ τοῦ καθαροῦ καὶ μαργαρώδους σου γράμματος. ἐστὶ τοίνυν οὗτος ὁ πρὸς τῇ ἀνδροφαγίᾳ καὶ ἕνα μου ἀεὶ δεικνύων ὀφθαλμὸν, οὐδέποτε τῇ ἐμῇ κακώσει ἐπιδιάζοντα. κἂν συναχθείη πρὸς τὸ συννούστερον κἂν διαχθείη πρὸς τὸ ἁπλούστερον· κἂν χαριεντίσωμαι πρὸς αὐτὸν ἂν πλήρει τῷ γαύλῳ προσοίσω τὸν Πράμνειον, ὃν μοι δῶκε Μάρων εὐώδεος υἱὸς τὸν ἔτι παραμένοντά μοι λοιπὸν ἐν τῷ ἀσκίῳ τοῦ σώματος τὸ πᾶσαν μαραῖνον ἀνίαν φάρμακον. ὁ δὲ, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιβάλλει μοι ὀφθαλμὸν, μιᾶς ἐνδεικτικὸν διαθέσεως καὶ ὡς εὐσεβῶν ἐπιτυγχάνει κομιῶ. περιαθρήσας, ἴδε τίς ἔχει πρός με τοιουτοτρόπως. κἂν εὕροις τοῦτον, τὸν ἐμὸν ἂν ἔγνως Πολύφημον. ἐρᾷς; μόνον οὐ τὸν δάκτυλον τοῦτόν σοι ἔδειξα. ἐπὶ τούτων κρεῖσσον, εἰ μάτην ἐπιβοῶμαι τὴν ἐμὴν παρθένον, καὶ τὸν κρίνον τῆς προσδεξόντα τῷ φυτῷ τῆς ἀφέσεως δέδοικα γὰρ μή με φθάνῃ ξενίσεις ὡς ἐπαγγέλλει) οὕτως οὖν ἔχοντι, χρηστότερον ἐποίησας ἔργον, ἀφεὶς μοι τὸ τῆς ὕβρεως ἔγκλημα. τοῦτο γὰρ ἐκεῖνο σοῦ ἐπενέβης

κειμένως

κειμένῳ, οὐδὲ νεκρὸν ἥκιστα τὸν Ἕκτορα καὶ τοῦτ' ἀπονάμενος, ἐχθὲς τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ προεδρίας, οὗ τῆς χρηστότητος καὶ οἱ πολέμιοι μάρτυρες. διὸ καὶ ὁ θεός σε τῆς φιλανθρωπίας ἀμείβεται τὴν ψυχαγωγὸν αἰδοῦς παράκλησιν, τὸν ἡδὺν Θεόδωρον, τὸν ὄντως Χρυσήλιον, τὸν ἐκ δυοῖν ἀσυγκρίτων ἐν κόσμῳ πραγμάτων τὴν ἐπωνυμίαν ἐρανισάμενον. καὶ φυγόντα μὲν τὴν ἡμετέραν τὴν καματηρὰν ἀληθῶς, ἀκάματον δὲ γενόμενον. ἢ πῶς ἄν σοι τοσαύτας τέχνας καὶ οὕτω πεπαίδευτο, εἰ τὴν φύσιν εἶχε καματηρὰν καὶ ὀκλάζουσαν. πῶς δ' ἂν στρατιωτικὴν καὶ γεωμετρικὴν εἰς ταυτὸ συνήγαγε, καὶ συνῆψε τὰ μακροῖς ὁρίοις ἔκπαλαι διειργόμενα, μετ' Ἀρχύταν, μετὰ Φιλόλαον, μετὰ τὸν Αἴλιον Ἀδριανόν, μετὰ τὸν ἔκπτωτον ἡμῖν Ἰουλιανόν. ἀριθμητικὸν μὲν οὖν αὐτὸν ἤδειν, ἀφ' οὗ τοὺς Βαρδαριώτας ἐπεστράτευεν. ὅς γε καὶ μέσων ἠρίθμει νυκτῶν. ἐξέπληττε γὰρ αὐτὸν τοῦ ὕπνου ἀριθμητικόν τι θεώρημα. ἐπεὶ μηδὲ τοῖς ὕπνοις ἐνεβυθίζετο. ἀλλ' εἶχε καὶ αὐτὸς ἀληθῶς λέγειν ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. καὶ ἀεὶ δέ τι ἠκριβολογεῖτο. καὶ ὅπως τὴν μονάδα εἰς μέρη τέμῃ, καὶ ἀμαθεῖς δείξῃ τοὺς ἀμερῆ λέγοντας. ὁ δὲ, καὶ κύβους ἤδει, καὶ κυβοκύβους. καὶ τοῖς μὴ εἰδόσιν ἡρμήνευε. γεωμέτρην ἦν, οὔπω ἤδειν. καίτοι τό γε εἰκὸς αὐτὸν ἀπήτει τὴν γῆν συχνάκις μετρεῖν, ἀεί τι σφαλλόμενον, εἰ δή τι καὶ μουσικὸς γένοιτο. δίκαιον ἦν, τὸ γὰρ ἀριθμητικὸν τῷ ἁρμονικῷ συγγενές, ἐπεὶ καὶ περὶ τὸ διωρισμένον ποσὸν ἄμφω ἔχετον. γένοιτο δ' ἄν, εἰ πρῶτον μὲν ἐπιβαίη τῶν ἀσκημάτων, τῶν τὸ πνεῦμα χορηγούντων τοῖς χαλκοῖς δόναξι, καὶ μάθῃ ταῦτα πρὸς ῥυθμὸν διαστέλλειν τε καὶ συστέλλειν. ὥστε τῇ μὲν, πληροῦν· τῇ δ', ἀποκενοῦν. ἔπειτα καὶ τοὺς κανόνας ἀμφιψηλαφῴη. καὶ ἁπλῶς τοῖς τ' ἄλλοις

ἐμπνευ-

ἐμπνευστοῖς ὀργάνοις, καὶ τοῖς ἐντατοῖς καὶ νευροσπάστοις ἐνασκηθείη. ἔτι δὴ καὶ ἐπὶ τὴν πολυύμνητον σφαιρικὴν ἢ ἀστρολογίαν ἄξει, οὐχ ὡς ἀδελφὴν μόνον οὖσαν γεωμετρίας· ὕλη γὰρ τὸ πηλίκον ἀμφοῖν· ἀλλὰ καὶ ὡς προσεπιτηδεύσας αὐτὸς τὴν ὁμώνυμον σφαιρικὴν, ἣν καὶ Ἔφιππος ὑμῖν ἐπεδείξατο. καὶ δὴ τὰς τύχας λέγων τῶν γυναιξὶν οὐκ ἐν ταῖς τριόδοις, κατὰ τοὺς μάντεις τούτους δὴ τοὺς ἀγύρτας, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐργαστηρίου, ὡς ἂν σεμνύνοι τὸ μάθημα, αὐτόθεν τι χρηματίσεται, καὶ ἔτι οὐδὲ θησαυρὸς αὐτὸν λήσεται ὅπου δὴ τῆς γῆς κατορωρυγμένος, θησαυροῖς αὐτὸν κρείσσω δυνάμενος, κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν Ἀττικοῦ, τοῦ τὸν σοφιστὴν τεκόντος Ἡρώδην. καὶ δεήσει δή ποτε ἐπιδείξασθαί τι ὧν οἶδε πολλῶν ἐπιτηδευμάτων, οὐκ ἀγνοήσει τὸν πολεύοντα καὶ τὸν διέποντα, καὶ τὸν κύριον τοῦ ὡροσκόπου, καὶ τὸν τῆς σελήνης οἰκοδεσπότην. ἐξ ὧν ἴσως ἔσται αὐτῷ τὰ κακοδαιμόνια. καὶ μαθὼν ἐκκλινεῖ τὸν κλιματῆρα, καὶ τὸν κακοποιὸν διακρούσεται. καὶ Πτολεμαῖον ἕξομεν ἄλλον, εἰ δὲ βούλει καὶ Ἄρατον. καὶ μάλιστα νῦν ὅτε τὸ χρῆμα τῆς ἐπιστήμης νόμοις ἐλήλαται. τηρήσας δὲ καὶ τὰς τοῦ ἡλίου διφρελασίας τὸ ἅρμα ἐλαύνοντος τὸ πλεῖον, καὶ τὴν ἡνιοχικὴν ἐκμαθήσεται. καὶ οὕτως ἔσται οὐ μᾶλλον ἐπωνύμως ἢ φερωνύμως Χρυσήλιος, κἂν αἰτήσηται δή ποτε καὶ τοῦτ᾽ ἐπιδείξασθαι. ὑποζεύξει τῷ ἅρματι τὰς ἡμιόνους τὰς ἡλικιώτιν ἐκείνων. αἳ τὸν Πρίαμον ἐπὶ τὰς Ἀχιλλέως σκηνὰς ἐπόρευσαν. ἢ δὲ δραμεῖται Ἁρπυίαις ἵνα μὴ βαρυνομένη σαρξὶν, ἀλλ᾽ οὖσα κούφη καὶ προβεβιασμένη τὸ σῶμα. καὶ μάλιστα εἰ νύσσαν προστήσεσθε ἡμιονίας κριθῶν, ἃς ἴψεται καινὸν καὶ ποθητὸν θέαμα. ἡ πυγὴ καὶ ἡ γαστὴρ αὐτὴ ἀναδραμεῖται κατὰ τὰς χάνας καὶ τοὺς σιωδόντας. εἰ δὲ καὶ πνεῦμα εἴη σφοδρὸν, ἀρεῖ ταύτην μετέωρον. καὶ τὸν

ἀφρηλάτην δηλαδὴ τοῦτον, ὡς ἐκείνης κουφότερον. ἐκτὸς εἰ μὴ περιέζωσται στατῆρας ὡς εἴωθεν. εἰ τοίνυν μέλλεις σοι καὶ ἁρματηλάτην τοῦτον ἰδεῖν δοκιμώτατον, καὶ τοῖς τῶν χρωμάτων ἐπωνύμοις δήμοις περιμάχητον θήραμα, καὶ πᾶσι Φιλίπποις εὔφημον λάλημα, μηκέτι τοιαύτην ἔχει φύσιν ἐν τῇ τῆς ἐχούσης ἡμᾶς Μακεδονίας στενοχωρίᾳ. ἀλλὰ λῦσον ἐπὶ τὴν Λάρισσαν. ἡ γὰρ Θεσσαλία τούτου οἰκειοτέρα, καὶ ἡ πεδιάς, ἡ Φαρσάλιος. ὧν τῷ πλάτει τὰς μὲν, ἐπιδείξεται τῶν ἐπισημῶν καὶ τεχνῶν. τὰς δὲ, πρὸς τὸ μαθεῖν συνεργοῦ χρήσεται. πρὸς ἡμᾶς δὲ διαβὰς, οὔτε ταῖς ἄλλαις. οὔτε τῇ γεωμετρικῇ ἐμφιλοτιμήσεται. τῶν μὲν γὰρ, ἀπειράστως ἔχω τῆς ἐπιδείξεως. τῆς δὲ, τόπος ὄντως οὐκ ἔστι παρ' ἐμοί. πάντες γὰρ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἄνωθεν κατακλυσμῶν ἀπεθαλαττώθησαν. μίαν μοι τέχνην ἔχων ἧκε χρησίμην. εἴ γε ἐπίσταται τὴν ἀσματικήν τε καὶ χοροστατικήν. μέρος μὲν οὖσαν καὶ αὐτὴν ἢ εἶδος ἁρμονικῆς, οὐ πᾶσι δὲ πάντως σπουδαζομένην. ὅτι μὴ μόνον τοῖς καθ' ἡμᾶς. ὥστ' ἢ μὴ παραβαλέτω τῇδε, ἢ ὡς ἐπ' ἐκκλησίας ᾀσόμενος ποικιλώτερόν καὶ περιεστότερον, καὶ χοροῦ κορυφαῖος ἐσόμενος. δακτύλων τε περιαγωγαῖς ἐπισημαινόμενον τὴν τέχνην, καὶ τῶν ἄλλων μελῶν στροφαῖς καὶ λυγίσμασι. πρότερος οὖν αὐτός μοι τοῦτο βασάνισον, κἂν γνωρίζει σοι τὸν τεχνίτην, καὶ κριθῇ δόκιμος, μηδ' οὕτω τὴν ὁδὸν θαρρησάτω τὴν πρὸς τὴν Ἀχερουσίαν τὴν λίμνην, τὴν ἐμὴν Λύχνιδον εἰ μὴ πρότερον συνθοῖτο τῷ ἀδελφῷ μου Δημητρίῳ περὶ τοῦ τῶν ἀσμάτων μισθοῦ. ὁ δὲ, ἔσται μελίνης ἢ μελαμπύρου ἐμπορικὸν ἡμιμέδιμνον. τοσοῦτον γὰρ ὅ τε ᾀσόμενος ὅ τε ἀκουσόμενος. ὁ μὲν, λαβεῖν ἄξιος. ὁ δὲ, δοῦναι εὔπορος. ὁρᾷς παρ' ὅσον ἦλθον ἀλαζονείας γεροντικῆς καὶ σεμνότητος, ἵνα χαρίσωμαί σοι.

καὶ

καὶ τῷ γλυκεῖ Θεοδώρῳ σώσυντευφήσωμεν, ἐπεὶ καὶ ἀμφότεροι ψυχαγωγήσονται δεόμεθα. ἐγὼ μὲν διὰ πάντα τάμὰ κακὰ, σὺ δὲ διὰ τὴν δυσχεραινομένην σοι ἀποδημίαν. ταύτην δὴ τὴν ὡς ἔφης μακράν. πρὸς ἣν μηδὲ πάνυ σφόδρα δυσφόρως ἔχε, εἰδὼς, εἴ περ τις ἄλλος, γινομένην κοινωφελῶς, καὶ δῆκνῦσαν τὸ τοῦ βασιλέως ἡμῶν κηδεμονικὸν καὶ φερέπονον. ὅς ἵνα τὸν ἐχθροὺς ἐγγύθεν διαδιήτηται, τὰ ἕως μὲν ἐκείνης καὶ βασιλείων ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνη ἀπολαυσμάτων ὀλιγωρεῖ, ἀγροικικῶν κακῶν ἀνεχόμενος. ἐκκεῖται μὲν ψύχεσί τε καὶ θάλπεσιν, ὕπαιθρος δὲ φέρει τὰς ἐναντίας ὥρας σὺν τοῖς φιλτάτοις. καὶ ἅμα τὰς χώρας, αἷς ἂν ἐπιστῇη, καθιστᾷ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς, τῶν τε ἄλλων ἁρμοστὴς, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαφερόντως γινόμενος. ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ὑμῶν καὶ ἀγροὶ καὶ πόλεις ὀνίναται, ὡς εἰ μὴ φιλαίτης εἴης, ἀλλὰ φιλάνθρωπος καὶ φιλάδελφος. οὐ μόνον οὐ δυσχερεῖς πρὸς τὴν ἀποδημίαν οὐκέτι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπεκταθῆναι ταύτην ἐπεύξῃ, ἵνα πλείους καὶ πλείω εὐεργετώμεθα.

Τῷ προέδρῳ, τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπισ. οβ΄.

ΤΟν κολοφῶνα ἐπέθηκας, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ, ταῖς περιεχούσαις με θλίψεσι. καὶ αὐταῖς εἰπὼν συνέχεσθαι θλίψεσιν. ὃ γοῦν ἐμαυτῷ φάρμακον διὰ τῶν τοῦ λόγου βοτανῶν ἤρτυσα, τοῦτο καὶ σοὶ χρήσιμον εἰδὼς εἶναι τῷ καιροῦ δραξάμενος. ὡς νῦν γε ὑπὸ φωτὶ τουτὶ σοι τὸ γραμμάτιον συνταξας, οὐκ εἶχον ὅπως ἐκ τῆς πυξίδος τὸ φάρμακον ἀναλήψομαι. οὐχ οὕτως ἀνει-

μένης ἁπλῶς, οὐδὲ πᾶσιν ἐκκειμένης, ἀλλὰ περιεργοτέρας χειρὸς δεομένης πρὸς τὸ ἀνοίγεσθαι. πλὴν ὅσον τὸ τέως μόνον νῦν ἔχω σοι συντελεῖν. ὡς μετὰ τὸν χειμῶνα πάντως ἔαρ, καὶ ἔσται τὸ ἔαρ. ὁ δέ γε τοῦ ἡλίου παῖς Φοῖνιξ καὶ τεφρωθεὶς ἐξανίσταται, ἵνα μηδὲν εἴπω νεώτερον καὶ ἡμερώτερον.

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Μιχαὴλ τῷ Παντέχνῃ. Ἐπιστ. ογʹ.

Ὑμεῖς δὲ ἀεὶ μὲν ἡμᾶς ταῖς ἐλπίσι σαίνετε, ἀφήξοντες καὶ ἐπισκεψόμενοι, ἀεὶ δὲ ἐξαπατήσαντες οὕτως ἡμᾶς περιφρονεῖτε τοὺς χαμαὶ ἐρχομένους οἱ ἀεροβατοῦντες ὑμεῖς. ἀλλὰ γὰρ εἰ ψέ ποτε ἐχρῆν ἀλλ' οὖν ἀπορρίψαντες, ὦ πρὸς τὰ αὐτόθι ἔχεσθε, παράκλησις ἡμῖν γένεσθε. τὰ δὲ φόβητρα, ἃ ἡμῖν ἐπανατείνεσθε, μορμολύκεια παίδων εἰσίν, ἤγουν πτωχῶν τινῶν ἐπισκόπων. ὁ δὲ πάσης Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος, ὃν ἔσοι περ ὁρῶσί τε καὶ ἀκούουσιν, οἴονται μεδίμνοις ἐκμετρεῖσθαι τοὺς χρυσίνους ἑκάστης ἡμέρας, τὴν ὑμετέραν παρουσίαν ὡς πτωχοῦ ὢνος οἰήσεται. ὃς περισσὸν αἰτίζων ἀκόλους οὐκ ἄορας οὐδὲ λέβητας, κἂν μικρόν τι λάβῃ, τῷ ληφθέντι ἀρκούμενος. μόνον ἐλθέ, καὶ οἱ πάροικοι μόνοι, οἱ παρὰ τοῦ Βλαχερνίτου ἀποκρυβέντες, πλουτίσουσί σε, ἀνὰ ἓν σκόροδον δόντες. τηροῖο ὑπὸ κυρίου πάσης κακίας ἀνώτερος.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπιστ. οδʹ.

Χαίρω μὴ δεχόμενος ἐκ σοῦ γράμματα. τεκμαίρομαι γάρ σοι προσπίπτειν πράγματα, οἷς τι καὶ κερδαλέον ὕπεστιν. εἰ μὲν οὖν τυγχάνω τοῦ σκοποῦ, καὶ εἰ παρατοξεύω.

προξενῶ, ἔχω τοσαύτην ἐκ τῶν σῶν ἐν τοῖς ἐμοῖς λυπηροῖς παράκλησιν. εἰ δὲ καὶ τὸ σὸν δυστυχῶ, δίπαλτος ἡμῖν ὁ πονηρὸς ἐπέστιν. ᾧ μέντοι ὁ ἀγαθὸς θεὸς καὶ κραταιὸς ἀντιστήσεται. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἀνώτερος τῆς ἐκείνου κακομηχανίας φυλάττοιο.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπιστ. οε΄.

Διψῶντί μοι μαθεῖν τὰ κατά σε λευκότερον, ὅτε ἐρλαμψέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ, αὐτὸς σταγόνας ἐπιπέμπεις δροσώδεις, ἐξ ὧν οὐκ ἰῶμαι τὴν δίψαν. γράψον οὖν μοι διειδηλότερον ἐν οἷς τε εἶ, καὶ εἰ ἐν ἀξίοις τῶν ἐλπίδων αἷς ἐτρεφόμεθα.

ΤΕΛΟΣ.

IOANNIS MEVRSI
AD
THEOPHYLACTI
Epiſtolas
NOTÆ.

EPIST. I.

AG. 3. lin. vltimâ. καὶ φθεγγόμενον.] Malim. καὶ σφιγγόμενον.

Pag. 4. lin. 4. Λυτοῦργος.] Scribe, Λυκοῦργος. In oculis habuit locum illum Homeri Iliad. ζ.

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόεργος
Δὴν ἦν, ὅς ῥα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριζεν.

Lin. 23. παραχαιῶντος γινόμενος.] Malim. παραχθῶν τῆς γ.

EPIST. III.

Pag. 7. lin. 4. καὶ μὴ λαβών.] Scribe, καὶ δὴ λ.

EPIST. IV.

Pag. 8. lin. 2. κακυρωμένος.] Scrib. κεκαρωμένος.

EPIST.

EPIST. V.

Pag. 9. lin. 8. τὸ τοῦ ἔθους κατηρτυσμένον.] Scrib. τὸ τοῦ ἔπους κ.

Lin. 25. οὐκ οἶ.] Scrib. οὐκ οἶδα.

Pag. 10. lin. 5. παρ' ἑαυτῷ.] Scrib. π. ἐμαυτῷ.

Lin. 6. ἔγραφον.] Scrib. ἔγγραφον.

EPIST. VI.

Pag. 11. lin. 10. ἐπιδή σοι θεὸς τῷ περὶ βασιλεῖ.] Scrib. ἐπειδή σοι θεὸς τὸ π. β.

EPIST. VII.

Pag. 13. lin. 2. πανόπης.] Scrib. πανόπλης.

Lin. 28. ἐπεὶ καί σε θεραπεύει μὲν ὅλως καὶ τῶν κυνησῶν κηδόμενος.] Restituendum censeo. ἐπεὶ καί σε θεραπεύει μὲν ὅλως τῶν κακιώσεων κηδόμενος.

EPIST. VIII.

Pag. 14. lin. 12. μὴ μέλε οὖν.] Scrib. μὴ μέλλε οὖν.

EPIST. X.

Pag. 16. lin. 29. καὶ ἡ ἱπαρεσία σου.] Scrib. ἢ ἡ ἱππασία σου.

EPIST. XI.

Pag. 17. lin. 17. κατὰ τὸν λοιπέντων.] Scrib. κατὰ τῶν λυπέντων.

Pag. 18. lin. 5. λοιπέντων.] Iterum scrib. λυπέντων.

EPIST.

EPIST. XII.

Lin.21. ἀπίβλαφα.] Scrib ἀπίβλεψα.

EPIST. XV.

Pag.24.lin.4. δοδεκάκρεμεν.] Scrib. δωδεκάκρυνεμ

EPIST. XVI.

Lin.penult. μέλλ{.] Scrib. μέλ{.

EPIST. XVII.

Pag.25.lin.15. ἡδέως ἔδεξαν μιὼ σε τ' ἐπιςολὼ.] Rescribo. ἡδέως ἐδεξάμλω σε τλὼ ἐ.
Pag.26.lin.7. ἐν ἔχοντες.] Scrib. ὃν ἔχων τ' ἐ.
Lin.23. ἐν πίση σέγω] Restituo. ἔμπης τι σέγω. Est hemistichium.

EPIST. XVIII.

Pag.28.lin.15. καὶ τὸ ἔπαλωα φθόγγον.] Scrib καὶ τὸν ἔπαλωνα φ.
Lin.16. πίπεαγι.] Scrib πίπεαχα.

EPIST. XX.

Pag.29. lin.22. τὸ σὸν γεάμμα φαμδύ.] Legendum. τ. σ. γεάμμα φαιέν. Atque ita reposui.
Pag.30.lin.13. κεκαφυτὸ θομῶ.] Rescrib. κεκαφηότι θ. Respexit versum Homeri Iliad. ε.
Ζώγεζ ἐπιπνείουσα κακῶς κεκαφηότα θυμόν.

EPIST. XXI.

Pag.31.lin.7. ὑπεκρύπτετι.] Scrib. πεοκρίπτετι.
EPIST.

EPIST. XXII.

Pag.32.lin.19. ἀνλιπρεσπίνων.]Scrib. ἀντιπρεσπίνων.
Lin.21. ἐξ ἧς ἡμῖν σοῦ τοιαῦτα σώματα.] Restituo. ἐξ ἧς ἡμῖν τὰ τοιαῦτα τε.
Pag.33.lin.10. ἐπάλως.] Restituo. ἐκπάγλως. Respexit illa Vlyssis de Achille apud Homerum. Iliad. ί.

Μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Διΐ, ὐδέ τι τί{
Ανέρας ὐδὲ θεύς. ———

EPIST. XXIII.

Pag.36.lin.19. θύμος.] Scrib. θυμός.

EPIST. XXIV.

Pag.40.lin.17. δίξίαν.] Scrib. δεξίαν.

EPIST. XXVI.

Pag.44.lin.2. ἐπικόρους.] Scrib. ἐπικούρους.

EPIST. XXVII.

Pag.47.lin.19. κικεσέλλινος ἱερῷ τὸ τοῦ Κωμικοῦ.] Restituo, & interpungo. βεκκεσέλληνος, ἐν ἱερῷ τὸ τ. Κ. Respexit versum Aristophanis Nubibus.

Καὶ πῶς, ὦ μωρέ συ, καὶ Κρονίων ὄζων, καὶ βεκκεσέλληνε.

Lin.ultimâ οἱ δυνάμοι.] Scrib. οἱ δυνάμενοι.

EPIST. XXVIII.

Pag.49. lin. 6. καὶ ἀπολάβοιμέν σου.] Restituo. καὶ ἀπολαύοιμέν σου.

EPIST. XXX.

Pag.51.lin.8. ὀρώδει δ' ὀρανόθεν νύξ.] Scrib. ὀρώρει δ' οὐ. ν. Est locus apud Homerum Odyss. ε.

—— ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
Σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαής,
Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης. ——

Pag.54.lin.22. παρεμίξαι.] Scrib. παρελθύαι.

EPIST. XXXI.

Pag.56.lin.22. ἠκελδωθείη.] Scrib. εἰ κελδωθείη.

EPIST. XXXII.

Pag.58.lin.1. δόσει.] Scrib. δόξει.
Lin.2. λήσουσι.] Scrib. λύσουσι.

EPIST. XXXIII.

Lin. vltimâ χαλεπὴ γὰρ ἐλύσσα δέδοκεν.] Restituo. χ. γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν. Respexit locum Homeri Iliad. ι.

—— οὐδέ τι τίει
Ἀνέρας, οὐδὲ θεούς, κρατερὴ γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν.

Pag.59.lin.20. ὀχηρῶ σοι δοκῶ ἀδελφὸν θαυμάσαι.] Restituo. εἰ χρειώ σοι δοκῆ, ἀδελφῶν θ.
Lin.24. ληστοτόνος.] Scrib. ληστοκτόνος.

EPIST. XXXIV.

Pag.60.lin.16. καὶ κοιμῶνται οἱ καινοί.] Restituo. καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

EPIST. XXXVI.

Pag. 62. lin. 19. δυσξενέτως.] Scrib. δυσζυνέτως.

EPIST. XL.

Pag. 66. lin. 11. In inscriptione Epistolæ. τῷ Αμυρναίῳ.] Puto scribendnm, τῷ Σμυρναίῳ. Ac designari Episcopum Smyrnæ, cujus meminit iterum. Epist. L V I I. Παρὰ τοῦ πάνυ καλοῦ Σμυρναίου τῇ ἀγάπῃ σου συστηθήσεται. Iterum Epist. L I X. Ὁ ς καὶ ὁ φιλοσοφώτατος καὶ πανδεξίου Σμυρναίου φησὶν εἶναι συγγενής.

Lin. 17. εἰ δ' ἄλλις σοι τῶν πραγμάτων.] Scrib. εἰ δ' ἄλις σοι τ. τ.

EPIST. XLI.

Pag 68. lin. 23. εὖρον.] Scrib ὥρων.

Pag. 69. lin. 18. τὴν * * εὐνοίας.] Censeo supplendum. τὴν δημόσιον εὐνοίας. Quæ vox paulò post iterum excidit. Apparet ex serie Epistolæ. Sic etiam inquit, Epist. X L I I I. Καὶ ταῦτα τὰ πάνδεινα παθεῖν ἀνεκλαύσατο, διὰ τὸ εὔνους εἶναι τῷ δημοσίῳ.

Pag. 70. lin. 10. τῷ * * *.] Puto etiam hîc supplendum. τῷ δημοσίῳ. Satis manifestum ex verbis statim sequentibus. Πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲ πρότερον παρ' ἡμῶν ἐκερδαίνοντο. ἀλλ' ἐν ζωγράφων ἕκαστος ἐξηυπορήσαντες, τὰ ἐπίχειρα τούτων ἐπιπλεῖν τῷ δημοσίῳ.

Lin. 16. τοδ ἡμόυ.] Et hîc quoque ſcribendum exiſtimo. τ δημοσίου.

Lin. 23. ἰξυσίυ.] Reſtituo. ἰξκυσίας. Vide de hâc voce Gloſſarium noſtrum Græcobarbarum. Sic ſtatim infra. Τῆς ἐκκλησίας τῶν ζώων ἰξκουσίαν ἀδρῶν τε καὶ λεπτῶν λαβύσης.

Pag.71.lin.19. χθύας.] Scrib. ἰχθύας.

Lin.26. παῤῥημίας.] Scrib. παροιμίας.

Lin.27. ἀπολυθῆναι. Scrib. ἀποδοθῆναι.

Lin.28. ἄχςιστον.] Scrib. ἄχρηστον.

EPIST. XLIII.

Pag.75.lin.4. ἀνέθαλεν ἡ σάξμυ. Reſtituo. ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου.

Lin.5. χαρτώσαντι.] Scrib. χαριτώσαντι.

Lin.13. καπονισμῦ] Scrib. καταποντισμῦ.

Lin.15. καπεξδύσαν.] Scrib. κατπόξδυσαν.

Pag.77.lin.10. καθητής.] Scrib. καθηγητής.

Lin.22. πςάκτωρ ἐξυσίαν τῦτον πεποθῦν.] Locus mutilus. Reſtituendum puto. π. ἐξυσίαν ἔχων τοῦτον τ.

EPIST. XLIV.

Pag.79. lin.16. πςόσαπα ᾗ θῆναι.] Scrib. πςῦπα δεῖ θ.

EPIST. XLV.

Pag.8.lin.vlt. ἄφθι νύθιν.]Scrib. ἂν φθινύθιν.

EPIST. XLVIII.

Pag. 83. lin. 14. πάντως ἄλλυ βάρυς.] Malim. παντὸς ἄλλυ β.

EPIST.

L I.

Pag. 85. lin. 21. βληπλέντων σοι τὸ μέλι.] Scrib. κλεπλέντων σοι τ. μ.

Lin. antepenultimâ. καθημιδῶαι.] Scrib. καθημέραν.

EPIST. LII.

Pag. 86. lin. 11. τῆς γῆς χρηςότητ☉. Scrib. τὸ σῆς χ.

EPIST. LIV.

Pag. 87. lin. 21. ϗ Οὐάφθας μετακομίζεται.] Scrib. καὶ ὁ Νάφθας μ.

EPIST. LV.

Pag. 88. lin. 18. ὀνομάζῃ Βαρδυάριον. Scrib.] ὁ. Βαρδάριον. Idéque jam nuper monui in Glossario meo Græcobarbaro, in Βαρδαριῶται.

Pag. 89. lin. 16. μακάρια ϗ ὐ δαίμονα.] Rescribo. μ. ϗ εὐδαίμονα.

EPIST. LVI.

Pag. 89. lin. 25. χωρὶ ἢ αὗται.] Scrib. χῶραι δὲ αὗται.

EPIST. LVII.

Pag. 90. lin. penult. γαλαίων βιϐλίων.] Scrib. Γαλωνείων β.

EPIST. LVIII.

Pag. 92. lin. 17. μίλι.] Scrib. μέλι.

EPIST. LXV.

Pag.97. lin.2. ἀνισους.] Scrib. ἀνισους.

EPIST. LXVI.

Pag 99. lin.5. ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἀλυπίᾳ.] Scrib. ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἀ.

Lin 7. ἡμιέπαι.] Scrib. ἡμιέστης.

EPIST. LXVIII.

Pag 101. lin.1. ἀμβροσίτας.] Scrib. ἀμβροσίας.

EPIST. LXXI.

Pag. 102. lin. 16. ἔπι νῦ λησαῖς.] Scrib. ἔπι νῦ λησπίας.

Pag. 103. lin. 23. πρειαγθρήσας.] Scrib. πρειαθρήσας.

Pag. 105. lin. 16. κλημακτῆρα.] Scrib. κλιμακτῆρα.

Lin.29. σιωνόδοντας.] Scrib. κιωνόδοντας.

Pag.106.lin.27. μελίγης.] Scrib. μελίνης.

EPIST. LXXV.

Pag.109. lin.10. ἐνίοις π.] Scrib. ἐν οἷς π.

FINIS.

ERRATVM.

Pag. 93. lin. 3. δεπανξίου. Lege, πανδεξίου. Si quæ alia levicula occurrent, benigne Lector, ea tu pro æquitate tuâ emendato.

